

Bouwstenen voor een dynamisch en efficiënt subregionaal beleid in Vlaanderen

Deel 2: Analyse van de subregionale dynamiek in Vlaanderen.

December 2001

ESF in VLAANDEREN 2000 - 2006

Een onderzoek in opdracht van de Vlaamse minister van Werkgelegenheid en Toerisme, in het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma

Met ondersteuning van de administratie Werkgelegenheid en het ESF

ESF: de Europese bijdrage tot de ontwikkeling van de werkgelegenheid door inzetbaarheid, ondernemerschap, aanpasbaarheid en gelijke kansen te bevorderen en door te investeren in menselijke hulpbronnen.

WOORD VOORAF

Dit onderzoek, uitgevoerd door IDEA Consult met als promotor Dr. F. De Rynck, kadert in het Viona-programma 2000 voor arbeidsmarktonderzoek in Vlaanderen. In dit onderzoek wordt aandacht besteed aan het thema van de organisatie van het subregionaal beleid met focus op het arbeidsmarktgebeuren. Dit Viona-project werd gefinancierd enerzijds met Vlaamse en anderzijds met Europese middelen (ESF). We zijn het ESF en het Viona-programma, en in het bijzonder minister van Werkgelegenheid en Toerisme R. Landuyt, dankbaar voor deze opdracht.

Verder een woord van dank aan de inbreng van de Visiegroep onder leiding van Marion Vrijens (Administratie Werkgelegenheid), en met als leden: Dirk Geldof (Administratie Werkgelegenheid), Machteld De Dobbeleer, Bart Candaele (Administratie Economie), Peter Van Herck (Administratie Binnenlandse Aangelegenheden), Karin Van Mossevelde, Tanja Mattheus (Kabinet Vlaamse minister van Werkgelegenheid), Lieve Heene (kabinet Vlaamse minister van Welzijn), prof. Jan Bundervoet (K.U.Leuven), Geert Vandenbroucke (Steunpunt WAV) en Peter Cabus (SERV).

We zijn tot slot een bijzonder woord van dank verschuldigd aan de vele contactpersonen uit de drie onderzochte regio's binnen Vlaanderen en uit de vier buurlanden; hun namen zijn opgesomd in bijlage van Deel II en van Deel III van het eindrapport.

Het rapport omvat 4 delen:

Deel 1: Decentralisering van beleid. Institutionele analyse van het subregionaal sociaal-economisch beleid in Vlaanderen

Dit eerste deel gaat eerst in op het doel en de aanpak van het onderzoek. Vervolgens wordt ingegaan op de recente theoretische inzichten rond decentralisering, de opbouw van de netwerken op subregionaal niveau en een analyse van het huidig subregionaal sociaal-economisch beleid in Vlaanderen.

Deel 2: Analyse van de subregionale dynamiek in Vlaanderen

Deze analyse omvat de perceptiepeiling voor Vlaanderen in de regio's: Gent, Kortrijk en Turnhout.

Deel 3: Buitenlandse vergelijking

Deel 3 omvat de beschrijving van het subregionaal arbeidsmarktgericht veld voor Nederland, Frankrijk, de UK en Duitsland.

Deel 4: Samenvatting en aanbevelingen

Deel 4 geeft een synthese en overzicht van het subregionaal beleid in Vlaanderen en in het buitenland en de beleidsaanbevelingen rond 7 topics.

Inhoud

1. DOEL EN AANPAK VAN HET PROJECT	5
1.1. <i>Doel van het onderzoek</i>	5
1.2. <i>Methode</i>	5
1.3. <i>Aanpak</i>	6
2. THEORETISCHE ONDERBOUWING VOOR DE BEVRAGING VAN DE SUBREGIONALE ACTOREN	8
2.1. <i>Analytisch kader in verband met marktordeningen</i>	8
2.2. <i>Typologie van netwerken</i>	9
2.3. <i>Motieven van deelname en vormen van interactie</i>	12
3. CONCEPT VAN ANALYSEROOSTER	14
4. CONCEPT EN INHOUD VAN DE VRAGENLIJSTEN	16
4.1. <i>Vooraf</i>	16
4.2. <i>Het strategisch perspectief: visievorming, doelstellingen en acties</i>	16
4.2.1. <i>visievorming</i>	16
4.2.2. <i>doelstellingen, prioritaire thema's en actieprogramma's</i>	17
4.2.3. <i>interactie en coherentie</i>	17
4.3. <i>Het institutioneel perspectief: werking en processen: actoren, regelgeving en interactie</i>	17
4.3.1. <i>actoren</i>	17
4.3.2. <i>graad van formalisering</i>	18
4.3.3. <i>motieven deelname</i>	18
4.3.4. <i>interactievormen</i>	18
4.4. <i>Het instrumenteel perspectief: sturing en financiering</i>	18
4.4.1. <i>sturing: wie stuurt aan</i>	18
4.4.2. <i>Sturingsinstrumenten (dominantie en evolutie)</i>	19
4.4.3. <i>financieringsinstrumenten</i>	19
5. GLOBALE RESULTATEN VAN DE 3 VLAAMSE GEVALSTUDIES	20
5.1. <i>Inleiding</i>	20
5.2. <i>Resultaten van de perceptiepeiling en beleidstopics</i>	21
5.2.1. <i>Strategisch perspectief</i>	21
5.2.2. <i>Institutioneel perspectief</i>	23
5.2.3. <i>Instrumenteel perspectief</i>	27

5.2.4.	<i>Externe ontwikkelingen</i>	30
6.	BESPREKING VAN DE DRIE REGIO'S	32
6.1.	<i>Inleiding</i>	32
6.2.	<i>GENT</i>	34
6.2.1.	<i>Geo-economische positionering</i>	34
6.2.2.	<i>Subregionale arena</i>	35
6.2.3.	<i>Bespreking van de interviews</i>	37
6.2.4.	<i>Succesfactoren en verklaring van de subregionale werking in Gent</i>	41
6.3.	<i>Kortrijk</i>	44
6.3.1.	<i>Geo-economische positionering</i>	44
6.3.2.	<i>Subregionale arena</i>	45
6.3.3.	<i>Bespreking van de interviews</i>	46
6.3.4.	<i>Succesfactoren en verklaring van de subregionale werking in Kortrijk</i>	53
6.4.	<i>TURNHOUT</i>	55
6.4.1.	<i>Geo-economische positionering</i>	55
6.4.2.	<i>Subregionale arena</i>	56
6.4.3.	<i>Bespreking van de interviews</i>	58
6.4.4.	<i>Succesfactoren en verklaring van de subregionale werking in Turnhout</i>	62
7.	BIJLAGEN	65
	<i>BIJLAGE 2: analysekader voor procesmanagement van netwerken</i>	66
	<i>BIJLAGE 1: Lijst van bevraagde personen</i>	65
	<i>BIJLAGE 3: Perceptiepeiling</i>	66
	<i>BIJLAGE 4: Netwerken en projecten in KORTRIJK</i>	75
	<i>BIJLAGE 5: Netwerken en projecten in GENT</i>	83
	<i>BIJLAGE 6: Netwerken en projecten in TURNHOUT</i>	89
	<i>BIJLAGE 7: Wederzijdse vertegenwoordiging</i>	95

1. DOEL EN AANPAK VAN HET PROJECT

1.1. Doel van het onderzoek

De opzet van het **subregionaal beleid** is volop voorwerp van debat. Het **eerste deel van het onderzoek** heeft tot doel een algemeen beeld te geven van de beleidsnetwerken in Vlaanderen, om het globale kader van het onderzoek duidelijk te definiëren en de context te beschrijven waarbinnen de ontwikkelingen op vlak van beleidsnetwerken plaatsgrijpen. Dit gebeurt aan de hand van een aantal topics. De belangrijkste functionele subregionale actoren, platformen en netwerken zijn voor iedereen geldig. De **hamvraag** is nu, hoe het komt dat er zo'n grote verschillen optreden in netwerking en netwerkvorming in de verschillende subregio's in Vlaanderen, terwijl ze allen dezelfde institutionele structuur kennen?

In een overzichtelijke rapportage worden in dit deel de onderzoeksresultaten voor de versterking van de subregionale dynamiek op streekniveau geïdentificeerd aan de hand van veldonderzoek in drie subregio's.

Deze analyse samen met het algemeen beeld van de beleidsnetwerken uit het vorige interim-rapport, zal ons in staat stellen de succes- en faalfactoren van het subregionaal sociaal-economisch beleid in Vlaanderen te beoordelen, en aandachtspunten voor verbetering af te lijnen.

1.2. Methode

Om een gedifferentieerd 'bottom-up' beeld van de subregionale dynamiek voor verschillende types van streken te verkrijgen, hebben we voorgesteld om in dit luik drie subregio's in de analyse te betrekken, met name een grootstad, een centrumstad en een meer landelijke regio.

Volgende **drie subregio's** werden weerhouden:

- **Gent** als grootstad, omwille van de lokale dynamiek in het kader van het programma 'GsiW' (Gent, stad in werking), en het relatief sterk spanningsveld met de omliggende regio;
- **Kortrijk** als centrumstad. Kortrijk is een groeipool met een sterk subregionale werking en voortrekker inzake subregionale strategische planning;
- **Turnhout** en de **Kempen** als landelijke regio, omdat ook in de Kempen de subregionale werking ingeburgerd is, het Strategisch Plan voor de Kempen nog steeds actief is en er een sterke wisselwerking is met de EU-programma's.

Voor de analyse van de subregionale dynamiek in deze streken werd afgesproken persoonlijke diepte-interviews uit te voeren met de belangrijkste 'stakeholders'.

Er worden **drie lagen** van bevoorrechte getuigen voorgesteld.

1. De '**helikopters**': personen die wegens hun betrokkenheid met het subregionaal beleid een algemeen overzicht hebben over de werking van instellingen binnen de streek en die daarom de werking van die instellingen interregionaal (tegen elkaar) kunnen positioneren.
2. De '**streekgenerieken**': personen die wegens hun (huidige of vroegere) werkzaamheden een goed algemeen zicht hebben op de werking van de netwerken (functioneel, relationeel, projectmatig) binnen hun regio en over de projecten voor de streek als geheel.

3. De ‘projectwerkers’: personen die, wegens hun nauwe betrokkenheid, hun duwersrol binnen een bepaald netwerk of omdat ze een mandaat hebben in verschillende overlegfora, een goed zicht hebben niet alleen op de werking van hun eigen netwerk en project maar ook op de relatie van hun netwerk en project met de andere in de regio opererende netwerken en projecten.

De lijst van deze bevraagde personen is opgenomen in bijlage 1.

1.3. Aanpak

Na de bespreking van het doel en de aanpak van het project in dit deel, starten we in een tweede deel met een theoretische nota met betrekking tot samenwerkingsvormen en beleidsnetwerken. Deze benadering dient als onderbouwing van de bevraging van de subregionale actoren in Vlaanderen. De nota bevat dan ook het concept en de inhoud van de vragenlijsten.

Daarna begint de eigenlijke analyse met een overzicht van de globale beleidstopics. Zij vormen het resultaat van de perceptie uitgevoerd bij bevoorrechte getuigen uit de drie geselecteerde regio’s waarbij een vergelijkingskader tussen de 3 regio’s wordt geschetst.

Na de bespreking van de globale beleidstopics met de beknopte vergelijking tussen de 3 cases, volgt de uiteindelijke bespreking van de 3 regio’s afzonderlijk. Voor elke regio wordt ter herinnering kort de geo-economische positionering geschetst, gevolgd door de schets van de bovenlokale en subregionale netwerken in de beschouwde streek.

Dit schema is geoperationaliseerd via de uitgevoerde diepte-interviews in de perceptiepeiling. De perceptiepeiling zelf is opgenomen in bijlage 3. In deze analyse ligt de nadruk op de beschrijving van de streekeigen netwerking. Doel is enerzijds het aftoetsen en het aanvullen van de beschreven subregionale arena en anderzijds het aflijnen van de kritische succesfactoren van de subregionale dynamiek in elke regio.

Bij de analyse van de kritische succesfactoren worden vier thema’s¹ (zie ook

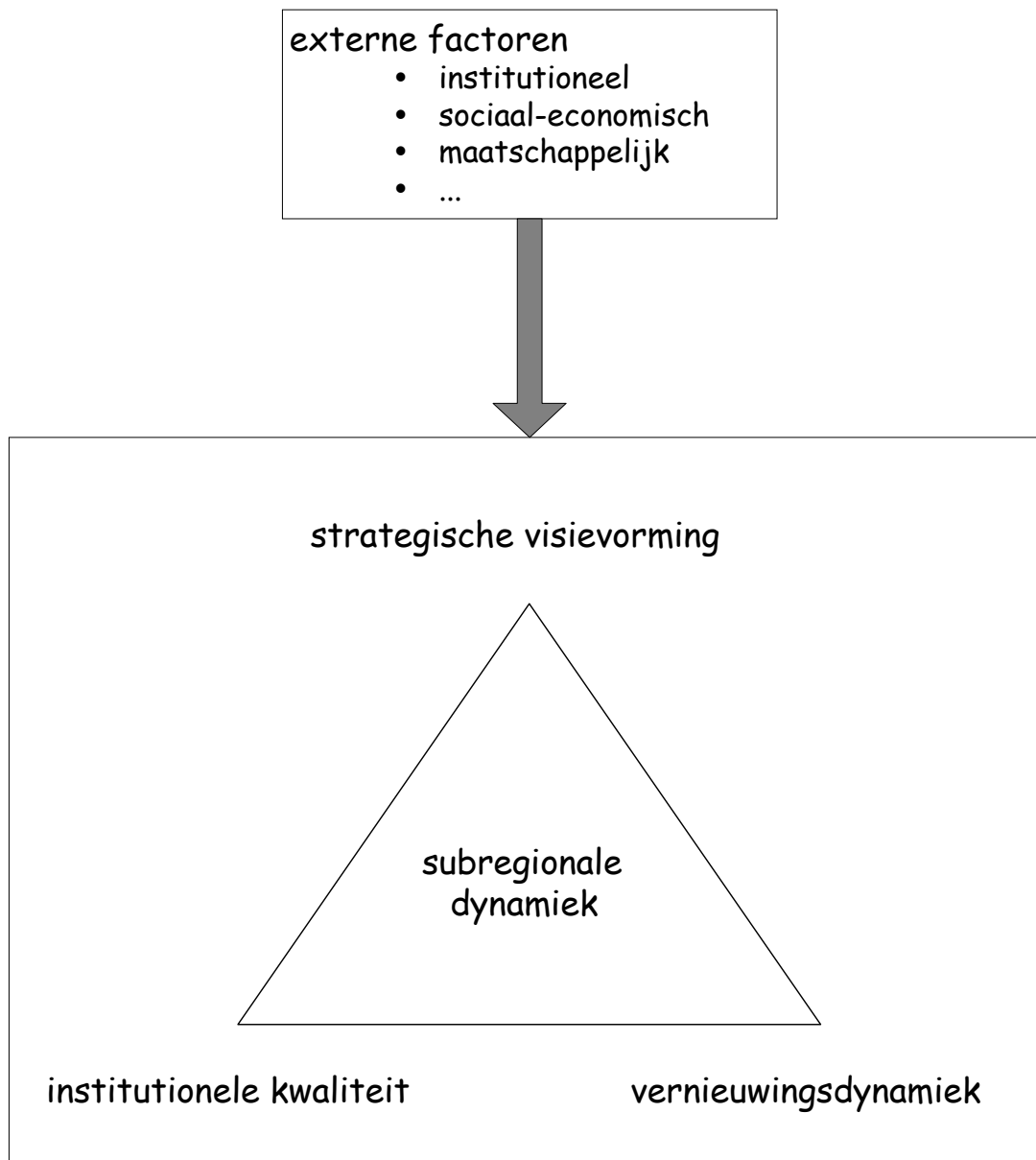
Figuur 1) centraal gesteld: (1) de strategische visievorming, (2) de institutionele kwaliteit van het netwerk, (3) de vernieuwingsdynamiek in het netwerk mede via het instrumenteel perspectief en, (4) de openheid voor nieuwe beleidsontwikkelingen (de externe factoren).

- **Strategisch perspectief** (het ontwikkelingsperspectief): ontstaan en de ontwikkeling van een streekvisie; met daarbij strategie, doelstellingen en prioriteiten. Aldus wordt de effectiviteit en toegevoegde waarde van de streekwerking geëvalueerd.
- **Institutioneel (organisatorisch) perspectief**: de analyse van de actoren op zich, de graad van formalisering inzake besluitvorming, de motieven van de instituties om deel te nemen aan de netwerking en de interactievormen tussen de actoren. In dit perspectief wordt de kwaliteit en de dynamiek van de processen geëvalueerd.
- **Instrumenteel perspectief**: meet de vernieuwingsdynamiek (zowel extern vanuit de Vlaamse regering als de eigen sturing voor interne en externe relaties): de toepassing van de nieuwere sturingstechnieken en -instrumenten en toetsing van nieuwere bestuurlijke verhoudingen enerzijds en de financiering van (de werking) van de instellingen anderzijds.

¹ Deze thema’s zijn gebaseerd op het analysekader voor beleidsnetwerken ontworpen door IDEA Consult (zie Bijlage 2).

- **Externe factoren:** impact van wijzigingen in het institutioneel, sociaal-economisch en maatschappelijk landschap. Hier wordt de openheid voor nieuwe beleidsontwikkelingen geëvalueerd.

Figuur 1: Basisschema voor analyse van subregionale dynamiek

Na de bespreking van de perceptiepeiling per regio volgens deze vier bouwstenen, volgt een overzicht van de succes- en faalfactoren per regio om zo te komen tot een aftoetsing van de subregionale dynamiek in elke regio.

Tot slot volgen de bijlagen met het analysekader voor beleidsnetwerken (bijlage 1), de lijst van bevraagde personen (zie bijlage 2), de perceptiepeiling (zie bijlage 3) en tenslotte een overzicht van de instituties en netwerken per streek zoals in het vorige interim-rapport (zie bijlage 4 tot en met bijlage 6) met daarbij een overzicht van de wederzijdse vertegenwoordiging in de verschillende subregionale organen (zie bijlage 7).

2. THEORETISCHE ONDERBOUWING VOOR DE BEVRAGING VAN DE SUBREGIONALE ACTOREN

In wat volgt worden enkele theoretische inzichten met betrekking tot samenwerkingsvormen en netwerken besproken, relevant in het kader van dit onderzoek en meer specifiek voor het opstellen van een analyserooster voor het uitvoeren van de case-studies.

Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan een basiskader voor de analyse van economische ordeningen, de gangbare theorie in verband met de typologie van samenwerkingsvormen en de onderscheiden interactiemodellen. De integratie van deze drie luiken zal in het volgend deel de bouwstenen vormen voor de uitwerking van het analyserooster.

2.1. Analytisch kader in verband met marktordeningen²

In de klassieke benadering van economische organisaties wordt uitgegaan van een driedeling, waarbij elke economische ordening wordt gekenmerkt door drie elementen, met name:

- de objectieven,
- de actoren,
- de ordeningsfactoren;

• **Objectieven**

Bij de problematiek van de objectieven wordt bepaald wat de organisatie wenst te bereiken. Daarbij kan niet worden voorbij gegaan aan volgende vragen:

- welke prioriteiten worden er vooropgesteld en,
- hoe worden ze bijgesteld
- hoe worden de prioriteiten afgelijnd en,
- wat is het draagvlak van de keuzen en tenslotte
- hoe worden conflicterende doelstellingen opgevangen.

Toegepast op het subregionaal veld zullen de objectieven gevat worden onder het **strategisch perspectief**. Er zal worden nagegaan wat de streekvisie is, met daarbij bijzondere aandacht voor, de doelstellingen en prioritaire thema's van het betrokken beleidsveld in de streek. Daarbij wordt nagegaan wat de dynamiek en het draagvlak is voor deze visievorming.

² Clémer Guy: Economie van de publieke sector, Lessius hogeschool Antwerpen, 2000.

• Actoren

Bij de analyse van economische ordeningen wordt vervolgens nagegaan wie de actoren zijn. Hier wordt nagegaan:

- welke rol de actoren vervullen, of in welke hoedanigheid ze optreden
- de wijze waarop ze de arena mogen betreden en hoe de onderlinge machts- en, of eigendomsverhoudingen worden geregeld;
- wat de motieven zijn van deelname en, de plaats (de markt) waar ze met elkaar kunnen interageren

Toegepast op het subregionaal veld zal in het **institutioneel perspectief** worden nagegaan wie de actoren zijn, hoe ze worden aangeduid, welke kenmerken ze vertonen, wat de motieven zijn van deelname en wat de verhouding is tussen de denk- en doerol van de actoren binnen het weerhouden beleidsveld.

• Ordeningsfactoren

Bij de studie van economische stelsels, organisatie en instellingen wordt tenslotte nagegaan wat de ordeningsfactoren zijn. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen interne ordeningsfactoren en externe ordeningsfactoren. De *externe ordeningsfactoren* of de *meta-sturing* bepalen de rol van de overheid bij het bepalen van:

- het (spel)kader, het geheel van reglementen (verbodsbepalingen) waarbinnen de actoren hun activiteiten kunnen en moeten ontplooiën,
- het oriënterend kader, het geheel van subsidies, ontlastingen en belastingen met als doel het gedrag van de actoren te beïnvloeden, en tenslotte
- het geheel van gebodsbepalingen die worden opgelegd aan de deelnemers.

De *interne ordeningsfactoren* bepalen dan op hun beurt de interactie tussen de betrokken actoren binnen het spelkader bepaald door de voorgedijoverheid.

Toegepast op het subregionaal veld wordt dit het **instrumenteel perspectief** genoemd, met specifieke aandacht voor sturing- en financieringsinstrumenten. Door elementen in de macro-omgeving te wijzigen (bvb de regelgeving) en/of door kaders voor interactie te creëren of te wijzigen op het meso-niveau kan de sturing een of andere bedding krijgen.

Bij de interne sturing (binnen het netwerk tussen de actoren) wordt aandacht besteed aan de

- de organisatie van de communicatie en afstemming
- de inzet van sturingsinstrumenten in het proces (afspraken, convenanten tussen deelnemers, controle en evaluatie, wijze van besluitvorming)
- de balans tussen zachte of meer dwingende, of tussen meer vraaggericht of meer aanbodgerichte sturing

2.2. Typologie van netwerken

Bij de bevraging moet dan worden nagegaan of de interactie tussen actoren binnen de beleidsvelden aanleiding geeft tot netwerking. Volgens de literatuur³ spreken we van netwerking als tussen actoren betrokken in de beschouwde organisatiekaders en/of als gevolg van deze kaders een meerwaarde ontstaat voor de dynamiek en efficiëntie van subregionale

³ Filip Derynck, Streekontwikkeling in Vlaanderen: bestuurskundig bekeken, augustus 1994

processen gericht op de versterking van economie en arbeidsmarktstructuur en –processen. Daarbij treedt **afhankelijkheid** op als centraal gegeven: het zien van afhankelijkheid creëert meerwaarde voor het gebied, er komt iets tot stand dat door afzonderlijke of autonoom functionerende actoren niet zou kunnen gerealiseerd worden.

Uitgangspunt is dat instituties (bvb STC's, streekplatformen, Edufora) opgericht door de Vlaamse Regering in het sociaal-economisch beleidsveld op zich geen netwerken zijn.

Bij de beoordeling of bepaalde institutionele verbanden aanleiding geven tot netwerking wordt uitgegaan van de typologie ontwikkeld door Warren en overgenomen door Viboso⁴. Deze typologie moet ons in staat stellen die elementen te detecteren die ons via bevraging mogelijk maken na te gaan of de werking tussen actoren binnen een bepaald beleidsveld aanleiding geeft tot netwerking. In wat volgt wordt daartoe eerst een inzicht verschaft in de gangbare typologie van samenwerkingsverbanden en netwerken. Dit luik wordt afgesloten met een overzicht van enkele misverstanden ivm de bepaling van netwerken, zoals in de literatuur aangegeven.

• Typologie samenwerkingsverbanden

Er worden door Warren (1969) vier, of door VIBOSO (1999) vijf samenwerkingsvormen onderscheiden, van lage tot hoge mate van samenwerking.

- **De marktstructuur:** interactie zonder formeel geregelde arbeidsdeling, geen gemeenschappelijke belangen/ doeleinden, geen geformaliseerde toewijzing van hulpmiddelen aan een gemeenschappelijke entiteit, en zonder gemeenschappelijke besluitvorming, engagement is er enkel tegenover de eigen organisatie;
- **De coalitiestructuur:** actoren laten individuele belangen primeren, ad hoc samenwerking rond belangen en afstemming van programma's, geen gemeenschappelijk beslissingspunt, afspraken rond gemeenschappelijk gebruik van hulpbronnen hebben geen weerslag op eigen werking;
- **De federatieve structuur** (de netwerken): de leden van dit samenwerkingsverband hebben zowel individuele als gemeenschappelijke (belangen/) doeleinden; de besluitvorming aangaande gemeenschappelijke doelen vindt plaats in een apart orgaan dat deel uitmaakt van de overkoepelende organisatie die speciaal voor de realisatie van de gemeenschappelijke doelen is opgezet. Hulpbronnen worden niet enkel gedeeld maar worden voorwerp van gemeenschappelijke besluitvorming, belangrijke besluiten moeten wel in elk van de organisaties worden bekrachtigd.
- **De eenheidsstructuur:** formeel gecentraliseerde besluitvorming en gemeenschappelijkheid van doelen en hulpbronnen, maar actoren behouden eigen identiteit.
- **De fusie** is een vijfde samenwerkingsvorm zoals door VIBOSO afgelijnd. Deze samenwerkingsvorm is gelijk aan de eenheidsstructuur maar met dit verschil dat de actoren hun eigen identiteit verliezen.

• Typologie van netwerken

Een netwerk is een specifieke vorm van samenwerking tussen meerdere organisaties of sleutelfiguren.

We spreken van netwerk als:

⁴ Viboso, Netwerken: de dans der partners, 1999

- de deelnemende actoren op basis van hun onderlinge afhankelijkheid (tegenover elkaars hulp- en machtsbronnen),
- tav een bepaalde issue (gelijkaardige belangen, beleidsdoelen, zelfde territorium en/of doelgroep),
- op vrijwillige (soms wel extern gemotiveerde) basis,
- gemeenschappelijk beslissen om over te gaan tot gezamenlijke activiteiten,
- om bepaalde voordelen te bereiken of bepaalde nadelen te vermijden voor de eigen organisatie of voor het geheel.

De gemeenschappelijke activiteiten hebben betrekking op de centrale aspecten van de eigen werking. Deelname aan netwerken wordt gevoed door het eigen organisatiebelang, nl de toevoer van hulpmiddelen die voor het voortbestaan van de organisatie van het grootste belang zijn.

Of deze samenwerking tijdelijk dan wel een duurzaam karakter zal krijgen is afhankelijk van de duurtijd van de wederzijdse afhankelijkheid t.a.v. het issue en is afhankelijk van de kosten/baten die de samenwerking oplevert voor de deelnemende actoren afzonderlijk of als geheel.

Uit deze definitie van netwerken blijkt dat netwerken kunnen gekarakteriseerd worden aan de hand van zes kenmerken:

- kenmerk 1: de betrokkenheid of gemeenschappelijk belang, waarbij de deelnemende actoren eigen doelstellingen hanteren maar op min of meer formele en gestructureerde basis samenwerken aan gemeenschappelijke belangen;
- kenmerken 2 en 3: de formele en feitelijke besluitvorming, waar gesteld wordt dat netwerken een 'gemeenschappelijk beslissingspunt' hebben waarbinnen feitelijke beslissingen worden genomen, maar waar formeel de beslissingen moeten bevestigd worden door de verschillende actoren, maar waar na verloop van tijd 'kernactoren' opduiken;
- kenmerk 4: de mate van structurele gemeenschappelijkheid van hulpbronnen, waar VIBOSO stelt dat actoren binnen het netwerk autonoom gestructureerd blijven, maar afspraken over het gemeenschappelijk gebruik van hulp- en machtsmiddelen een weerslag hebben op de eigen structuur van de actoren
- kenmerk 5: het gematigd engagement ten aanzien van een gemeenschappelijke coördinatie.
- kenmerk 6: de vrij gematigde collectieve oriëntatie op het gemeenschappelijk geheel (niet de structuur maar vooral de processen zijn essentieel).

Aan de hand van bovenstaande definities en kenmerken van netwerken is het mogelijk om beleidsvelden te positioneren binnen 6 continua:

- Gemeenschappelijke belangen of doelstellingen: van geen tot 'inclusive goals'
- Feitelijke besluitvorming over gemeenschappelijke issue: van volledige autonomie tot gemeenschappelijk
- Formele besluitvorming tav het centrale issue: van volledige autonomie tot gemeenschappelijk
- Mate van arbeidsverdeling, maw de mate van delen van hulp- en machtsbronnen in relatie tot het issue dat centraal staat in de samenwerking

- Mate van engagement tav een gemeenschappelijk coördinatie-niveau: van een engagement t.a.v. eigen bestaande organisatie tot hoog engagement t.o.v. de nieuwe samenwerking/organisatie
- Mate van collectieve oriëntatie op het geheel: van weinig tot veel
- Enkele misverstanden

Om het concept netwerk te verduidelijken wordt nu ingegaan op samenwerkingsverbanden die geen netwerk zijn en op het waarom⁵.

Zo is een **coalitiestructuur** geen netwerk, omdat:

- De samenwerking ten overstaan van gemeenschappelijke belangen (beter woord dan doelen) verloopt informeel en op een ‘ad hoc’ basis.
- Er is geen gemeenschappelijk beslissingspunt (feitelijke beslissing) en de formele beslissing blijft exclusief bij de actoren.
- De afspraken over gemeenschappelijk gebruik hulpmiddelen gebeuren op een ad-hoc basis en zonder weerslag op eigen werking.
- Er is minimale collectieve oriëntatie en geen engagement tav gemeenschappelijk coördinatie-niveau; samenwerking heeft geen gevolgen voor de eigen missie, doelen en structuur van de organisatie
- Enkele voorbeelden:
 - hefboomprojecten te selecteren door streekplatforms, zonder eigen inbreng
 - oprichting van een lokale werkwinkel op zich
 - afstemming tussen aanbod van opleidingen is geen netwerk, want het maakt geen voorwerp uit van gemeenschappelijke beslissingen;.

Zo is ook een **marktstructuur**, eigen aan vele adviesraden en overleg organen geen netwerk, omdat:

- De actoren geen gemeenschappelijk belang hebben.
- De feitelijke en formele besluitvorming exclusief bij de verschillende actoren ligt.
- Er geen geformaliseerde toewijzing is van hulpbronnen aan de gemeenschappelijke entiteit.
- Er geen of minimaal gezamenlijk engagement t.o.v. gemeenschappelijk coördinatie-niveau en collectieve oriëntatie bestaat.

2.3. Motieven van deelname en vormen van interactie

Bij de beoordeling van de samenwerkingsverbanden wordt veelal gepeild naar de *motieven* van deelnemende actoren en naar de aard en de graad van interactie(patronen) tussen de actoren.

- Motieven

Bij het peilen naar de motieven van deelname aan samenwerkingsverbanden wordt uitgegaan van de motieven vanuit de organisatie bezien en vanuit het samenwerken zelf. De eerste vraag gaat in op het waarom een organisatie op zoek gaat naar externe relatie, zoektocht die

⁵ Viboso, o.c.

overigens expliciet gepland kan zijn, min of meer vanzelf gaat of gedwongen kan zijn. (bronnen: Viboso, Andriessen Benson en Scharpf). De tweede vraag gaat in op de mate van overeenstemming en op het aanvullend karakter van de samenwerkende organisaties (met onder meer: Maerett, Gillespie, Miletì, Metcalfe en Hall).

- Interactie: intensiteit en aard

Er worden in de literatuur een aantal standaardbenaderingen vooropgesteld. Zo wordt eerst nagegaan of men te maken heeft met een ruilrelatie, een samenwerkingsrelatie of een competitieve relatie. Op basis van enkele factoren (interdependentie en doeleinden) kunnen een aantal relatievormen worden afgelijnd, gaande van coöperatie tot conflict en monopolie.

Godfroj onderscheidt bij samenwerkingsverbanden de volgende interactiekenmerken:

- **de algemene dimensies van interactie:**
 - communicatie (uitwisseling informatie)
 - besluitvorming
 - onderhandeling
 - ruil
- **de vormen van interactie (speltypes):**
 - coöperatie
 - coalitievorming
 - competitiebeperking
 - vermijding
 - competitie
 - strijd
 - fusie

3. CONCEPT VAN ANALYSEROOSTER

Bij het uittekenen van een operationeel toepasbaar analysekader is het nuttig om eerst enkele krijtlijnen voor het onderzoek te bepalen. Dit zal zowel het resultaat als de beleidsrelevantie van de uitvoering van de casestudies bevorderen. We onderscheiden volgende krijtlijnen:

- de centrale insteek is het *arbeidsmarktgebeuren*, dit impliceert dat de arbeidsmarktinstuties centraal gesteld worden, en dat eventuele samenwerkingsverbanden geanalyseerd worden vanuit het oogpunt van deze arbeidsmarktactoren;
- de analyse gebeurt op *streekniveau*; en dus niet op het niveau van individuele netwerken of samenwerkingverbanden;
- de analyse probeert de effecten van de meest *recente institutionele veranderingen* (STC's, LWW, FLW) mee te betrekken in de bevraging;
- er wordt doorheen de bevraging rekening gehouden zowel met de *statische aspecten*, de situatie zoals ze vandaag is, als met de *dynamische aspecten*, die al dan niet door institutionele veranderingen worden geïnduceerd, zoals ze door de betrokken actoren worden gepercipieerd.

Bovenstaande vier krijtlijnen, samen met de theoretische inzichten van bovenstaand deel resulteren in de bouwstenen van het analyserooster, dat bestaat uit **drie interactieniveaus en drie perspectieven**.

- De drie interactieniveaus zijn:
 - de interacties tussen de *arbeidsmarktactoren onderling* (de **AI's**: **STC, LWW en FLW**; de arbeidsmarktinstellingen met subregionale werking: het subregionaal tewerkstellingscomité, de lokale werkwinkel en het forum lokale werkgelegenheid),
 - de interacties van de arbeidsmarktactoren *met de meer economische gerichte actoren* werkzaam op het subregionaal veld (de economische instellingen met subregionale werking, de **EI's**: GOM, de intercommunale, het streekplatform) en,
 - de interacties van de arbeidsmarktactoren, de economische actoren *met bottom-up opgerichte lokale samenwerkingsverbanden* (de **SV's**: GsiW voor Gent, het SSPK voor Turnhout, en voor Kortrijk het Charter '99 of nu het Charter ZW-Vlaanderen genoemd).
- De drie perspectieven zijn:
 - het **strategisch perspectief** (het ontwikkelingsperspectief): ontstaan en de ontwikkeling van een streekvisie; met daarbij strategie, doelstellingen en prioriteiten.
Aldus wordt de effectiviteit en toegevoegde waarde van de streekwerking geëvalueerd;
 - het **institutioneel (organisatorisch) perspectief**: de analyse van de actoren op zich, de graad van formalisering inzake besluitvorming, de motieven van deelname aan werking van de instituties en de interactievormen tussen de actoren.
In dit perspectief wordt de kwaliteit en de dynamiek van de processen geëvalueerd;

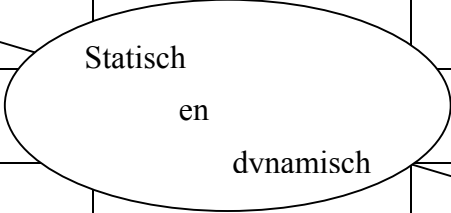
- het **instrumentele perspectief** (zowel extern vanuit de VR als de eigen sturing voor interne en externe relaties): de toepassing van de nieuwere sturingstechnieken en -instrumenten en toetsing van nieuwere bestuurlijke verhoudingen enerzijds en de financiering van (de werking) van de instellingen anderzijds.

De analyse van de input of de middelen versus de output laat toe na te gaan in welke mate de subregionale werking efficiënt verloopt.

De combinatie van de drie interactieniveaus en de drie perspectieven resulteert in volgend analyserooster (zie onderstaande figuur). Elk van de drie perspectieven wordt in elk van de drie streken toegepast op de drie interactieniveaus. Op die manier krijgen we een duidelijk beeld op het soort subregionale werking in de streek, de verschillen tussen de streken en de achterliggende verklaringsgronden.

Tabel 1: ANALYSEROOSTER per subregio

Perspectief Interactieniveaus	Strategische visievorming	Institutioneel (actoren, formalisering, motieven, deelname, ...)	Instrumenteel (sturing, werking en financiering)
De AI's als geheel			
De AI's tegenover de EI's, als geheel			
De AI's tegenover het geselecteerde SV			

4. CONCEPT EN INHOUD VAN DE VRAGENLIJSTEN

Op basis van het analyserooster werden een aantal clusters van vraagstellingen uitgewerkt, opgebouwd rond de drie perspectieven. De omvang van de bevraging vergt in de praktijk een selectie op basis van een aantal criteria die vooral gericht is om de verschillen in streekwerking naar voor te laten komen, waarbij het hoe, het wanneer, waar en het wie steeds weerkerende invalshoeken zijn. Deze praktische vertaling is gebeurd door onderstaande analysetopics om te zetten in een perceptiepeiling, die in bijlage is opgenomen.

4.1. Vooraf

De vragenlijst is VERTICAAL opgebouwd rond de drie perspectieven: het strategisch, het institutioneel en het instrumenteel perspectief, met daarbinnen een aantal clusters van themavragen.

De bevraging gebeurt HORIZONTAAL op volgende wijze. Eerst wordt de vragenlijst toegepast binnen het arbeidsmarktgebied als geheel. Daarna gebeurt de aftoetsing van het veld van de arbeidsmarktinstellingen (de AI's) als geheel met het veld van de eerder economisch gerichte instellingen (de EI's) en met het voor de regio weerhouden samenwerkingsverband (het SV) om de mogelijke verschillen en relaties tussen de drie interactieniveaus te detecteren.

De bevraging wordt zowel STATISCH als DYNAMISCH opgevat en houdt tevens rekening met de meest recente institutionele hervormingen, die zich momenteel vooral in het arbeidsmarktgebied situeren. Steeds zal worden gepeild naar de sterke en zwakke punten, en de daarbij horende suggesties die tot een betere werking kunnen leiden. Bedoeling is na te gaan wat de verschillen zijn in subregionale werking tussen de subregio's.

4.2. Het strategisch perspectief: visievorming, doelstellingen en acties

Hier wordt eerst nagegaan of er een strategische visie is ontwikkeld. Daarna wordt nagegaan of deze visie is omgezet in doelstellingen en prioritaire thema's en actieprogramma's. Bijzondere aandacht gaat uit naar de interne (binnen het AI-veld) en externe (AI- tegenover het EI- en SV-veld) coherentie van de strategie.

4.2.1. visievorming

- bestaat er een strategische visie in de streek
- is deze uitgeschreven en bekrachtigd
- wordt deze strategische visie vertaald in doelstellingen en prioritaire acties
- wordt deze regelmatig geëvalueerd en bijgestuurd
- bestaat er een gelijklopende visie omtrent de te volgen strategie tussen de actoren in betrokken veld
- wat is het draagvlak van de visie
- wat is de (mogelijke) impact van de recente institutionele hervormingen op de visievorming

- wat zijn de lacunes die worden vastgesteld bij de visievorming, welke zijn voor verbetering vatbaar en hoe

4.2.2. doelstellingen, prioritaire thema's en actieprogramma's

- wordt deze strategische visie vertaald in operationele doelstellingen
- worden er prioritaire thema's en prioritaire actievelen afgelijnd
- wordt deze regelmatig geëvalueerd en bijgestuurd
- bestaat er een gelijklopende visie omtrent de te volgen strategie tussen de actoren in betrokken veld
- wat is het draagvlak van deze prioritering
- wat is de (mogelijke) impact van de recente institutionele hervormingen op de prioritering
- wat zijn de sterkten en de lacunes die hier worden vastgesteld, wat is voor verbetering vatbaar

4.2.3. interactie en coherentie

- is de strategie (van visie tot prioritaire thema's en actievelen) intern (tussen de AI's onderling) coherent
- is de strategie (van visie tot prioritaire acties) extern (in vgl met deze ontwikkeld bij de EI's en de SV's) gelijklopend of conflicterend?
- Hoe werken strategische opties binnen elk veld in op deze van de andere velden?
- Wat is de impact van de strategiebepaling binnen het institutioneel veld op de eigen organisatie
- Wat wordt beschouwd als de meest waardevolle bijdrage van de ontwikkeling van de streekeigen visie, wat is voor verbetering vatbaar

4.3. Het institutioneel perspectief: werking en processen: actoren, regelgeving en interactie

Om de netwerking of de samenwerkingsverbanden te analyseren wordt in eerste instantie gebruik gemaakt van de beschrijving van de status van de actuele partners van de instellingen en de toetredingsproblematiek. Daarna volgt een analyse van de besluitvormingsprocessen, de motieven voor deelname en de onderlinge interactievormen.

4.3.1. actoren

- hoe worden ze gekozen of aangeduid,
- wie was de initiërende of de volgende actor,
- wie is zijn de passieve versus de actieve actoren
- wat zijn de onderlinge verhoudingen,
- wie wordt beschouwd als sleutelactor.
- openheid naar nieuwe partners

Hierbij wordt tevens nagegaan:

- of evoluties zijn waar te nemen
- er verschillen zijn:
 - binnen het veld: tussen algemene en projectwerking
 - tussen de velden onderling.

4.3.2. graad van formalisering

- zijn er overlegfora: met beslissingsbevoegdheid, uitvoeringsbevoegdheid
- betrokkenheid lokale besturen
- graad van engagement tov eigen organisatie voor actoren binnen de instituties: van tamelijk vrijblijvend tot grote impact op werking deelnemende of medebeherende actor
- relatie tussen doe- en denkorganen binnen een veld

4.3.3. motieven deelname

- deelname aan instellingen en projecten gevraagd of niet, en door wie
- dominantie van externe (VR, toegang subsidies..) of interne motieven
- toegevoegde waarde van deelname van de actoren voor de regio
- toegevoegde waarde van deelname van de actoren voor de eigen organisatie van de deelnemers
- zijn er verschillen merkbaar in de tijd
- zijn er verschillen merkbaar binnen het arbeidsmarktveld tussen de drie velden

4.3.4. interactievormen

- partnerschappen: publiek-private, publiek-publieke;
- kwalificeren van de aard van de interacties op basis van interactietypologieën (4)
 - gedrag van actoren wordt bestempeld (op basis speltypes) als eerder : coöperatief, conflictueel... competitiebeperkend;
 - graad (sterk tot zwak) van afhankelijkheden: tegenover de middelen en de doelen
 - graad van interactie: sterk of zwak, centraal of perifeer enz;
 - aard interactie: communicatie, gezamenlijke besluitvorming...

4.4. *Het instrumenteel perspectief: sturing en financiering*

4.4.1. sturing: wie stuurt aan

Centraal staat hier de vraag naar externe sturing: wie stuurt aan?

- binnen het arbeidsmarktgebieden
- onderling tussen de drie interactieniveaus
- vanuit de VR (opdracht, actoren, geografische afbakening)
- vanuit de lokale besturen

- wat met de intentie van de VR om het subregionaal veld te stroomlijnen
- vanuit het middenveld

4.4.2. Sturingsinstrumenten (dominantie en evolutie)

Met focus op de *reglementaire sturing* en met een onderscheid tussen algemene werking en projectwerking;

- bottom up of top down benaderingen
- nadruk op structuur of projectwerking
- vraaggestuurde of aanbodgedreven productie en dienstverlening
- interne en externe evaluatie zowel: hoe, wanneer, waar en eventuele sancties? Alsook de vraag naar:
- input- of outputmonitoring

4.4.3. financieringsinstrumenten.

In het algemeen de vraag naar de kanalen en de vormen van *financiële sturing* : wie, wat, hoe?

- co-financiering ?
- gebonden niet gebonden
- bijdragende partijen
- omvang budgetten
- project/organisatiefinanciering
- input of outputfinanciering
- vraag (de cursisten...) of aanbodfinanciering (de lesgevers)

5. GLOBALE RESULTATEN VAN DE 3 VLAAMSE GEVALSTUDIES

5.1. Inleiding

Dit deel geeft een beknopt overzicht van de resultaten betreffende de bouwstenen voor een dynamisch en efficiënt subregionaal beleid in Vlaanderen op basis van het onderzoek van de drie cases Gent, Kortrijk en Turnhout. De resultaten worden besproken volgens het uitgevoerde analyseconcept van de subregionale dynamiek. Zo worden de kritische succes- en faalfactoren getoetst in de vier behandelde thema's; (1) de strategische visievorming, (2) de institutionele kwaliteit van het netwerk, (3) de vernieuwingsdynamiek in het netwerk mede via het instrumenteel perspectief en, (4) de openheid voor nieuwe beleidsontwikkelingen (de externe factoren).

Elk van deze thema's wordt als volgt ingevuld.

▪ **Strategische visievorming**

- Is er een expliciete strategische visie geformuleerd?
- Wat is draagvlak voor doelstellingen?
- Wat is de belangrijkste insteek voor deze strategie?
- Vloeit de strategie door in concrete acties en projecten?
- Waarop ligt het zwaartepunt in de streekontwikkeling?

▪ **Institutionele kwaliteit van het netwerk**

- Wie zijn drijvende krachten?
- Welke rol spelen de lokale besturen?
- Hoe verloopt de samenwerking tussen de arbeidsmarktactoren en de andere streekactoren?
- Wat zijn de meest dominante redenen bij de actoren voor deelname aan de streekwerking?
- Wat zijn de belangrijkste hinderpalen voor meer intense samenwerking en netwerking tussen de streekactoren?

▪ **Instrumenteel perspectief**

- Wat zijn de drijvende krachten voor vernieuwing (omgeving, actoren, openheid van netwerk, draagvlak)?
- De bijdrage van middelen (personeel, financieel, informatie) en instrumenten (contracten, overeenkomsten, convenanten,...) tot de vernieuwingsdynamiek?
- Wordt de streekwerking geëvalueerd en bijgestuurd?
- Wie zijn de belangrijkste financierende partijen voor streekprojecten?
- Is er een evolutie in financiële sturing van de subregionale netwerking?

▪ **Externe beleidsontwikkelingen, zoals:**

- nauwere samenwerking/integratie van STC's en streekplatformen tot een 'strategisch sociaal-economisch streekoverleg';
- oprichting van streekhuizen;
- omvorming PLOT's tot LWW's en oprichting van FLW;
- grotere rol voor provincies en gemeenten

De beleidstopics zijn de samenvattende conclusies die naar voor komen bij de uitgevoerde perceptiepeilingen waarbij een aantal van deze conclusies geïllustreerd worden met overzichtstabellen van de verschillende regio's. De resultaten uit deze overzichtstabellen zijn de percepties die in grote mate gemeenschappelijk gedragen worden door de bevroegde actoren per regio en waarbij de verschillen tussen de drie regio's in de verf worden gezet. De weergave van de antwoorden in de overzichtstabellen bevat dus enkel die topics die door de meerderheid van de bevroegden per regio werden aangeduid of juist niet werden aangeduid. De beleidstopics en de overzichtstabellen worden weergegeven per thema.

5.2. Resultaten van de perceptiepeiling en beleidstopics

5.2.1. Strategisch perspectief

Hier wordt gepeild naar de mate van een gemeenschappelijke strategie voor de ontwikkeling van de streek en het draagvlak ervan. Verder wordt nagegaan wat de invalshoek is en wat de zwaartepunten zijn in de streekontwikkeling.

- Uit de drie cases volgt dat er in de verschillende regio's een **strategieformulering** aanwezig is, waarbij de bevroegden aangeven dat deze strategie algemeen **breed** wordt **gedragen** door de streekactoren. Toch geeft elk van de drie bevroegde regio's een andere invulling aan het concept "strategie voor de streekontwikkeling".
 - In Gent is de strategie geografisch beperkt tot de stad Gent en de haven met daarbij de bijna totale afwezigheid van de randgemeenten in deze strategie. Op vlak van streekontwikkeling kan men in Gent spreken van een sterk gedragen visie die echter geografisch beperkt is.
 - In Kortrijk wordt de strategie vooral sterk gedragen door de economische instituties waarbij de arbeidsmarktactoren een meer volgende houding aannemen.
 - In Turnhout wordt de strategie bepaald door de twee kernactoren, die elkaar gevonden hebben in het streekplatform. Daarbij bestaat de indruk dat de gedragen visie rond streekontwikkeling zich focust rond een aantal concrete dossiers: het nucleaire dossier, de milieutechnologievallei, het grafisch project en de infrastructurele ontsluiting van de streek.
- Uit de perceptiepeiling blijkt dat **de insteek** van de strategie en de projectwerking op streekniveau ruim 'sociaal-economisch' zijn ingevuld, d.w.z. dat zowel economische als arbeidsmarktaspecten zijn meegenomen en zelfs culturele en milieu-aspecten⁶. De focus kan wel verschillen per streek. In Kortrijk is 'het economisch beleid' dominant, terwijl in Gent 'het werkgelegenheidsperspectief' sterker is.

⁶ Er zijn zowel hefboomprojecten met een economische finaliteit evenals hefboomprojecten rond werk, cultuur, welzijn en milieu.

- Het **zwaartepunt** in de streekontwikkeling ligt op visievorming en eigen projectwerking die breed worden ingevuld over de verschillende beleidsdomeinen heen en waarbij naast de sociaal-economische (arbeidsmarkt- en economische actoren) ook niet-economische actoren zoals cultuur- en milieu-organisaties, aan de streekwerking deelnemen. Daartegenover staat dat (al dan niet decretaal geregelde) advisering op vraag⁷ van de Vlaamse regering en de uitvoering van projecten op vraag van derden⁸ niet als zwaartepunt van de streekwerking worden gepercipieerd.
- Tegenover een brede invulling van de strategieopmaak en de ruime deelname van de actoren aan de projectwerking is er de vaststelling dat er institutioneel aparte organen zijn op economisch (streekplatform, intercommunale, GOM, ...) en arbeidsmarktvlak (STC, VDAB, Lokale Werkwinkels (=LWW's), Fora voor Lokale Werkgelegenheid (=FLW)). Hier kan dus gesproken worden van 'een blijvende **institutionele verkokering**'.

Tabel 2: Strategisch perspectief in de drie regio's

	Gent	Kortrijk	Turnhout
aantal strategieën	meerdere gelijklopende strategieën voor de stad en zijn havengebied	één strategie	meerdere gelijklopende strategieën
draagvlak voor de strategie	<ul style="list-style-type: none"> • gedragen door de stadsactoren • zuidelijk en oostelijk gelegen gemeenten in het Gewest Gent spelen niet mee 	<ul style="list-style-type: none"> • gedragen door het streekplatform REBAK en de intercommunale Leiedal • de arbeidsmarktactoren volgen in de strategie van de economische instituties 	breed gedragen door bijna alle streekactoren
insteek voor de strategie	sterk arbeidsmarktgericht	sterk economisch beleidsgericht	evenwicht tussen arbeidsmarkt en economisch beleidsgericht
resultaat van de strategie(en)	de strategieën resulteren in concrete streekprojecten: Bvb. Beroepenhuis, het ROM-project, Trefil Arbed (vzw De Punt)	de strategie resulteert in concrete streekprojecten: Bvb. LAR II, Evenementenhalle Hoog-Kortrijk	de strategieën resulteren in concrete streekprojecten: Bvb. PLATO-actie, welzijnsconsortium Kempen, KIKO, SAM
zwaartepunt in de streekontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • gedefinieerd door de stad Gent en het spontane samenwerkingsverband GsiW • verzwakkende visievorming en sterke eigen projectwerking • advisering op vraag en uitvoering van projecten in opdracht van derden is 	<ul style="list-style-type: none"> • gedefinieerd door het streekplatform REBAK met het streekcharter • sterke visievorming en sterke eigen projectwerking • advisering op vraag is minder belangrijk • uitvoering van projecten in opdracht van derden is niet 	<ul style="list-style-type: none"> • gedefinieerd door alle betrokken streekactoren • verzwakte visievorming en sterke eigen projectwerking • advisering op vraag en uitvoering van projecten in opdracht van derden is minder belangrijk

⁷ Advisering op vraag: de werking van de instellingen op streekniveau behelst een deel advisering van de Vlaamse overheid (bijvoorbeeld door het STC en de GOM's) en de plaatselijke besturen (bijvoorbeeld de intercommunale en de FLW); deze adviesfunctie wordt vaak decretaal geregeld.

⁸ Uitvoering van projecten op vraag van derden behelst de opdrachten die -in contrast met de projecten uitgevoerd op eigen initiatief van de organisatie (bvb. KIKO bij het SPK)- worden uitgevoerd in opdracht van derden (bvb. studie naar de economische haalbaarheid van een ondergrondse parking in Turnhout door het SPK, de vraag voor advies aan REBAK bij het provinciaal structuurplan West-Vlaanderen). Onder derden kunnen hier onder meer de Vlaamse overheid en de gemeenten worden verstaan.

	minder belangrijk	belangrijk	
--	-------------------	------------	--

5.2.2. Institutioneel perspectief

Bij het institutioneel perspectief wordt gepeild naar de meest actieve actoren alsmede naar de evolutie en de nieuwe spelers in de subregionale arena. Ook wordt nagegaan in welke mate en op welke terreinen de samenwerking binnen en tussen de arbeidsmarktinstuties, de economische instellingen en de spontane samenwerkingsverbanden verloopt. Tenslotte wordt nagegaan wat de hinderpalen zijn voor meer intense samenwerking inzake subregionale werking.

- Er is een duidelijk **verband** tussen de **insteek** van de strategie en de **aard** van de meest actieve **actoren**. Zo zijn de economische instituties in Kortrijk de meest actieve actoren in de streekwerking die tevens sterk economisch gericht is. In Gent zijn de stad met het programma ‘GsiW’ en de werknemersorganisaties het meest actief in een streekbeleid dat eerder arbeidsmarktgericht is. Deze meest actieve actoren hebben zich ook sterker in de werking gemanifesteerd dan 5 à 10 jaar geleden.
- Het streekbeleid is een dynamisch gegeven, niet alleen door een actievere opstelling van bepaalde actoren maar ook door een wijzigende rolverdeling tussen de actoren. Enkele voorbeelden van **positieverschuivingen** tussen actoren:
 - het streekplatform in Turnhout vormde het cement tussen de twee kernactoren het SPK en het IOK, met als gevolg dat het SPK meer evolueert naar een “Doe-Maatschappij” en de visievorming overlaat aan het streekplatform;
 - het streekplatform REBAK in Kortrijk maakt de toegevoegde waarde van het ‘Charter ’99’ kleiner;
 - het effect van de STC-vzw op de flexibiliteit van de STC-werking en op de grotere autonomie tegenover de werking van de VDAB;
 - de oprichting van de LWW’s en de FLW verdringt de positie van bestaande PLOT’s (plaatselijke loketten van tewerkstelling).
- De subregionale werking is een zeer dynamisch en gedifferentieerd gegeven. Men dient dus voldoende ruimte te hebben om zich te kunnen aanpassen aan nieuwe uitdagingen. Zo kan men niet voorbij gaan aan de ‘**geografische**’ **problematiek** van de optimale gebiedsafbakening:
 - met verschillen in aanpak tussen stad en streek. In Gent bijvoorbeeld speelt duidelijk de ‘stad versus de rand-problematiek’, terwijl in Kortrijk en zeker in Turnhout een groter homogeen subregionaal werkingsgebied wordt waargenomen;
 - die niet statisch (mag) zijn. Bijvoorbeeld in West-Vlaanderen werd vanaf eind de jaren ’80 het gebied Kortrijk-Roeselare-Tielt als één politiek district beschouwd. Momenteel is er echter een terugkeer naar de oorspronkelijke configuratie van de arrondissementen waarbij Roeselare-Tielt beschikt over een eigen streekplatform (naast het streekplatform REBAK met het arrondissement Kortrijk als werkingsgebied). Ook ziet men in bepaalde regio’s een verschuiving van de intergemeentelijke samenwerking van het breed arrondissementeel niveau (werkingsgebied van de intercommunale) naar een beperkter intergemeentelijk niveau. Zo wordt in Turnhout de positie van het IOK (vooral op gebied van afvalbeleid) aangetast door het ontstaan van het regionaal stedelijk gebied Turnhout dat 4 aangrenzende gemeentes omvat.

Dit dynamisch gegeven van de subregionale werking maakt dat er geen confectiepak voor alle streken kan gefabriceerd worden maar duidt op de behoefte aan een kader voor eigen invulling door de lokale actoren.

- Het subregionaal veld in Vlaanderen is druk bezet met meerdere actoren per beleidsdomein zowel in economische als arbeidsmarktmaties. De laatste 5 à 10 jaar werd ook de intrede van derdenorganisaties, vooral op vlak van milieu en cultuur, vastgesteld. Arbeidsmarktinstuties worden niet vermeld in de top 3 van de nieuwe actoren omdat zij onder één of andere vorm reeds actief waren in het streekbeleid (de STC-vzw's worden gezien als een aanvulling van de bestaande STC's) of omdat de vernieuwing van bepaalde arbeidsmarktactoren nog te recent is om reeds een plaats te hebben verworven in het subregionaal landschap (LWW's, FLW).
- Ondanks de optie van decentralisering in het Vlaams beleid, is er op het subregionaal terrein nog **geen perceptie van decentralisering**.
 - Gemeenten en steden zien zich nog sterk aangestuurd vanuit Vlaams niveau en voelen zichzelf nog eerder een 'lagere overheid' dan een 'mede-overheid'.
 - De decentrale aanpak wordt vooral zwak gepercipieerd in het subregionaal arbeidsmarktbeleid; twee voorbeelden:
 - (1) de STC's zijn sterk centraal aangestuurd vanuit de Vlaamse regering. Ze worden enkel beheerd door de sociale partners (met de derden en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (=VVSG) enkel als waarnemer) en worden sterk beïnvloed door de werking van de VDAB. Hun belangrijkste taak bestaat uit advisering over projecten en concrete dossiers;
 - (2) de LWW's vallen onder de regie van de VDAB voor wat de universele basisdienstverlening voor alle werkzoekenden betreft, en onder de regie van de VVSG voor wat de uitbouw van de diensteneconomie aangaat. Er is weinig ruimte voor lokale differentiatie.
- De **samenwerking** tussen de arbeidsmarktactoren onderling en de arbeidsmarkt- en economische actoren onderling is erg verschillend.
 - Het subregionaal economisch beleid legt het accent op strategievorming en projectwerking met een sterke decentrale werking waarbij geen globaal en uniform referentiekader aanwezig is op Vlaams niveau.
 - Bij het subregionaal arbeidsmarktbeleid primeert advisering op vraag en uitvoering van projecten in opdracht van derden, aangestuurd vanuit het centraal Vlaams niveau en binnen een uniform model.
 - Wat betreft de wederzijdse vertegenwoordiging moet opgemerkt worden dat het STC steeds aanwezig is in het economische streekplatform maar niet omgekeerd.

De samenwerking tussen de betrokken actoren is zeker voor verbetering vatbaar. Dit geldt zeker voor de meer decentraal gerichte economische actoren en de meer centraal aangestuurde arbeidsmarktinstuties op vlak van afstemming van de strategische visie en doelstellingen in Kortrijk, wederzijdse vertegenwoordiging in Gent en samenwerking rond projecten in Turnhout.
- De meest belangrijke **hinderpalen** voor intense samenwerking zijn: het behartigen van de eigen werking, de historiek van organisaties en het bestaan van concurrerende platformen. Vooral de verkokering van organisaties is een hinderpaal voor samenwerking. Verhindert teveel institutionaliseren een dynamisch subregionaal beleid? Uit de perceptiepeiling blijkt

dat de minst dynamisch beschouwde actoren de arbeidsmarktinstuties zijn. De arbeidsmarktinstuties worden het meest besloten beheerd (Bvb. het STC wordt enkel beheerd door sociale partners, met één vertegenwoordiger van de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten en één van de derden als waarnemers) en worden sterk centraal aangestuurd (het STC wordt gestuurd door een centrale stuurgroep). De meest dynamische platformen, waaronder economische streekplatformen en spontane samenwerkingsverbanden, zoals het SPK en 'GsiW', hebben een breed werkveld (economie, arbeid met uitlopers naar milieu en cultuur), een meer open beheersstructuur en, of een projectwerking die openstaat voor anderen. Zo wordt het programma 'Gsiw' beheerd door een ruim veld van lokale actoren (gaande van de stad, bedrijven, ... tot scholen) en een open lidmaatschap. Ook het SPK, ondanks zijn meer besloten beheersstructuur, bestrijkt een breed maatschappelijk actiedomein en staat zeer open voor partnerschappen bij zijn projectwerking. In bijlage 6 vindt men de wederzijdse vertegenwoordiging en de daarbij horende analyse.

Tabel 3: Institutioneel perspectief in de drie regio's

	Gent	Kortrijk	Turnhout
meest actieve actoren	<ul style="list-style-type: none"> stad Gent en de werknemersorganisaties zijn het meest actief 	<ul style="list-style-type: none"> streekplatform REBAK en intercommunale Leiedal zijn het meest actief 	<ul style="list-style-type: none"> intercommunale IOK, de GOM en het spontane samenwerkingsverband SPK zijn het meest actief
evolutie van de werking van de actoren gedurende de voorbije 5 à 10 jaar	<ul style="list-style-type: none"> stad Gent, de werknemersorganisaties en de arbeidsmarktinstuties zijn actiever geworden de werking van geen enkele actor wordt globaal als passiever gepercipieerd 	<ul style="list-style-type: none"> intercommunale Leiedal en arbeidsmarktinstuties zijn actiever geworden de werking van geen enkele actor wordt globaal als passiever gepercipieerd 	<ul style="list-style-type: none"> vooral gemeentebesturen en provinciebesturen zijn actiever geworden opvallend dat de werking van het SPK, de bezielende figuren en de Vlaamse overheid passiever gepercipieerd wordt
nieuwe actoren gedurende de voorbije 5 à 10 jaar	<ul style="list-style-type: none"> streekplatform GsiW derdenorganisaties 	<ul style="list-style-type: none"> streekplatform derdenorganisaties 	<ul style="list-style-type: none"> streekplatform samenwerkingsverband regionaal stedelijk gebied Turnhout derdenorganisaties
samenwerking tussen de arbeidsmarkt-actoren onderling⁹	<ul style="list-style-type: none"> samenwerking rond projecten en uitwisselen van informatie weinig gezamenlijke lobbying 	<ul style="list-style-type: none"> samenwerking rond projecten, wederzijdse vertegenwoordiging en uitwisselen van informatie geen afstemming van strategische visie en doelstellingen 	<ul style="list-style-type: none"> samenwerking rond projecten, uitwisselen van informatie, wederzijdse vertegenwoordiging en gezamenlijke lobbying gebrek aan afstemmen van strategische visie en doelstellingen
samenwerking tussen de arbeidsmarkt- en economische actoren¹⁰	<ul style="list-style-type: none"> samenwerking rond projecten gebrek aan wederzijdse vertegenwoordiging 	<ul style="list-style-type: none"> wederzijdse vertegenwoordiging en uitwisselen van informatie geen afstemming van strategische visie en doelstellingen 	<ul style="list-style-type: none"> afstemming van strategische visie en doelstellingen, uitwisselen van informatie, wederzijdse vertegenwoordiging en gezamenlijke lobbying gebrek aan samenwerking rond projecten

⁹ De bevroagde terreinen van samenwerking zijn: afstemmen van strategische visie en doelstellingen, uitwisselen van informatie, wederzijdse vertegenwoordiging, samenwerking rond projecten en gezamenlijke lobbying. In de tabellen staan enkel die terreinen vermeld die door de ruime meerderheid van de bevroagden werden aangeduid of juist niet werden aangeduid.

¹⁰ zie vorige voetnoot

samenwerking tussen de arbeidsmarkt-actoren en spontane samenwerkingsverbanden¹¹	<ul style="list-style-type: none"> • samenwerking rond projecten, uitwisselen van informatie, afstemmen van strategische visie en doelstellingen • gebrek aan wederzijdse vertegenwoordiging 	<ul style="list-style-type: none"> • samenwerking rond projecten en uitwisselen van informatie • geen afstemming van strategische visie en doelstellingen en geen gezamenlijke lobbying 	<ul style="list-style-type: none"> • samenwerking op alle terreinen
meest dominante redenen voor deelname aan de streekwerking (in volgorde van belang)	<ol style="list-style-type: none"> 1) toegang tot overheidsmiddelen 2) eigen doelstellingen realiseren 	<ol style="list-style-type: none"> 1) eigen doelstellingen realiseren 2) toegang tot overheidsmiddelen 	<ol style="list-style-type: none"> 1) toegang tot overheidsmiddelen 2) maatschappelijk engagement van de eigen organisatie
hinderpalen voor intense samenwerking (in volgorde van belang)	<ol style="list-style-type: none"> 1) behartigen van de eigen werking 2) historiek van organisaties 3) bestaan van concurrerende platformen 	<ol style="list-style-type: none"> 1) bestaan van concurrerende platformen 2) persoonlijke relaties 3) verschillen in inhoudelijke invalshoek 	<ol style="list-style-type: none"> 1) historiek van organisaties 2) behartigen van de eigen werking 3) andere : incapaciteit van gezamenlijke lobbying

5.2.3. Instrumenteel perspectief

Bij het instrumenteel perspectief wordt nagegaan wat het belang is van het gebruik van de instrumenten ter sturing van het subregionaal beleid. Verder wordt nagegaan wat het spanningsveld is tussen de meest gebruikte¹² en de meest effectieve instrumenten. Vervolgens wordt nagegaan wie optreedt als belangrijkste financier van de streekwerking en wat de huidige evolutie is op vlak van de financiële sturing.

- Als het **meest gebruikte sturingselement** in het subregionaal beleid zien de streekactoren in de drie regio's vooral regelgeving (zoals decreten, besluiten en omzendbrieven) en, dit sturingselement kent volgens hen nog altijd een **stijgend belang**.
- Er is een duidelijk verschil waarneembaar tussen de meest gebruikte en de door de streekactoren als meest efficiënt beschouwde instrumenten. Er is echter een **grote vraag** naar nieuw instrumentarium zoals grotere ruimte voor decentralisering naar lokaal niveau, evaluatie-instrumenten, convenanten, cofinanciering van strategische projecten en Publiek Private Samenwerking (=PPS). Er is dus een duidelijk verschil tussen de meest gebruikte instrumenten en de instrumenten die de streekactoren als meest effectief beschouwen. Een aanpassing in het gebruik van instrumenten naar meer interactieve instrumenten zoals convenanten- en contractbeleid i.p.v. een hiërarchische aanpak via regelgeving, kan een bottom-up werking stimuleren.
- Als belangrijkste financiers van het subregionaal beleid worden vooral de Vlaamse overheid en de hogere overheid op Europees niveau vermeld en, deze overheidsmiddelen blijken voor de actoren tevens één van de belangrijkste redenen voor deelname aan de streekwerking te zijn. Naast de instrumentele sturing via regelgeving (decreten, besluiten

¹¹ zie vorige voetnoot

¹² meest als dominant gevoelde instrument op vlak van netwerking

en omzendbrieven) is er ook een sterke financiële sturing vanuit de Vlaamse overheid waarbij een evolutie in financiële sturing wordt opgemerkt van structurele naar tijdelijke, van niet gebonden naar gebonden en van organisatie- naar projectfinanciering en naar cofinanciering met meerdere partijen.

- In de samenwerking tussen het subregionaal en het Vlaams niveau is de **valorisatie** van de subregionale werking door de Vlaamse overheid een belangrijk aandachtspunt. Vooral het probleem van **projectvalorisatie** wordt aangehaald. Zo is een beperkt aantal hefboomprojecten van de streekplatformen in uitvoering gesteld. Enerzijds is het de taak van het streekplatform om uit de disparate mengeling van projecten deze te selecteren die van strategisch belang zijn voor de streek. Anderzijds wordt van de Vlaamse overheid verwacht dat de voorgedragen strategische hefboomprojecten voldoende financieel worden ondersteund. Toch worden voorgedragen strategische hefboomprojecten vanuit de subregionale werking regelmatig verworpen. Dit ondermijnt op termijn de werking en het draagvlak van het subregionaal beleid.
- Het subregionaal beleid heeft geen eigen budget voor projectfinanciering. Dit impliceert dat voor deze projectfinanciering een beroep moet gedaan worden op de budgetten van de verschillende functionele departementen. Dit wordt evenwel belemmerd door:
 - een gebrek aan horizontale werking van de Vlaamse administratie. Indien de projecten niet passen in het programma van de verticale administraties, heeft het project weinig slaagkans.
 - het ontbreken van een horizontaal of interdepartementeel begrotingsfonds voor de financiering van strategische streekprojecten.

Tabel 4: Instrumenteel perspectief in de drie regio's

	Gent	Kortrijk	Turnhout
gebruik van sturings-instrumenten ¹³	<ul style="list-style-type: none"> • het meest gebruikte instrument is regelgeving (decreten, besluiten en omzendbrieven) • planningsinstrumenten, decentralisering naar lokaal niveau en financiering van projecten worden regelmatig gebruikt 	<ul style="list-style-type: none"> • het meest gebruikte instrument is regelgeving • planningsinstrumenten, centraal aangestuurde instrumenten, financiering van projecten, aanbod-financiering van organisaties en convenanten worden regelmatig gebruikt 	<ul style="list-style-type: none"> • het meest gebruikte instrument is regelgeving samen met financiering van projecten • planningsinstrumenten, centraal aangestuurde instrumenten en aanbod-financiering van organisaties worden regelmatig gebruikt
evolutie in gebruik van instrumenten ¹⁴	<ul style="list-style-type: none"> • vooral regelgeving, planningsinstrumenten, nieuwsoortige elementen met nadruk op convenanten en financiële instrumenten kennen een stijgend belang • toenemende ruimte voor decentralisering wordt matig gepercipieerd • evaluatie-instrumenten kennen geen toenemend gebruik 	<ul style="list-style-type: none"> • vooral regelgeving, planningsinstrumenten en financiële instrumenten kennen een stijgend belang • toenemende ruimte voor decentralisering wordt nauwelijks gepercipieerd • evaluatie-instrumenten kennen een toenemend gebruik 	<ul style="list-style-type: none"> • vooral nieuwsoortige instrumenten kennen een stijgend belang • toenemende ruimte voor decentralisering wordt matig gepercipieerd • evaluatie-instrumenten kennen geen toenemend gebruik
meest effectieve instrumenten volgens de bevrageden	Bottom-up en verder evaluatie-instrumenten, convenanten en projectfinanciering worden als meest effectieve instrumenten beschouwd	Bottom-up en verder evaluatie-instrumenten, planningsinstrumenten en projectfinanciering worden als meest effectieve instrumenten beschouwd	Bottom-up en verder evaluatie-instrumenten, PPS-constructies, plannings-instrumenten en projectfinanciering worden als meest effectieve instrumenten beschouwd
evaluatie en bijsturing van streekwerking	weinig tot geen evaluatie en bijsturing	regelmatige evaluatie op eigen initiatief	weinig evaluatie en bijsturing
belangrijkste financierende partijen (in volgorde van belang)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Vlaamse overheid 2) Lokale besturen 3) Europese middelen 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Vlaamse overheid 2) Lokale socio-economische organisaties en Europese middelen 3) Lokale instituties 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Europese middelen 2) Vlaamse overheid

¹³ De weergegeven sturingselementen per regio zijn geselecteerd op basis van het aantal vermeldingen

¹⁴ zie vorige voetnoot

huidige evolutie in financiële sturing	• van overheids- naar cofinanciering met meerdere partijen	• van structurele naar tijdelijke financiering	• van niet gebonden naar gebonden financiering
	• van organisatie- naar projectfinanciering	• van overheids- naar cofinanciering met meerdere partijen	• van structurele naar tijdelijke financiering
	• van niet gebonden naar gebonden financiering	• van organisatie- naar projectfinanciering	• van overheids- naar cofinanciering met meerdere partijen

5.2.4. Externe ontwikkelingen

Hier wordt nagegaan of de meest recente hervormingen hebben bijgedragen tot de subregionale dynamiek. Ook worden enkele nieuwe reeds geformuleerde voorstellen rond het subregionaal beleid bevestigd.

- De werking van het streekplatform wordt als een belangrijke ontwikkeling beschouwd. De streekplatformen hebben door de ‘levende krachten’ in een regio samen te brengen, een aantal vernieuwende processen in gang gezet, bijvoorbeeld door de dialoog tussen lokale partners te bevorderen, door het strategisch denken op streekniveau te bevorderen en door een consensus rond hefboomprojecten te bereiken. Anderzijds is bij de streekactoren niet de overtuiging aanwezig dat de uitbreiding van de STC tot vzw-STC¹⁵ en de oprichting van de Lokale Werkwinkels (=LWW’s) een belangrijke ontwikkeling was voor de subregionale dynamiek behalve dan bij de streekactoren in Gent. Dit laatste kan verklaard worden doordat het subregionaal beleid in Gent sterk arbeidsmarktgericht is met het programma GsiW. Ook zijn de LWW’s spontaan ontstaan in Gent, terwijl in Kortrijk en Turnhout dit orgaan kunstmatig werd geïmplementeerd.
- Uit de bevraging volgt dat er synergieën mogelijk zijn tussen de STC’s en de streekplatformen en dit vooral via meer intensieve samenwerking (op vlak van strategievorming, projectformulering en beleidsvoorbereidende taken). Deze synergie tussen STC en streekplatform kan via wederzijdse vertegenwoordiging, die momenteel niet langs beide kanten aanwezig is (zie bijlage 6), worden bevorderd. Bij een integratie-optie moet men dan wel rekening houden met de verschillen in gebiedsafbakening van de instellingen en de verschillende werkterreinen en sturing van de actoren.
- Het voorstel tot oprichting van de “Huizen van de Streek” wordt positief beschouwd omdat men gelooft in een meer intensieve samenwerking indien de verschillende streekactoren ook daadwerkelijk fysiek samenzitten.
- De rol van de provincie als regisseur van het subregionaal beleid zal pas werken als er een inhoudelijke toegevoegde waarde wordt aangeleverd en er niet gewerkt wordt vanuit een top-down aanpak. De provincie als regisseur van het subregionaal beleid kan een toegevoegde waarde leveren wanneer zij een ondersteunende rol vervult vanuit een bottom-up benadering en als de provincie beschikt over de nodige kennis in alle domeinen van het subregionaal beleid.
- Toch wordt algemeen aangegeven door de streekactoren dat steden en gemeenten eerder als de basis worden beschouwd van een bottom-up aangestuurd subregionaal beleid. Er

¹⁵ Het belang van de bijdrage van de STC-vzw tot de werking van het STC wordt wel gepercipieerd maar niet zozeer tot de aanzwengeling van de subregionale dynamiek.

wordt dan ook algemeen gepleit voor meer verantwoordelijkheid voor de lokale besturen. In dit kader wordt een stijgende betrokkenheid van steden en gemeenten in het subregionaal beleid (bvb. intercommunales, streekplatform, LWW, ...) gepercipieerd. Maar men moet voldoende oog hebben voor:

- de nodige opbouw van domeinkennis, bvb. kennis van het arbeidsmarktbeleid bij de gemeenten;
- het gevaar van overbevraging naar de gemeenten toe. Dit is de reden dat in Gent meer verantwoordelijkheid voor lokale besturen negatief gepercipieerd wordt. De stad Gent voert acties op zoveel beleidsdomeinen dat de coördinatie van haar huidige werking problematisch wordt;
- het gevaar van te zware procedure bij democratische legitimering op meerdere niveau's. Bijvoorbeeld de aanpassing van de streekvisie in de streekplatformen vergt de beslissing van de Vlaamse regering. Een bijkomende beslissingsronde bij gemeenten en provincies verzwakt de procedure.

Tabel 5: Externe ontwikkelingen

	Gent	Kortrijk	Turnhout
huidige streekwerking t.o.v. 5 à 10 jaar geleden	actiever	actiever	gelijk
bijdrage van aanpassing STC	belangrijk	niet belangrijk	geen uitgesproken consensus
bijdrage oprichting LWW	belangrijk	geen uitgesproken consensus	geen uitgesproken consensus
bijdrage oprichting FLW	geen uitgesproken consensus	geen uitgesproken consensus	niet belangrijk
bijdrage werking streekplatform	geen uitgesproken consensus	belangrijk	belangrijk
mogelijke integratie STC-streekplatform	geen uitgesproken consensus	geen uitgesproken consensus	positief
mogelijke oprichting 'Huis van de Streek'	positief	positief	positief
grotere rol voor provincies als regisseur	geen uitgesproken consensus	negatief	geen uitgesproken consensus
meer verantwoordelijkheid voor lokale besturen	negatief	positief	positief

6. BESPREKING VAN DE DRIE REGIO'S

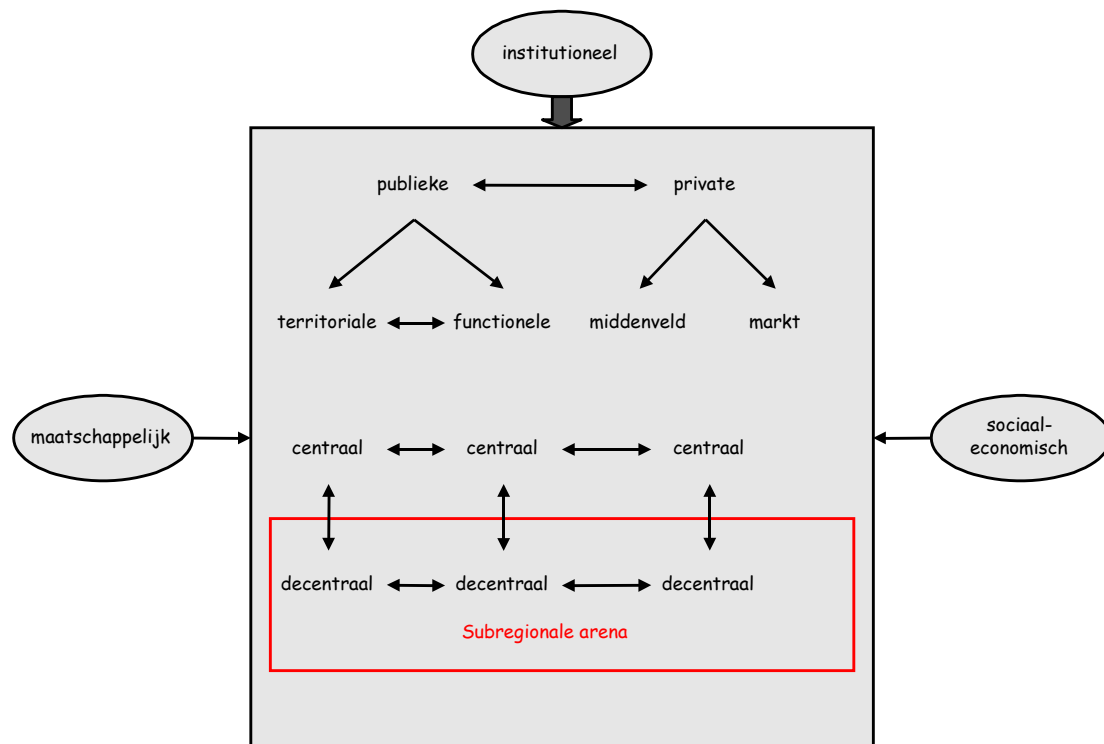
6.1. Inleiding

De behandeling van de drie streken wordt in wat volgt op éénzelfde leest geschoeid.

1) In eerste instantie volgt een korte 'geo-economische' positionering van het betrokken gebied, met enkele geografische en demografische kenmerken en enkele economische kerncijfers over (de toestand en de evolutie van) het BRP en de werkgelegenheid.

2) Vervolgens wordt in dezelfde inleiding verder ingegaan op de bovenlokale en subregionale netwerken in de beschouwde regio. Daarbij zal invulling gegeven worden aan de bovenlokale en subregionale arena zoals getypeerd in onderstaande Figuur 2. De centrale insteek blijft de sociaal-economische cluster, met bijzondere aandacht voor de effecten op de arbeidsmarkt.

Figuur 2: Typering van beleidsnetwerken in Vlaanderen

Bron: IDEA Consult

Met bovenlokaal en subregionaal wordt hier, zoals gedefinieerd in vorig interim-rapport, bedoeld de instellingen, instanties en organen die het gemeentelijk niveau overstijgen en een kleinere dimensie hebben dan de provincies. Ze omvatten hier zowel de meer functionele en territoriale netwerken als de meer relationele en projectgebonden netwerken.

3) Daarna volgt de uiteindelijke bespreking van de interviews. In deze analyse ligt de nadruk op de beschrijving van de streekeigen netwerking. Doel is enerzijds het aftoetsen en het aanvullen van de beschreven subregionale arena en anderzijds het aflijnen van de kritische succesfactoren van de subregionale dynamiek.

Bij de analyse van de kritische succesfactoren worden steeds de vier thema's centraal gesteld: (1) de strategische visievorming, (2) de institutionele kwaliteit van het netwerk, (3) de

vernieuwingsdynamiek in het netwerk mede via het instrumenteel perspectief en tot slot (4) de openheid voor nieuwe beleidsontwikkelingen (de externe factoren).

Op basis van deze vier thema's worden waar relevant drie interactieniveaus beschouwd. De drie interactieniveaus zijn:

- de wisselwerking tussen de arbeidsmarktactoren onderling (de arbeidsmarktinstellingen met subregionale werking, de AI's: STC, LWW en FLW, of het subregionaal tewerkstellingscomité, de lokale werkwinkel en het forum voor lokale werkgelegenheid),
- de interacties van de arbeidsmarktactoren met de meer economisch gerichte actoren werkzaam op het subregionaal veld (de economische instellingen met subregionale werking, de EI's: GOM, de intercommunale, het streekplatform) en,
- de interacties van de arbeidsmarktactoren met bottom-up opgerichte lokale samenwerkingsverbanden (de LSV's: GsiW voor Gent, het SSPK voor Turnhout, en voor Kortrijk het Charter '99 of nu het Charter ZW-Vlaanderen genoemd).

4) De geformuleerde besluiten leiden vervolgens tot een overzicht van de bijzondere aandachtspunten en de kritische succesfactoren van elke beschouwde regio.

In bijlage 4 tot en met bijlage 6 wordt per regio een meer exhaustieve beschrijving van de overleg- en projectnetwerken in de diverse regio's weergegeven.

6.2. GENT

6.2.1. *Geo-economische positionering*

De aflijning van subregio's in de provincie Oost-Vlaanderen is geen sinecure. Economische clusters van gemeenten en centrumfuncties vallen niet altijd samen met politieke grenzen. Zo behoort Nevele tot het arrondissement Gent, maar leunt sociaal-economisch aan bij het Meetjesland¹⁶. In het kader van dit onderzoek richten we onze aandacht vooral naar de Stad Gent. Maar aan de hinterlandproblematiek (de stad versus de rand binnen het Gewest Gent) en de relatie met het Meetjesland (behorend tot STC werkgebied Gent-Eeklo) kan niet worden voorbij gegaan zonder een belangrijk deel van de subregionale problematiek te negeren.

Het arrondissement (het Gewest) Gent telt 495.400 inwoners. De stad Gent zelf met ongeveer 224.200 inwoners neemt bijna de helft van de bevolking op zich. Het Gewest Gent telt een 16-tal gemeenten¹⁷.

Box 1: Cijfers gewest Gent-Eeklo

BRP

Het BRP per inwoner van het gewest Gent nam in de periode 1985-1997 toe met 21.4%, beduidend minder dan het Vlaams gemiddelde (+30.7%) en ook minder dan het cijfer voor de provincie Oost-Vlaanderen (+25.3%). Het BRP per inwoner bedraagt index 111.1 (1997) bij index 100 voor Vlaanderen.

Bij inclusie van het Meetjesland om te komen tot het STC-gebied Gent-Eeklo daalt het BRP per inwoner dan tot index 106.02, wat duidt op een minder welvarend Meetjesland (index 74,35) in vergelijking met Gent (index 111,13) zelf.

Werkloosheidsgraad

De Regio Gent-Eeklo wordt gekenmerkt door hoge werkloosheid. De werkloosheidsgraad (niet werkende werkzoekenden/ beroepsbevolking) bedraagt in 1999 8,5% tegenover 7,3% voor het Vlaams Gewest. Vooral de mannelijke werkloosheidsgraad (met 6,8%) ligt beduidend boven het Vlaams niveau (5,2%).

Werkgelegenheid

De werkzaamheidsgraad (aantal werkenden/bevolking op beroepsactieve leeftijd) in het Gentse (Gent-Eeklo) ligt met 66,8% iets hoger dan het cijfer van 65.4% geldig voor Vlaanderen.

De werkgelegenheidsgraad (aantal arbeidsplaatsen/bevolking op beroepsactieve leeftijd) bedraagt 68,4%, dit is 5,6 procentpunt meer dan in Vlaanderen (62.8%) als geheel.

Een werkgelegenheidsgraad hoger dan de werkzaamheidsgraad duidt op een ingaande pendelbeweging en op de rol van de regio Gent-Eeklo als werkgelegenheidskern.

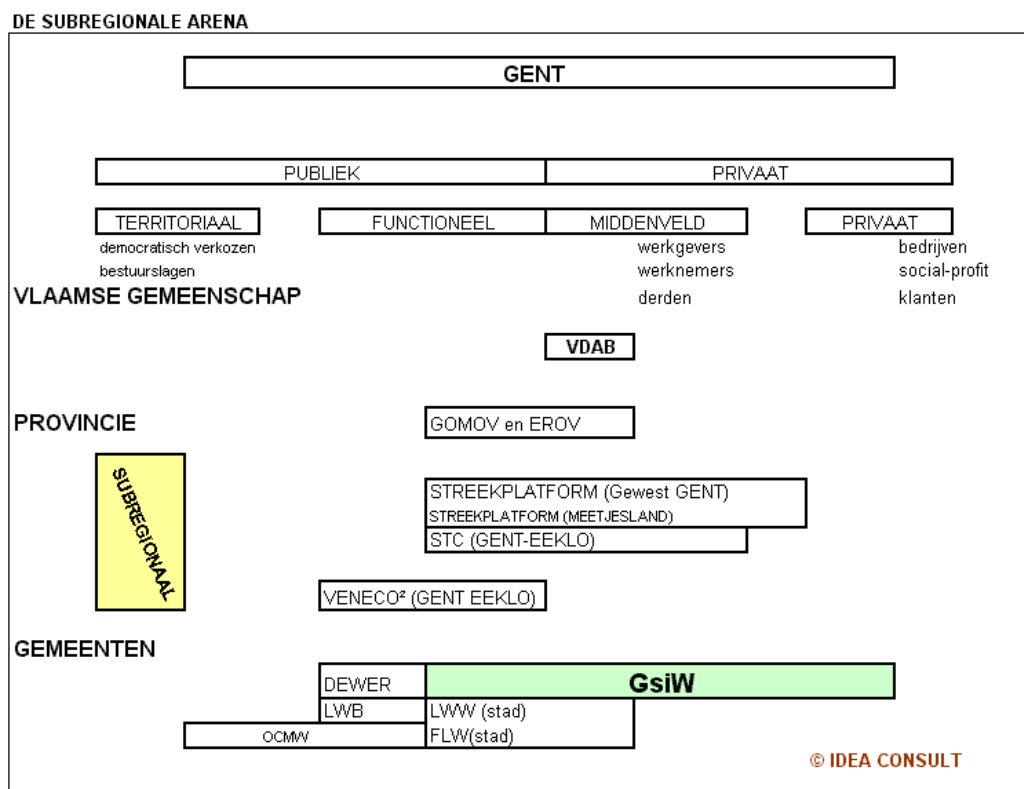
Bron: INR voor BRP en Steunpunt WAV voor arbeidsmarkt: met cijfers voor 1999 tenzij anders vermeld.

¹⁶ Meetjesland met een elftal gemeenten zoals bvb. Eeklo, Nevele en Aalter; met tezamen 129.000 inwoners.

¹⁷ Gewest Gent: De Pinte, Deinze, Destelbergen, Evergem, Gavere, Gent, Lochistri, Melle, Merelbeke, Moerbeke, Nazareth, Oosterzele, Sint-Martens-Latem, Wachtebeke, Zelzate en Zulte. Nevele behoort tot het Gewest Gent doch sluit aan bij het streekplatform Meetjesland.

6.2.2. Subregionale arena

In de Gentse regio zijn een groot aantal organisaties actief op het vlak van streekontwikkeling: de lokale besturen en hogere besturen, socio-economische instanties, maatschappelijke belangengroepen en instellingen die samen instaan voor een geïntegreerd regionaal beleid.

Voorbeelden van belangrijke netwerken in het kader van een geïntegreerd regionaal beleid voor het stadsgewest Gent zijn: de VZW ‘Strategisch Plan Gewest Gent’ (het streekplatform voor Gent), het STC Gent-Eeklo met zijn vzw STIRK en de minder algemeen omvattende intercommunale VENECO² als voorbeelden van functionele netwerken. Daarentegen neemt in Gent de Actie van de stad Gent: ‘Gent Stad in Werking’ een dominante plaats in. Het houdt het midden tussen een relationeel en een projectgebonden netwerk. De werking blijft geografisch beperkt tot de Stad Gent.

Het is moeilijk het Gewest Gent als een homogeen gebied te beschouwen. Ook was het niet altijd even duidelijk of de geïnterviewden het hadden over de Stad Gent, de haven en de kanaalzone, het Gewest Gent of de zone Gent-Eeklo. Daarom volgt onder de titel: ‘Gent, of de problematiek van een grootstad en zijn rand’ enige verduidelijking rond de spelers op het subregionaal veld in het Gentse.

Gent, of de problematiek van een grootstad en zijn rand

De Stad Gent wordt gedomineerd door twee actieplannen.

- Enerzijds is er voor Gent Stad het programma '**Gent Stad in Werking**' (het programma 'GsiW'). Het kwam tot stand in 1998 op initiatief van de Stad Gent en zijn diensten DEWER en het LWB), met een strategisch werkgelegenheidsplan, waarbij een actie wordt opgezet rond werkgelegenheid, economie, vorming en doelgroepenbeleid.

- Anderzijds is er de haven en de kanaalzone met zijn (door de provinciegouverneur gedragen) **ROM-project**, een geïntegreerd gebiedsgericht beleid waarbij op een geïntegreerde wijze door publieke en private actoren een economisch, milieu- en ruimtelijk ordeningsbeleid wordt gevoerd. Het werkingsgebied is de kanaalzone van Gent en de noordelijke gemeenten (Evergem, Zelzate en Wachtebeke) en waarbij de ambitie heerst om grensoverschrijdend (naar Terneuzen toe) te werken. Ook het havendecreet met zijn voorziene overlegplatformen zal bijdragen tot een visie rond havenontwikkeling.

Naast deze twee sterke spelers voor de STAD GENT heeft men het **streekplatform** voor het GEWEST GENT (met uitzondering van Nevele dat bij het Meetjesland aansluit). Het streekplatform slaagt er onvoldoende in om tot integratie te komen tussen de werking van het programma 'GsiW', het ROM-project en de ontwikkeling van de meer zuidelijke en oostelijke gemeenten rond Gent. Het strategisch plan 2000 van het streekplatform wordt algemeen beschouwd als een '*plan van de Kamer van Handel en Nijverheid*'. Het streekplatform faalt in zijn overkoepelende rol, mede door de reorganisatie van de Kamer - de fusie tot de Kamer van Oost-Vlaanderen - en een minder dynamisch ACV.

Het **STC en de VZW STIRK** heeft als werkgebied GENT-EEKLO, maar focust zich vooral op het Meetjesland want het ondervindt in de Stad Gent sterke concurrentie van het programma 'GsiW' en het LWB.

Het **LWB** (lokaal werkgelegenheidsbureau) is in Gent uitgegroeid tot een sterke dienst (met +/-100 mensen in dienst) die in concurrentie staat met de instrumenten van het Vlaams Arbeidsmarktbeleid. Ook **Netwerk Gent** wint aan belang. Dit netwerk is een samenwerkingsverband tussen het LWB, het OCMW, de derden en de VDAB en fungeert als denktank, motor en katalysator met focus op tewerkstelling en opleiding.

De **intercommunale VENECO²** met een beperkte werking (bedrijventerreinen en huisvesting) wordt niet beschouwd als een sterke speler. Het omvat (met ontubbelde bestuursorganen) het Gewest Gent en het Meetjesland.

In het **Meetjesland** daarentegen is er een homogene streekwerking met een sterk streekplatform en een grote mate van integratie van diverse overlegplatformen.

Typisch voor de regio Gent-Eeklo is dus zijn **dubbele tweepoligheid**.

- Men heeft ten eerste het **spanningsveld tussen de gewesten**: enerzijds het *Gewest Gent* met daarbinnen de dominantie van de Stad Gent met zijn programma 'GsiW' en anderzijds het *Meetjesland* met een meer homogene streekwerking en een grote mate van samenwerking tussen de diverse overlegplatformen.
- Ten tweede is er het **spanningsveld binnen het Gewest Gent**, met de *Stad* en zijn programma 'GsiW' en een 'kleine' betrokkenheid van de gemeenten rond de *kanaalzone* via het ROM-project en werkgroep "grote aanwervingen" binnen GsiW en de 'grote' *leegte* inzake subregionale werking in de andere randgemeenten rond Gent.

6.2.3. Bespreking van de interviews

6.2.3.1. Strategisch perspectief

- **Een gemeenschappelijke strategie voor de streekontwikkeling?**

De meerderheid van de bevroagden geeft aan dat er meerdere **strategieën** zijn voor de streekontwikkeling, deels conflicterend maar vooral gelijklopend en naar elkaar toegroeïend. Daarbij wordt dan vooral verwezen naar het programma ‘GsiW’ voor de Stad Gent en het ‘ROM’-project voor de haven en de kanaalzone. Deze strategieën worden **gedragen** door de meerderheid van de streekactoren die actief zijn in het stadsgebied. Naast deze twee actieprogramma’s voor de Stad en zijn havengebied heeft men het strategisch plan voor het Gewest Gent dat minder dominant is en er minder in slaagt de gemeenten rond de stad Gent en de Stad zelf gezamenlijk te mobiliseren rond een geïntegreerd streekproject voor het Gewest Gent.

Alhoewel de bevroagden van de Stad Gent en de provincie opteren voor een evenwicht tussen economie en werkgelegenheid als centrale insteek voor de strategie rond streekontwikkeling, wordt door de rest van de bevroagden de centrale insteek gepercipieerd als zijnde sterk arbeidsmarktgericht.

- **Zwaartepunten in de streekwerking**

Het **zwaartepunt** in de strategie rond streekontwikkeling in Gent ligt vooral op (een iets verzwakkende) *visievorming*, direct gevolgd door *eigen projectwerking* (veel werkgroepen en actielijnen, breed gedragen). Het is volgens de bevroagden soms gemakkelijker een draagvlak te vinden voor het uitvoeren van concrete projecten dan voor het definiëren van een gezamenlijke visie en strategie.

Advisering op vraag en uitvoering van projecten in opdracht van derden worden in de streekwerking als minder dominant ervaren.

De strategie rond subregionale ontwikkeling mondt dus uit in concrete **projectwerking**. Zo resulteerde het actieprogramma ‘GsiW’ in een tiental actiegroepen en verder in een aantal zeer concrete projecten [zie bijlage 4]. Het ROM-project heeft reeds geleid tot 3 wijzigingen in de gewestplannen waarbij enkele miljarden franken aan subsidies naar GENT zijn gevloeïd.

Het streekplatform heeft een achttal hefboomprojecten gedefinieerd [zie bijlage 4]. Toch vindt men nogal **veel dezelfde projecten** terug op de lijst van projecten van diverse platformen. Bijvoorbeeld: actie rond biotechnologie, beroepenhuis en sociale economie vindt men terug als een project bij ‘GsiW’ en als hefboomproject.

- **Impact van de streekwerking op eigen werking van actoren in het subregionaal veld**

Op de vraag in welke mate de gemeenschappelijke strategie op subregionaal vlak **invloed heeft op de eigen werking** van de streekactoren wordt een genuanceerd beeld gegeven. De streekwerking heeft vooral een grote invloed op de werking van de Stad Gent en zijn programma ‘GsiW’ maar niet op de werking van de randgemeenten. Men vindt ook dat de gemeenschappelijke strategie op subregionaal vlak vooral te weinig impact heeft op de economische instellingen (de Gom wordt hier als te volgend beschouwd, Veneco² is een te zwakke intercommunale) maar ook weinig impact heeft op de daadwerkelijke subregionale werking van de Vlaamse overheid (tenzij voor het ROM-project en het overnemen van het - voor een grootstad goedwerkend- concept van de LWW voor Vlaanderen als geheel). Ook wordt gesteld dat de gemeenschappelijke strategie op subregionaal vlak (nog te) weinig impact heeft op de interne werking van de sociale partners en op deze van de

derdenorganisaties. Sociale partners voeren vooral een aanwezigheidspolitiek en derdenorganisaties krijgen wel een grotere rol toebedeeld en dus een grotere impact op de projectwerking van de STC-vzw.

6.2.3.2. Institutioneel perspectief

- **Algemene evaluatie streekwerking: vandaag tegenover vroeger**

De streekwerking wordt nu door iedereen als actiever beschouwd tegenover vroeger. De reden tot meer streekwerking is vooral het besef dat de complexiteit van de problemen meer samenwerking vereist tussen actoren onderling, ook over de gemeenten en streken heen en tevens een meer multidisciplinaire aanpak vereist.

Als **meest actieve (en ook als meest sturende) actor** in de subregionale streekwerking treedt **momenteel** ontegensprekelijk (met ruime voorsprong) de Stad Gent op de voorgrond met de actie ‘GsiW’. Vervolgens worden ook de sociale partners en dan vooral de werknemersorganisaties momenteel als zeer actief beschouwd. Daarbij wordt dan ook het stijgend gewicht (zowel decretaal als in de feiten) van de sociale partners op de besluitvorming inzake subregionaal beleid benadrukt.

Ook wordt regelmatig –alhoewel nu minder dan vroeger- de trekkersrol van bezielende figuren, zoals de provinciegouverneur Balthazar (voor het ROM-project) en de havenshepen Termont (voor de haven) aangehaald. De provincie en de economische instituties (het streekplatform, de GOM, de intercommunale Veneco²) worden het minst vermeld als zijnde actief inzake subregionale werking.

Ook betreffende de **evolutie gedurende de laatste 5 tot 10 jaar** in de opstelling van de verschillende actoren in de subregionale werking, wordt de Stad en zijn programma ‘GsiW’ eensgezind als **actiever** naar voor geschoven. Naast de Stad worden vooral de werkgeversorganisaties als meer actief dan vroeger gepercipieerd.

Ook de arbeidsmarktinstuties (vooral door de oprichting van LWW, FLW en STC-vzw) en de Vlaamse overheid (met onder meer door de oprichting van de LWW, de omvorming van het STC, de oprichting van de streekplatformen en via het ROM-project) worden momenteel als actiever dan vroeger gepercipieerd.

Voor enkele bevroegden hebben de provincies en de werknemersorganisaties (vooral ACV) zich in het recente verleden minder actief opgesteld. Toch wordt geen enkele actor globaal als passiever gepercipieerd.

Buiten de Stad als meest dominante en globale actor, wordt ook veel verwezen naar actoren die alleen op **bepaalde domeinen** of in bepaalde geografische **gebieden** zeer actief zijn. Bijvoorbeeld: de provincie die vooral actief is op milieugebied; de werknemersorganisaties die binnen de werking van het STC vooral geïnteresseerd zijn in het verdedigen van de eigen projecten; een streekplatform dat zeer actief is in het Meetjesland, maar niet in Gent; het STC dat actief is in het Meetjesland, terwijl de Stad Gent het STC niet echt nodig heeft, wat drukt op de algehele werking van het STC Gent-Eeklo.

Als **nieuwe actoren** op het subregionaal veld in de voorbije 5 à 10 jaar worden naast de klassiekers (STC-vzw, streekplatform) vooral de derdenorganisaties aangeduid (zoals DUET, de kringloopcentra en de Werkgaard). Ze zijn allemaal actief op het vlak van arbeidsmarktbeleid naar kansengroepen toe. De LWW wordt niet vermeld als nieuwe actor, want dit orgaan bestond reeds als dienstverlening van het LWB van de stad Gent.

- **Mate en domeinen van samenwerking in streekwerking**

De **samenwerking** loopt vlot (in afnemende rang) tussen de arbeidsmarktinstituties onderling en tussen de arbeidsmarktinstituties en de economische instituties en tussen de arbeidsmarktinstituties en de spontane samenwerkingsverbanden indien het gaat om samenwerking rond projecten; in dit verband is het opvallend dat dezelfde projecten terug te vinden zijn op de activiteitenlijst van de diverse instanties, hetzij als eigen project (Gsiw en streekplatform), hetzij als actieve deelnemer (vooral bij STC). Daarna volgt de uitwisseling van informatie als belangrijkste terrein van samenwerking. Afstemming van de strategische visies en gezamenlijk lobbyen scoren laag. Wederzijdse vertegenwoordiging wordt als minst belangrijk naar voor geschoven.

- **Redenen tot deelname aan streekwerking en hinderpalen tot betere samenwerking**

Als meest dominante **redenen tot deelname** aan de streekwerking wordt vooreerst de toegang tot overheidsmiddelen vermeld, op ruime afstand gevolgd door de betere verwezenlijking van eigen doelstellingen. Het creëren van goodwill tegenover de omgeving wordt in Gent als onbelangrijk afgedaan. Door het ter beschikking stellen van overheidsmiddelen wordt voor sommigen het subregionaal beleid (te zeer) top-down gestuurd en volgen de projecten de financiële stromen, zonder dat ze werkelijk tegemoet komen aan de prioritaire behoeften van de regio.

Daartegenover wordt vooral de behartiging van de eigen werking niet alleen gezien als belangrijkste reden tot deelname maar ook als **belangrijkste hinderpaal** voor meer intense samenwerking. Vervolgens worden als belangrijkste hinderpalen voor meer intense samenwerking en netwerking tussen de streekactoren vermeld: de historiek van organisaties en het bestaan van concurrerende platformen. De decretale bepalingen op zich –alhoewel veel gebruikt en als weinig efficiënt beschouwd– worden door alle bevraagde actoren als weinig belemmerend voor intense samenwerking en netwerking tussen de streekactoren gezien.

6.2.3.3. Instrumenteel perspectief

- **Sturingsinstrumenten: gebruik versus effectiviteit**

Bij de vraag naar de top 3 van de **momenteel meest gebruikte instrumenten** wordt eerst en vooral de regelgeving (zoals decreten, reglementen en richtlijnen) voorop gesteld, met een grote voorsprong op een cluster van drie instrumenten: het gebruik van planningsinstrumenten, de grotere ruimte voor decentralisering naar het lokaal niveau en de financiering van projecten. In derde orde volgen aanbodfinanciering van organisaties en convenanten.

PPS-constructies, evaluatie-instrumenten en de centraal aangestuurde instrumenten (top-down) kregen **geen** vermelding als meest gebruikt. Bij de evaluatie van de ruimte voor (echte) decentralisering naar het lokaal niveau worden vooral vanuit de bevrageden van de lokale overheden kritische bedenkingen geformuleerd. Men heeft geen perceptie van een bottom-up beleid.

Bij de inschatting van de **evolutie** in het gebruik van de **instrumenten** ter sturing van de subregionale werking valt ook hier –naast het niveau– vooral het stijgend belang van regelgeving en van planningsinstrumenten op. Toenemende ruimte voor decentralisering en het toenemend gebruik van financiële instrumenten worden slechts matig gepercipieerd. Daarentegen is er een afnemend belang merkbaar in het gebruik van evaluatie-instrumenten.

Er heerst dan ook het gevoel dat de streekwerking niet regelmatig wordt **geëvalueerd** en bijgestuurd. Ook staat men kritisch tegenover de huidige evaluatie van de projecten, waar een

gebrek aan kritische benadering wordt vastgesteld. Er wordt geen harde evaluatie doorgevoerd, op basis van de effectiviteit (de output) en/of de efficiëntie (kosten-batenanalyse). Men beperkt zich veelal tot een evaluatie van de input (bijvoorbeeld: aantal vergaderingen, aantal deelnemers aan workshops en/of ingezette middelen).

Bovenstaande vaststellingen inzake gebruik staan soms in contrast met de perceptie van de **effectiviteit van de sturingsinstrumenten**. Daarbij worden (alhoewel veel en in toenemende mate gebruikt) regelgeving en top-down benaderingen beschouwd als minst effectief voor een goede streekwerking. Als meest effectief wordt de bottom-up approach vermeld, gevolgd door de evaluatie-instrumenten, de convenanten en de financiering van projecten.

- **Financiële sturing**

De Vlaamse overheid wordt in Gent beschouwd als de belangrijkste **financier** van streekprojecten, op ruime afstand gevolgd door de lokale besturen en Europa (EQUAL, ESF). De ondernemingen, de sociale partners en de lokale sociaal-economische organisaties worden hier niet als belangrijke financiers beschouwd.

Bij de beoordeling van de **evolutie in de financiële sturing** wordt er een duidelijke tendens waargenomen van loutere overheidsfinanciering naar cofinanciering met meerdere partijen. Ook wordt er een evolutie vastgesteld van organisatie- naar projectfinanciering en van niet-gebonden naar gebonden financiering.

Echter, een teveel aan gebonden en tijdelijke financiering wordt door bevrageden niet altijd als positief ervaren: het beknot de vrije bestedingsmogelijkheden, bezwaart de continuïteit van acties en belemmert de opbouw van het benodigde personeelskader.

6.2.3.4. Externe ontwikkelingen

De streekwerking wordt beschouwd als actiever dan vroeger. De hervorming van de STC's tot STC-vzw met projectontwikkelaars levert een belangrijke bijdrage tot de dynamiek van de streekwerking, die in Gent sterk arbeidsmarktgericht is. Bij de gunstige beoordeling van de oprichting van de LWW moet worden opgemerkt dat dit orgaan al bestond in Gent: de LWW als dienstverlening vanuit het LWB van de stad. Ook het FLW bestond al als actiegroep (het overleg rond integrale dienstverlening naar de werkzoekende toe) binnen het programma 'GsiW'.

Het model van het overleg binnen de dienstverlening van de Stad GENT is nu van toepassing gesteld voor heel Vlaanderen. De institutionalisering van beide initiatieven wordt door GENT ervaren als een erkenning. Maar hier moet de vraag gesteld worden of een concept dat werkbaar is in een grootstad, zomaar kan worden toegepast in alle gemeenten, ongeacht hun dimensie, hun omvang van de doelgroep en hun uitgestrektheid.

Over de werking van de streekplatformen bestaat geen uitgesproken consensus, omdat het streekplatform er niet in slaagt de gemeenten ten zuiden en ten oosten van de stad Gent te mobiliseren. Ook de hefboomprojecten borduren teveel voort op reeds bestaande initiatieven. Daartegenover leveren de Mercuriusprojecten en de doelstelling 2-projecten een wezenlijke bijdrage tot de streekontwikkeling.

Bij de **nieuwe voorstellen van de Vlaamse regering** wordt het meest verwacht van het 'Huis van de Streek', al was het maar omdat het de actoren zal aanzetten tot meer samenwerking.

Meer verantwoordelijkheid voor de lokale besturen wordt –omwille van de vrees dat gemeenten onvoldoende uitgerust zijn om nieuwe taken op te nemen- overwegend als negatief gepercipieerd. Daarnaast wordt veel verwacht van het subregionaal overlegorgaan voor de haven van Gent, zoals voorzien in het Havendecreet.

Vooraf de bevroagden van de Stad en de provincie pleiten voor meer democratische legitimering. Anderen stellen dat een grotere rol van de provincies maar positief zou zijn als er voldoende deskundigheid aanwezig is. Toch overheerst ook hier soms het gevoel dat de Vlaamse regering niet goed meer weet wat met het subregionaal beleid te beginnen en het dan maar doorschuift naar de provincies. In Gent wordt de integratie van het zwak gepercipieerd streekplatform in het STC door sommigen als positief beschouwd, al was het maar om het aantal dubbele mandaten te verminderen.

6.2.4. Succesfactoren en verklaring van de subregionale werking in Gent

- **het dubbel bipolair karakter van de regio Gent_Eeklo**

De regio Gent-Eeklo (werkingsgebied voor het STC en de intercommunale Veneco²) is geen homogene regio en wordt gekenmerkt door een **dubbel spanningsveld**. Enerzijds is er de tegenstelling tussen de twee Gewesten (arrondissementen): het heterogeen gebied van het Gewest Gent versus het homogeen Meetjesland. Anderzijds binnen het Gewest Gent is er de spanning tussen de Stad Gent met een uitloper naar de gemeenten in de kanaalzone en in de Havenzone versus de zuidelijke en de oostelijke gemeenten rond Gent.

De gemeenten in de kanaalzone en in de havenzone worden betrokken bij de werking van de stad via het ROM-project en het streekoverleg voorzien in het havendecreet. De zuidelijke en de oostelijke gemeenten rond Gent worden niet of nauwelijks bediend door de streekwerking van Gent. De randgemeenten hebben schrik van de dominante positie van de Stad Gent en weigeren te participeren in een geïntegreerd beleid met de stad Gent, wat een homogene streekwerking niet vergemakkelijkt.

- **Sterke focus op het arbeidsmarktgebeuren**

Sterke focus in Gent op het **arbeidsmarktgebeuren** binnen het programma ‘GsiW’. De economische instituties in Gent komen inzake streekontwikkeling zwak over. Getuigen daarvan de kleine en verdeelde intercommunale en een zwak presterend streekplatform met gebrek aan een globale streekvisie. Het streekplatform faalt als overkoepelend orgaan, dat - volgens sommigen- er niet in slaagt ook de meer zuidelijke en oostelijke gemeenten te integreren in het samenwerkingsgebied van de twee spelers, de stad en de kanaalzone¹⁸.

- **Dominantie van de stad**

Sterke **dominantie van de Stad GENT** en zijn diensten: DEWER, LWB (twee niet verzelfstandigde maar wel zelfstandig werkende stadsdiensten) en het programma ‘GsiW’. De Stad Gent heeft het STC en het streekplatform niet echt nodig. De LWW en het FLW waren reeds van toepassing in Gent, als stadsinitiatief.

- **De provincie als regisseur?**

Een grotere rol voor de **provincies** (als democratisch verkozen besturen en) als regisseur van de streekwerking is aanvaardbaar vanuit democratische overwegingen en is enkel ook efficiënt indien ze daarvoor de nodige competentie in huis (zouden) hebben. De rol van gemeenten als regisseur voor het subregionaal arbeidsmarktbeleid wordt in tegenspraak ervaren met het begrip subregionaal, dat per definitie bovenlokaal is. De rol van gemeenten

¹⁸ Men hoort hier duidelijk de stem van de Stad Gent die stelt dat de rest maar moet geïntegreerd worden in de werking van de stad en zijn haven.

als regisseur voor het lokaal arbeidsmarktbeleid stoot op de vraag naar de capaciteit van kleinere gemeenten om hier een kwaliteitsvolle rol te spelen.

- **Impact bottom-up approach op het niveau van Vlaanderen**

Er is duidelijk nood aan horizontale aanspreekpunten bij de **Vlaamse overheid**. Bij de evaluatie vanuit de streek van de rol van de Vlaamse overheid heerst trouwens een dubbel gevoel: er is wel veel lippendienst rond de bottom-up benadering en de grotere rol van het lokaal veld, doch zelfs voor kleinere projecten is de zegen van Brussel nodig.

De **financieringsstromen** (dus de stad Gent en de Vlaamse overheid) bepalen in grote mate de subregionale (samen-)werking. Er is geen goede afstemming tussen wat Gent nodig heeft en wat de Vlaamse overheid financiert. De Vlaamse regering durft geen risico's te nemen en laat weinig ruimte voor experimentele projecten. De Vlaamse regering heeft weinig oog voor maatwerk en werkt liever met algemene schema's die voor iedereen gelden.

- **Efficiëntie van de projectwerking**

Er is ogenschijnlijk een grote **projectwerking**, maar éénzelfde project wordt op diverse platformen besproken en daar dan ook als het zijne verkocht. Toch zijn het veelal dezelfde mensen in de diverse bestuursorganen.

Er wordt daarenboven **geen harde evaluatie** doorgevoerd. De criteria die worden gehanteerd zijn onder meer het aantal vergaderingen, het aantal deelnemers, veel minder het kwalitatief resultaat. Zo is het programma 'GsiW' nooit geëvalueerd geworden door het aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen te relateren tot de ingezette middelen of door het aantal ingezette vergaderuren te relateren tot de creatie van duurzame werkgelegenheid. Er is dan ook een chronisch gebrek aan outputevaluatie (bvb. TREFIL ARBED voor laaggeschoolden opgevuld met een call-center).

- **Lijst van kritische succesfactoren:**

Historische analyse

- De dominantie van de Stad en zijn programma 'GsiW' bemoeilijkt de homogene streekwerking niet alleen voor het gebied Gent-Eeklo, maar ook voor het Gewest Gent als geheel. De vraag of er in een vernieuwd regionaal beleid niet meer rekening moet worden gehouden met het spanningsveld tussen de stad en zijn rand is hierdoor duidelijk gesteld.
- Sterke focus binnen Gent op het arbeidsmarktgebeuren met enige uitlopers naar de problematiek van ruimtelijke ordening binnen de haven en de kanaalzone.
- Kenmerkend is ook het geringe beroep van Gent op de diensten van de Vlaamse overheid. De LWW en het FLW is een Gents concept: de LWW bestond reeds als dienstverlening binnen het LWB van de Stad en het FLW was reeds actief als actiegroep binnen 'GsiW'. Het STC werkt vooral voor het Meetjesland.
- De economische actoren worden zwak gepercipieerd. Het streekplatform met zijn vooral op de haven en zijn logistieke functie en op het wetenschappelijk potentieel van de UG gerichte hefboomprojecten, weet de zuidelijke en de oostelijke rand van Gent niet te mobiliseren. De intercommunale voor streekontwikkeling voor het gebied Gent-Eeklo heeft weinig uitstraling en heeft nog altijd een dubbele besluitvormingsstructuur: één voor het Gewest Gent en één voor het Meetjesland.
- Het Meetjesland met zijn dynamisch streekplatform weet de diverse instituties die instaan voor de streekontwikkeling, in een homogene en coherente streekwerking te integreren.

- De samenwerking tussen de arbeidsmarktinstituties en de economische instituties en het programma 'GsiW' loopt enkel vlot inzake projectwerking en wederzijdse uitwisseling van informatie. Wederzijdse vertegenwoordiging scoort zwak.
- De sturing van de streekontwikkeling vanuit de Vlaamse overheid gebeurt naast regelgeving voornamelijk via financiële instrumenten. Dit wordt duidelijk door de streek aangevoeld als gesteld wordt dat de keuze van de projecten vooral wordt bepaald door de financieringsstromen.
- Na jaren werking klinkt de roep naar harde evaluatie van de projecten steeds luider. Niet de input maar de output (effectiviteittoets) en de verhouding ingezette middelen versus output (efficiëntietoets) moet worden geëvalueerd.
- De streek(samen)werking is naast de eigen initiatieven van de Stad en deze van de Vlaamse overheid vooral bevorderd geworden door het groeiend besef dat een meer horizontale en integrale benadering een betere oplossing biedt aan steeds meer complexe en interdependente problemen.

Vlaamse voorstellen

- Bij de **nieuwe gekende voorstellen van de Vlaamse regering** wordt het meest verwacht van het 'Huis van de streek'. Het zal de actoren aanzetten tot meer samenwerking.
- Daarnaast wordt ook veel verwacht van het subregionaal overlegorgaan voor de haven van Gent, zoals voorzien in het Havendecreet.
- Meer verantwoordelijkheid voor de lokale besturen wordt –omwille van de vrees dat gemeenten onvoldoende uitgerust zijn om nieuwe taken op te nemen- overwegend als negatief gepercipieerd.
- Vooral de bevrageden van de Stad en de provincie pleiten voor meer democratische legitimering. Anderen stellen dat een grotere rol van de provincies maar positief zou zijn als er voldoende deskundigheid aanwezig is.
- In Gent wordt de integratie van het zwak gepercipieerd streekplatform in het STC door sommigen als positief beschouwd, al was het maar om dubbele mandaten te verminderen. Wederzijdse vertegenwoordiging (nu heeft het STC zitting in het streekplatform en niet omgekeerd) kan een bijdrage leveren tot meer afstemming van visie en projectwerking; trouwens in Gent zit het streekplatform binnen hetzelfde gebouw van het STC.

6.3. Kortrijk

6.3.1. Geo-economische positionering

Opvallend is dat West-Vlaanderen niet gedomineerd wordt door één centrum. Men kan stellen dat de regionale steden Brugge, Kortrijk, Oostende en Roeselare samen deze taak op zich nemen. De regio Kortrijk is een arrondissement met 278.300 inwoners. De stad Kortrijk zelf (met ongeveer 74.800 inwoners) neemt hier een dominante positie in. Het Kortrijkse beslaat de hele zuidoostelijke kant van de provincie en maakt deel uit van het grensoverschrijdend stedelijk netwerk Kortrijk-Rijsel-Roubaix-Tourcoing-Moeskroen.

Box 2: Cijfers voor Kortrijk en Roeselare

BRP

Het BRP per inwoner van de regio Kortrijk nam in de periode 1985-1997 toe met 29.9%, net iets minder dan het Vlaams gemiddelde (+30.7%) en iets meer dan het cijfer voor de provincie (+29.6%) West-Vlaanderen. Het BRP per inwoner bedraagt index 95.04 (1997) bij index 100 voor het Gewest Vlaanderen.

Het BRP voor de regio Kortrijk-Roeselare (het werkingsgebied van het STC) bedraagt index 97,8 tegenover 95,04 voor Kortrijk alleen (met Vlaanderen = 100), wat duidt op een relatief grotere welstand van de regio Roeselare in vergelijking met deze van Kortrijk.

Werkloosheidsgraad

De werkloosheidsgraad voor het STC-gebied Kortrijk-Roeselare bedraagt momenteel (1999) minder dan 5% (nl. 4,9%) , tegenover 7.25% voor Vlaanderen als geheel. De vrouwelijke werkloosheidsgraad bedraagt 7,3% tegenover 3,1% bij de mannen. In Vlaanderen is dit respectievelijk 9,9% en 5,2%, of ongeveer voor beide groepen 2 procentpunt meer.

Werkgelegenheid

De werkzaamheidsgraad (aantal werkenden/bevolking op beroepsactieve leeftijd) in het Kortrijkse bedraagt 69.3% tegenover 65.4% in Vlaanderen. Ook de activiteitsgraad (beroepsbevolking/bevolking op beroepsactieve leeftijd) ligt met 72,9% beduidend boven het Vlaams cijfer van 70,5%.

De werkgelegenheidsgraad (aantal arbeidsplaatsen/bevolking op beroepsactieve leeftijd) bedraagt 73.0%, dit is meer dan 10 procentpunt meer dan het cijfer voor Vlaanderen (62.8%) als geheel.

Een werkgelegenheidsgraad hoger dan de werkzaamheidsgraad duidt op een ingaande pendelbeweging en op de groeipool die Kortrijk is voor de omliggende regio.

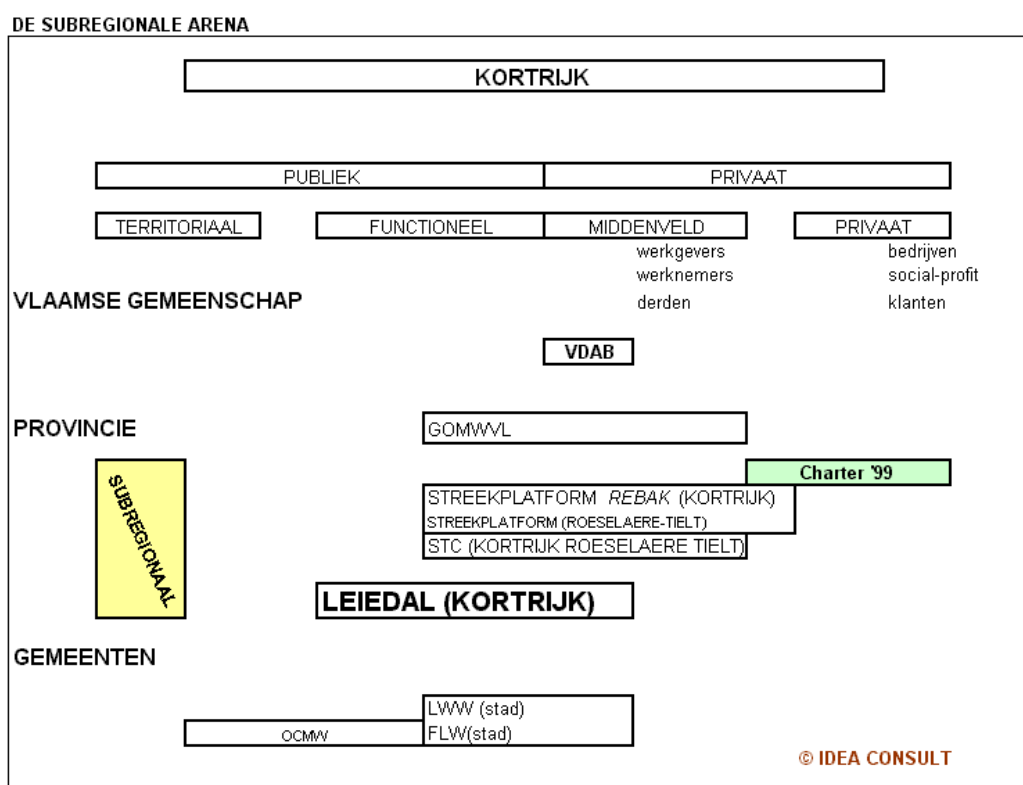
Bron: INR voor BRP en Steunpunt WAV voor arbeidsmarkt, 1999

6.3.2. Subregionale arena

In de regio Kortrijk zijn een groot aantal organisaties actief op vlak van streekontwikkeling: de lokale besturen en hogere besturen, socio-economische instanties, maatschappelijke belangengroepen en instellingen.

Een volledig overzicht van de institutionele en vooral de projectgebonden netwerkking wordt weergegeven in bijlage 3. Een aantal voorbeelden worden gegeven die tevens streekspecifiek zijn:

- de veelomspannende werking van de intercommunale voor streekontwikkeling, 'Leiedal', het streekplatform Kortrijk, de VZW 'Rebak', en het STC Kortrijk-Roeselare als voorbeelden van functionele netwerken;
- de meer relationele netwerken, zoals de **overlegplatformen** van parlementairen, en van de burgemeesters en een hele reeks meer projectgebonden netwerken, zoals in eerste instantie het **Charter Zuid-West-Vlaanderen (vroeger Charter '99)** dat niet als functioneel netwerk kan beschouwd worden, maar enkel gedragen wordt door de private bedrijfssector en zich vooral richt op projectwerking).

De meeste platformen, zoals de intercommunale 'Leiedal' en het streekplatform REBAK vallen **geografisch** samen met het arrondissement Kortrijk. Het voor Kortrijk streekrelevante STC en EDUFORUM vallen samen met de arrondissementen Kortrijk en Roeselare-Tielt wat hun werkingsgebied betreft.

6.3.3. Bespreking van de interviews

6.3.3.1. Strategisch perspectief

- **Een gemeenschappelijke strategie voor de streekontwikkeling?**

De meerderheid van de bevroegden geeft aan dat er momenteel **één strategie is voor de streek die breed gedragen wordt door bijna alle streekactoren**. Deze éénduidige streekvisie wordt verklaard door drie factoren.

- Er heerste in Kortrijk al vroeg de idee om een gestructureerd overleg tot stand te brengen tussen de sociaal-economische beleidsverantwoordelijken en de politieke mandatarissen. Zo zag het streekplatform REBAK reeds in 1990 het levenslicht als regionale overlegstructuur vóór het in 1994 officieel geïnstitutionaliseerd werd als vzw REBAK. In het streekoverleg van REBAK zetelen onder andere politieke mandatarissen, de sociale partners, de Intercommunale Leiedal, het Charter '99, het STC en de GOM.
- Op basis van een grondige studie in 1997 over een toekomstgerichte streekvisie die steunt op een ruime gedachtenwisseling in de Algemene Vergadering van REBAK, werd een sterk gestructureerd ontwerp van het Streekcharter naar voren geschoven met een eerste aanzet tot het bepalen van de hefboomprojecten. Dit Streekcharter omvat enkel die projecten met een link met de uitgetekende streekstrategie.
- De aanwezigheid van enkele bezielende figuren in verschillende subregionale overlegorganen die eenzelfde basisconsensus hanteren, versterkt de consistente uitwerking van de éénduidige strategie.

- **Zwaartepunten in de streekwerking**

Deze éénduidige strategie inzake streekontwikkeling is in belangrijke mate economisch ingekleurd. Hefboomprojecten zoals “Zonevreemde gebouwen”, “LAR II” ter ondersteuning van de transport-logistieke roeping van de regio en het project “Researchpark” als vestigingsmogelijkheid voor R&D-gerichte bedrijven in nauwe relatie met de aanwezige hogescholen in Zuid-West-Vlaanderen, getuigen van het economische beleidsklimaat. De uitgestippelde strategie beoogt vooral de groei van de aanwezige klassieke industrie namelijk de bouwnijverheid, de textiel-, de hout- en de metaalindustrie. Momenteel is het stimuleren van de telecommunicatie en informatietechnologie in het kader van de nieuwe economie eerder wat bekoeld in het Kortrijkse.

Dit maakt dat **de positie van de arbeidsmarktactoren in Kortrijk eerder volgend is op strategisch vlak**. Arbeidsmarktactoren worden niet beschouwd als een belangrijke partner in de subregionale werking mede aangezien Kortrijk geen hoge werkloosheidscijfers kent. Toch komt er op dit vlak meer en meer verandering aangezien sommige bedrijven geconfronteerd worden met knelpuntberoepen. Hierdoor ontstaat er een dynamische impuls vanuit de economische instituties en de werkgeversorganisaties naar de concrete werking van de arbeidsmarktactoren. Bijvoorbeeld het project ter optimalisering van een netwerk van technische opleidingsinitiatieven werd in nauw overleg uitgevoerd met het STC en de VDAB en ontstond vanuit de behoeften van het bedrijfsleven. Zo ook is Kanaal 127, een adviescentrum voor sociaal-innoverend ondernemen, ontstaan vanuit REBAK in overleg met de bedrijven en de bedrijfsorganisaties.

De mentaliteit in Kortrijk is sterk resultaatgericht. **De bestaande éénduidige strategie resulteert dan ook meestal in concrete streekprojecten**. Zo wil het stadsbestuur Kortrijk de economische uitstraling van de regio versterken via een sterkere profilering van Kortrijk als

centrumstad met een verzorgingsfunctie naar de brede omgeving. Dit resulteerde in bijvoorbeeld het project “Evenementenhalle Hoog-Kortrijk” waarbij een gewestplanwijziging werd aangevraagd en een verkeerstechnische studie werd uitgevoerd van het betreffende gebied. Elke organisatie wordt in het streekbeleid afgewogen op basis van haar realisaties. De vzw “Open Net” bestond lange tijd zonder enige realisaties. Daarom betrokken de lokale actoren waaronder Leiedal dit orgaan in hun werking om deze vzw terug dynamiek in te blazen.

Bovenstaande perceptie is consistent met het antwoord op de vraag waarop het zwaartepunt ligt in de streekontwikkeling. **Visievorming en eigen projectwerking** kwamen duidelijk naar voren als de twee belangrijkste accenten in de streekontwikkeling waarbij de nadruk ligt op visievorming gevolgd door de eigen projectwerking. Advisering op vraag is ook belangrijk in de streekontwikkeling maar in mindere mate. Zo werd het Streekplatform door de Vlaamse overheid bevestigd voor advies bij het Provinciaal Structuurplan West-Vlaanderen. Betreft de realisatie van hefboomprojecten werd door de bevestigden gewezen op de te geringe valorisatie op Vlaams niveau.

- **Impact van de streekwerking op de werking van de streekactoren**

De gemeenschappelijke strategie heeft vooral **de spontane samenwerkingsverbanden, de lokale besturen en de economische instituties beïnvloed**. De spontane samenwerkingsverbanden zijn de kristallisatie van het hele streeknetwerk van ondernemingen dat ondersteund wordt door de bezielende figuren met een éénduidige visie. Via het Streekplatform worden lokale besturen meer betrokken bij het streekbeleid en dan vooral op vlak van wegeninfrastructuur. Tussen de Intercommunale Leiedal en de gemeenten is er een nauwe samenwerking. Leiedal profileert zich als partner van de gemeenten op vlak van advisering en technische ondersteuning met onder andere de implementatie van het GIS-systeem. Ook de sociale partners en de Vlaamse overheid hebben volgens de bevestigden een redelijke invloed ondergaan. Bij de Vlaamse overheid is het Streekcharter omwille van de gefundeerde structuur naar streekontwikkeling toe, zeer gekend. De sociale partners richten zich sterk naar de gemaakte afspraken in het Streekcharter. Toch vormen de sociale partners meer een partij die invloed uitoefent dan dat ze invloed ondergaat. De sociale partners zijn een belangrijke lokale actor aangezien arbeid in de regio Kortrijk zeer streekgebonden is. In de aanwezige klassieke industrieën belichamen geschoolde arbeiders een belangrijke vorm van human capital en spelen zij een strategische rol bij de concurrentiepositie van bedrijven omdat het vaak om ambachtelijke en technische vaardigheden gaat die alleen via ervaring en oefening geleerd kunnen worden.

De invloed van de gemeenschappelijke strategie op de **arbeidsmarktinstituties wordt eerder als onvoldoende** ervaren. Naast het feit dat enerzijds de gemeenschappelijke strategie eerder economisch gericht is, ligt anderzijds een deel van de verklaring ook in de institutionele werking van de VDAB en het STC. STC en VDAB zijn streekactoren die vooral centraal worden aangestuurd en enkel door sociale partners wordt beheerd in tegenstelling tot de economische instituties. De economische actoren in Kortrijk zien hun strategie en projectwerking vooral vanuit een bottom-up perspectief terwijl STC en VDAB zeer top-down gestuurd worden. Deze verschillen belemmeren de samenwerking tussen beide groepen van actoren.

6.3.3.2. Institutioneel perspectief

- **Algemene evaluatie van de streekwerking: vandaag tegenover vroeger**

De huidige streekwerking wordt actiever beschouwd dan de werking van 5 à 10 jaar geleden. De verklarende factoren zijn **de toenemende professionalisering van de streekactoren in het subregionaal beleid** ondersteund door een strategisch Streekcharter **en de toenemende wil tot consensus van de verschillende streekactoren**. De perceptie vanuit de economische instituties gaf aan dat zelfs deze wil tot consensus momenteel zodanig aanwezig is dat ze het eigenbelang van de organisaties overstijgt.

Ook groeit het bewustzijn dat de schaal van de gemeenten vaak onvoldoende groot is voor de inrichting van een lokaal netwerk waardoor de rol van intergemeentelijke organen stijgt. Door de integratie van derdenorganisaties in de projectwerking overkoepelt het streekbeleid tevens een breder spectrum dan vroeger met toenemende aandacht voor nieuwe sociale thema's waaronder cultuur.

De meest actieve actoren in de subregionale werking zijn in de eerste plaats **de economische instituties**, waaronder vooral de Intercommunale Leiedal en het Streekplatform REBAK, **gedragen door bezielende figuren**. Op de tweede plaats komen **de sociale partners**.

- Kortrijk heeft steeds een breed engagement van bezielende figuren gekend bij de bepaling en de uitwerking van de strategie. De diversiteit in vertegenwoordiging van alle streekactoren laat echter niet meer toe dat het beleid alleen nog afhangt van enkelingen. Deze persoonlijke netwerken moeten immers meer en meer samengaan met de nodige professionalisering van de lokale netwerking. Toch zijn deze figuren zich meer gaan richten op hun netwerkopbouw naar Brussel toe. Dit resulteert in professionalisering op vlak van gezamenlijk lobbywerk.
- De economische instituties zijn de laatste jaren een veel actievere rol gaan spelen in de subregionale werking. Zo heeft de Intercommunale Leiedal zich sterk uitgebouwd tot adviseur en coördinator van de gemeenten en dit orgaan wordt actief betrokken bij de coördinatie van hefboomprojecten.
- Bij het Streekplatform REBAK wordt ook een meer actieve werking gepercipieerd door een toenemende professionalisering in het streekoverleg via het Streekcharter wat resulteert in succesvolle uitvoering van hefboomprojecten. Hier wordt onder meer verwezen naar het project "Stadsrandbos en leefomgeving" waarbij professioneel overleg plaatsvond tussen de gemeentebesturen, de administratie Land en Tuinbouw en de Vlaamse Bosbouwvereniging. REBAK heeft geen operationele werking maar initieert projecten die dan worden uitgevoerd door andere streekactoren waaronder Leiedal.
- De sociale partners en dan vooral de Kamer voor Handel en Nijverheid langs werkgeverskant en het ACV langs werknemerskant zijn een actieve gesprekspartner bij de bespreking van hefboomprojecten in het Streekplatform.
- Algemeen kan gesteld worden dat de meeste actoren zich actiever hebben opgesteld gedurende de voorbije 5 à 10 jaar aangezien het streekoverleg in grotere samenspraak verloopt met alle betrokken partijen. Zo ook kennen de arbeidsmarktinstuties samen met andere sociaal-economische organisaties een actievere werking dan 5 à 10 jaar geleden. Arbeidsmarktinstuties zijn meer en meer partner en adviseur bij de uitvoering van projecten. STC kent met de oprichting van de STC-vzw een personeelsuitbreiding ten opzichte van 2 jaar geleden en kan rekenen op meer structurele middelen wat resulteert in een toename van projectwerking naar doelgroepen toe. Samen met de VDAB is het STC

betrokken bij het project betreffende de optimalisatie van een netwerk van technische opleidingsinitiatieven en bij het forum Kanaal 127. Toch blijft hun rol eerder deelnemend in projecten en leveren ze geen bijdrage tot visievorming.

- **Mate en domeinen van samenwerking in de streekwerking**

De samenwerking tussen arbeidsmarktactoren onderling en in spontane samenwerkingsverbanden worden eerder als “kan beter” tot “goed” gepercipieerd waarbij de nadruk ligt op het uitwisselen van informatie, wederzijdse vertegenwoordiging en samenwerking rond projecten. Toch is er bij de arbeidsmarktactoren onderling geen strategische visie of gedeelde doelstelling wat soms leidt tot gebrekkige wederzijdse ondersteuning vooral dan op vlak van de coördinatie van het opleidingsaanbod.

Er is echter “geen” tot “weinig” samenwerking tussen arbeidsmarkt- en economische actoren. Wel wordt tussen beide actorgroepen meestal informatie uitgewisseld en is er intentie tot wederzijdse vertegenwoordiging. Gezamenlijke projectwerking mist nog een structurele aanpak en het afstemmen van de strategische visie en doelstellingen tussen beide groepen van actoren wordt wel “in een startfase” gepercipieerd.

- **Redenen tot deelname aan streekwerking en hinderpalen tot betere samenwerking**

De belangrijkste redenen voor deelname aan de streekwerking zijn **de betere verwezenlijking van eigen doelstellingen, toegang tot overheidsmiddelen en maatschappelijk engagement van de eigen organisatie.** Toegang tot overheidsmiddelen als reden voor deelname aan de streekwerking houdt soms het gevaar in dat lokale besturen zich eerder laten leiden door de beloofde middelen waardoor projecten worden uitgevoerd die dikwijls minder efficiënt zijn in functie van de beoogde strategie. Decretale verplichtingen en goodwill creëren ten opzichte van de omgeving zijn geen belangrijke beweegredenen tot streekwerking.

Als belangrijkste hinderpaal voor intense samenwerking tussen de streekactoren komt het **bestaan van concurrerende platformen** naar voor, waarvan enkele voorbeelden ter illustratie.

- Vaak bezetten dezelfde mensen verschillende platformen zoals het STC, de Fora voor Lokale Werkgelegenheid, het Streekplatform en de buurtdiensten. Dit leidt tot “oververgadering”.
- PLOT's (plaatselijke loketten van tewerkstelling) vervulden gedeeltelijk de taak van een lokale werkwinkel (=LWW) waarbij de nadruk ligt op een ruime dienstverlening naar de lokale bevolking toe met grote betrokkenheid van de gemeentebesturen. De eerste voorstellen voor de implementatie van de lokale werkwinkels spraken van 1 LWW die 3 PLOT's zou vervangen. Dit gaf aanleiding tot heel wat discussie omdat deze regeling eerder als “een verarming” van de lokale dienstverlening werd gepercipieerd. Momenteel heerst er in de regio nog onduidelijkheid over het verdere bestaan van de PLOT's en het aantal LWW's.
- De andere streekactoren percipiëren soms geen duidelijk beleid tussen de overheid, de provincie, de gemeente en de intercommunale. Enerzijds is er regelmatig een overlapping in de werking van de GOM met de werking van de lokale actoren die actief zijn op dezelfde werkterreinen. Zo heeft de GOM in zijn laatste strategisch plan 2010 verklaard meer ruimte te laten aan het Streekplatform voor eigen streekgebonden hefboomprojecten en bijgevolg het aantal hefboomprojecten vanuit de GOM te verminderen. Ook bestuurt anderzijds de provincie het Interreggebeuren terwijl gemeenten niet altijd op de hoogte worden gebracht welke dossiers zijn goedgekeurd. Daarom wordt geijverd dat de

provincie een faciliterende rol zou voeren in goede consensus met de betrokken actoren maar momenteel wordt de bevoegdheid van de provincie gepercipieerd als een top-down beleid met beperkte strategische meerwaarde.

Persoonlijke relaties, het behartigen van de eigen werking en verschillen in inhoudelijke invalshoek vormen soms een hinderpaal voor een meer intensieve samenwerking. Het behartigen van de eigen werking en verschillen in inhoudelijke invalshoek zijn echter afgenomen doorheen de ervaring in subregionale netwerkvorming. Er wordt verwacht dat belemmeringen in de streekwerking door persoonlijke relaties op korte termijn nog zullen afnemen door de vernieuwing van een aantal sleutelfiguren. Zo is er in Kortrijk een nieuwe burgemeester, een nieuwe rector, een nieuwe voorzitter van de Kamer, een nieuwe directeur van de GOM en een nieuwe directeur van de Intercommunale. Deze nieuwe impuls wordt beschouwd als een momentum voor een hernieuwde dynamiek in het streekbeleid.

Onder de categorie “andere hinderpalen” wordt vanuit de lokale besturen gesignaleerd dat strategie niet altijd aanleiding geeft tot een hefboomproject. Als er een consensus bereikt is in het Streekplatform betreffende de uit te voeren projecten, verwerpt de Vlaamse overheid soms voorgestelde dossiers opdat er geen gewestplanwijziging zou moeten doorgevoerd worden of omdat de overheid niet voldoende investeringsmiddelen biedt. Er wordt dan ook gepleit dat de overheid meer zou participeren in de financiering van strategische projectwerking.

Wat betreft de verschillen in geografisch werkingsgebied zijn er geen hinderpalen gesignaleerd ondanks het feit dat REBAK en Leiedal een verschillend geografisch werkingsgebied hebben dan dat van het STC en de VDAB. Zo is het STC samen met de VDAB één van de weinige streekactoren die naast het arrondissement Kortrijk ook het arrondissement Roeselare-Tielt in hun werkingsgebied hebben. Toch zijn er opmerkelijke verschillen aangehaald in de subregionale werking van deze arrondissementen. In Kortrijk begonnen de streekactoren met visievorming en daarna werd de projectwerking uigevoerd. In Roeselare voerde men eerste projecten uit en beginnen de streekactoren nu maar pas langzaam aan visie-ontwikkeling te denken.

Toch zou het geografisch werkingsgebied wel een belangrijke oorzaak zijn van het **verlies van de strategische impact van het Charter '99**. De toegevoegde waarde van dit Charter in het Streekplatform wordt momenteel als beperkt ingeschat. Eind de jaren 80 werd het gebied Kortrijk-Tielt-Roeselare, het werkingsgebied van het Charter, als één homogeen district beschouwd. Nu heeft elk arrondissement zijn eigen streekplatform en vormen deze drie gebieden geen coherent geheel meer. Toch heeft het Charter zich niet aangepast aan het veranderde landschap, namelijk een terugkeer naar de eigenheid van de arrondissementen, waardoor haar werking wordt bemoeilijkt. Het Charter '99 profileert zich nu vooral als een organisatie met betrokkenheid van werkgevers en vertegenwoordigers in het Streekplatform en haar belangrijkste taak is het promoten van het technisch onderwijs.

Decretale bepalingen vormen geen hinderpaal voor de economische actoren maar de arbeidsmarktactoren die meer centraal bestuurd worden, vinden de inhoudelijke bepalingen van deze decreten niet altijd efficiënt met betrekking tot een goed streekbeleid. Decretale bepalingen zijn belangrijk voor de invulling van de actoren in de lokale werkwinkel en het STC:

- Een efficiënte werking van de lokale werkwinkel (=LWW) wordt vaak bemoeilijkt door het eigen beleid van de verschillende actoren die volgens de decreten zetelen in dit orgaan zoals ATB en OCMW. Ook zijn de decretale bepalingen voor de zetelende actoren in de LWW vaak niet in overeenstemming met de wettelijke bepalingen op federaal niveau.

- Volgens de decreten zijn geen lokale besturen aanwezig binnen het STC waardoor er een minder efficiënte werking is van de lokale dynamiek. Hier wordt vanuit de streek gepleit dat de overheid de regio meer zou moeten vrijlaten om de eigen platforms te bezetten waarbij rekening wordt gehouden met lokale factoren. Daarbij zouden de arbeidsmarktactoren meer ruimte moeten krijgen voor plaatselijke initiatieven.

6.3.3.3. Instrumenteel perspectief

- **Sturingsinstrumenten: gebruik versus effectiviteit**

Regelgeving (zoals decreten, reglementen en richtlijnen) wordt het meest gebruikt in de streekwerking en kent nog steeds een stijgend belang. Financiering van projecten en grotere ruimte voor decentralisering naar lokaal niveau worden als meest effectieve instrumenten beschouwd. Financiering van projecten neemt toe terwijl grotere ruimte voor decentralisering gepercipieerd wordt als een theorie maar niet als een werkelijkheid. Economische instituties hebben wat ruimte verworven voor een decentraal beleid maar voelen nog duidelijk een top-down beleid vanuit de overheid en de provincie. Arbeidsmarktactoren waaronder het STC beschikken helemaal niet over ruimte voor decentralisering en moeten hun werking baseren op centraal aangestuurde elementen.

Planningsinstrumenten worden in de regio frequent toegepast en beschouwd als een noodzaak voor de onderbouwing van de gemeenschappelijke visie. Ook planningsinstrumenten winnen aan belang. Verder zijn er grote verwachtingen omtrent het gebruik van PPS. Toch wordt door bijna alle streekactoren op dit instrumenteel veld niets waargenomen en dus ook geen stijgende evolutie vastgesteld in het gebruik van PPS. Convenanten worden wel gebruikt maar dan vooral op gemeentelijk niveau.

De streekwerking wordt soms geëvalueerd en bijgestuurd op eigen initiatief. Zoals reeds vermeld is de mentaliteit in Kortrijk resultaatgericht en worden de actoren onderling geëvalueerd op hun prestaties. Vandaar de bijsturing van de werking van “Open Net” (zie supra). Toch is er nog nood aan bijkomende evaluatie. Hierbij wordt verwezen naar de efficiëntie van Kanaal 127. Zo heeft Kanaal 127 na een looptijd van drie jaar amper een dertigtal arbeidsplaatsen gecreëerd.

- **Financiële sturing**

De Vlaamse overheid is de belangrijkste financier voor streekprojecten. Europese middelen voor Interreg-projecten en middelen van lokale economische organisaties zoals Leiedal ondersteunen ook in belangrijke mate de streekwerking.

De drie meest waargenomen evoluties op vlak van financiële sturing zijn: **van organisatie naar projectfinanciering, van structurele naar tijdelijke financiering en van louter overheids- naar cofinanciering met meerdere partijen.**

- Projectfinanciering kent naast outputfinanciering een stijgend gebruik via onder andere de toekenning van ESF-middelen. Op dit vlak voelt de regio zich benadeeld omdat de financiering op basis van het aantal werklozen nadelig uitvalt voor Kortrijk.
- Tijdelijke financiering wordt meer positief ervaren dan structurele financiering omdat een tijdelijke financieringsvorm eerder aanleiding geeft tot evaluatie en bijsturing van gefinancierde projecten.
- Vooral het Streekplatform REBAK maakt gebruik van cofinanciering met meerdere partijen. Zo zijn in Kortrijk enkele ondernemingen aanwezig zoals Bekaert en Barco die zich vaak opstellen als partners in financiering. Hierdoor lijkt het streekplatform REBAK

financieel minder afhankelijk van de overheid dan het STC en de VDAB. Dit geeft naast het strategische imago van het Streekcharter een mogelijke verklaring voor het feit waarom het Streekplatform gemakkelijker zijn projecten lijkt te kunnen financieren dan het STC.

6.3.3.4. Externe ontwikkelingen

Door de sterke focus van de subregionale werking op het economisch beleid wordt de oprichting van de STC-vzw als minder belangrijk ervaren in tegenstelling tot de werking van het streekplatform. Toch wordt erop gewezen dat de vzw van het STC heeft bijgedragen tot het toekennen van meer middelen aan het STC met als gevolg dat dit orgaan nu een meer onafhankelijke werking heeft ten opzichte van de VDAB.

De oprichting van de lokale werkwinkels en de Fora voor Lokale Werkgelegenheid is nog te recent voor evaluatie maar kan een belangrijke bijdrage leveren tot de dynamiek van de streekwerking. Zoals reeds vermeld moet in Kortrijk bij de inrichting van de LWW's rekening gehouden worden met het bestaan van de PLOT's. Ook wordt opgemerkt dat de LWW's vooral functioneren door de sturing vanuit de VDAB en minder vanuit de gemeenten. De sturing van de Fora voor Lokale Werkgelegenheid (=FLW) verloopt momenteel niet op een efficiënte wijze. Gemeenten moeten nog ervaring opdoen in de arbeidsmarktmatie waarbij de vraag gesteld wordt of de gemeenten wel beschikken over de nodige personeelsomkadering op dit domein en of het OCMW deze sturing niet zou kunnen versterken. Er wordt vanuit de streek eerder gepleit om de sturing van deze FLW op STC-niveau uit te voeren.

Een geïntegreerde samenwerking tussen de STC's en het streekplatform en de oprichting van het Huis van de Streek wordt positief beschouwd als dit een **bevordering van het overleg en een beter gestructureerde samenwerking tussen de economische en de arbeidsmarktactoren** inhoudt. Wel zal steeds rekening moeten gehouden worden met het verschil in bevoegdheden van het STC en het Streekplatform waarbij de focus op specifieke doelgroepen niet verloren mag gaan. Tevens moet een oplossing gezocht worden voor het verschil op institutioneel niveau, met name de centrale sturing van het STC naast het meer decentraal beleid van het Streekplatform. De oprichting van het Huis van de Streek wordt positief bekeken omdat men gelooft in een toename van informatie-uitwisseling wanneer alle krachten op subregionaal vlak fysiek met elkaar verbonden worden.

Een grotere rol voor provincies wordt positief gepercipieerd als dit niet leidt tot een toename van het top-down beleid maar als de provincie zich inschakelt in de regionale netwerking en rekening houdt met de lokale actoren. Toch wordt de provincie door de huidige streekactoren niet beschouwd als een relevante partner in het subregionaal beleid. Gemeenten daarentegen lijken een meer aangewezen partner ter bevordering van een bottom-up beleid omdat zij uiteindelijk het subregionale netwerk dragen. Er schuilt echter een gevaar van overbevraging naar de gemeentelijke werking toe omdat de toewijzing van de verschillende verantwoordelijkheden in een decentraal beleid te weinig gespecificeerd worden. Algemeen wordt dan ook gepleit voor meer verantwoordelijkheid voor de lokale besturen op die domeinen waarin de lokale actoren daadwerkelijk actief zijn.

6.3.4. Succesfactoren en verklaring van de subregionale werking in Kortrijk

- **Sterke focus op het economisch gebeuren**

Er is een sterke focus in Kortrijk op het economisch beleid via het streekplatform met het streekcharter. De intercommunale Leiedal stelt zich hierbij op als een sterke ondersteunende actor en adviseur naar de gemeenten toe ter bevordering van intergemeentelijke netwerkvorming.

Speciale aandacht gaat uit naar het STC in Kortrijk. Er is gebrek aan een gestructureerde samenwerking met de economische instituties. Er wordt gepleit vanuit de regio dat de Vlaamse overheid deze samenwerking zou stimuleren door het STC meer de mogelijkheid te geven van een flexibele werking met ruimte voor initiatief. Zo zou het STC als een soort van incubatiecentrum zich beter kunnen integreren in de eigen werking van de economische instituties in Kortrijk.

- **Effectiviteit van de projectwerking**

Dit de perceptiepeiling bleek dat het streekplatform REBAK dat spontaan ontstaan is in Kortrijk daadwerkelijk succesvol functioneert in die regio. Het streekplatform is de motor van het subregionaal beleid. REBAK met het streekcharter vormt immers de basis van een sterk strategisch streekbeleid dat zich vertaald naar passende concrete projectwerking toe. Een gemeenschappelijk gedragen basisconsensus in persoonlijke netwerken ondersteund door een professioneel lokaal netwerk is hierbij de sleutel tot succes.

- **Efficiëntie van het streekbeleid**

Op elk niveau van het subregionaal beleid moet voldoende aandacht geschonken worden aan regelmatige evaluatie ter ondersteuning van de efficiënte werking van lokale organisaties en projecten. Zo zou het project Kanaal 127 in aanmerking komen voor een evaluatie. Dit zou kunnen leiden tot een eventuele herstructurering van het Charter waardoor het zijn strategische impact zou vernieuwen.

- **De provincie als regisseur ?**

De bevrageden geven aan dat de rol en meer bepaald de meerwaarde van de provincie West-Vlaanderen erin zou kunnen bestaan om een gemeenschappelijke ondersteuning en coördinatie te realiseren tussen de verschillende arrondissementen. Zo zou er een leereffect kunnen overgedragen worden vanuit het sterke REBAK naar het Streekplatform Roeselare – Tielt dat zich momenteel nog maar in een startfase van de streekwerking bevindt en nog sterk moet groeien in visievorming.

- **Lijst van kritische succesfactoren**

- Homogene streek (alle dominante streekactoren hebben hetzelfde geografisch werkgebied) en historisch gegroeide streekvisie, reeds ontwikkeld in REBAK voor het als streekplatform werd opgericht.
- Grote aandacht voor het economisch gebeuren. Zwakke perceptie van de werking van het STC. Geen samenspel tussen de arbeidsmarktactoren en de economische instellingen inzake projectwerking.
- Geen strategische rol meer voor het Charter '99.
- Vernieuwing van bestuurspersoneel zal streekdynamiek nieuwe impulsen geven.

- Gebrek aan financiering van hefboomprojecten legt claim op de verdere streekwerking. Het subregionaal beleid zou volgens de bevrageden een nieuwe dynamische werking kunnen ondergaan door een toenemend gebruik van PPS-financiering.
- Deelname van bedrijven aan financiering van streekprojecten en geringe Europese middelen versterken onafhankelijksgemoel tegenover Brussel.
- Sociale partners hebben een grote lokale betrokkenheid.
- Problemen bij implementatie van de LWW en de FLW in vervanging van goeddraaiende PLOT's. Bij de eerder kunstmatige implementatie van een institutie blijken de verwachtingen omtrent een geslaagde werking niet altijd vervuld. Vandaar de nodige aandacht voor de lokale factoren.
- Intergemeentelijke netwerkvorming wordt niet alleen als belangrijk gepercipieerd voor de oplossing van economische problemen zoals bijvoorbeeld het welslagen van infrastructuurprojecten. Tevens wordt door de actoren eraan gedacht om bepaalde lokale arbeidsmarktactoren zoals het OCMW en de Fora voor Lokale Werkgelegenheid af te stemmen op intergemeentelijk niveau in nauw overleg met de intercommunale.

6.4. TURNHOUT

6.4.1. *Geo-economische positionering*

Het arrondissement Turnhout is een landelijk weinig bevolkt en weinig verstedelijkt gebied. De stad Turnhout zelf (met ongeveer 38.600 inwoners) ligt in het centrum van een omvangrijk “buitengebied”, zoals beschreven in de terminologie van het RSV (Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen). Het arrondissement Turnhout telt 27 gemeenten met in totaal ongeveer 406.000 inwoners. Het beslaat de hele oostelijke helft van de provincie en heeft een bevolkingsdichtheid die lager ligt dan het Belgisch gemiddelde (298 inwoners per km² tegenover 335 inwoners per km² voor België). Het heeft een sterk agrarisch en industrieel karakter terwijl de dienstensector er relatief minder ontwikkeld is dan gemiddeld in Vlaanderen.

Box 3: Cijfers voor Turnhout

BRP

Het BRP per inwoner van het arrondissement Turnhout nam in de periode 1985-1997 toe met 39.0%, veel meer dan het Vlaams gemiddelde (+30.7%) en nog meer beduidend dan het cijfer voor de provincie Antwerpen (+27.3%). Per hoofd van de bevolking bedraagt het BRP van Turnhout index 99,87 (1997) bij Vlaanderen = 100.

Werkloosheid:

Het arrondissement Turnhout kent een hoge werkloosheidsgraad: 8,1% voor Turnhout tegenover 7,3% voor het Vlaams Gewest. Uit de gegevens blijkt dat het vooral vrouwen zijn. De werkloosheidsgraad bedraagt hiervoor 12,8% tegenover amper 9,9% in Vlaanderen, terwijl de mannelijke werkloosheid met amper 4,8% beter scoort dan het Vlaams gemiddelde (5,2%). Vaak zijn de vrouwelijke werklozen langdurig werkloos en laaggeschoold, wat het probleem zeker niet eenvoudiger maakt.

Werkgelegenheid

De werkzaamheidsgraad (aantal werkenden/bevolking op beroepsactieve leeftijd) in het Turnhoutse bedraagt 63,9% tegenover 65,4% in Vlaanderen. Ook de activiteitsgraad (beroepsbevolking/bevolking op beroepsactieve leeftijd) in Turnhout ligt met 69,6% bijna een vol procentpunt onder het Vlaams gemiddelde van 70,5%.

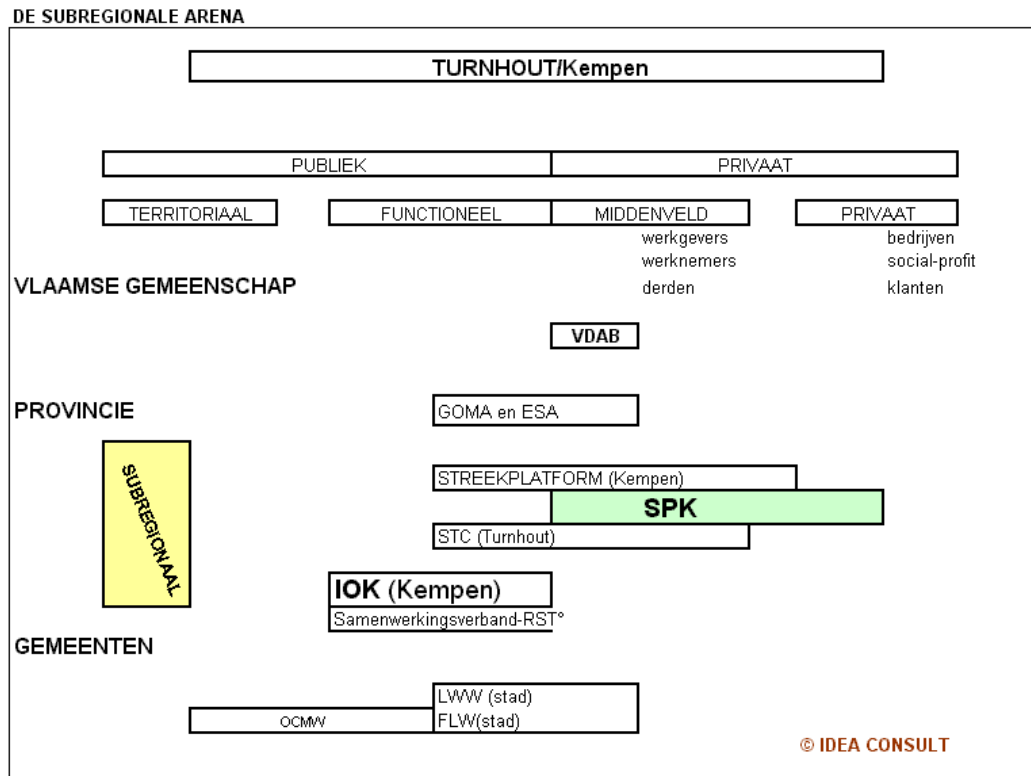
De werkgelegenheidsgraad (aantal arbeidsplaatsen/bevolking op beroepsactieve leeftijd) bedraagt 59,5%, dit is meer dan 3 procentpunt minder dan voor Vlaanderen (62,8%) als geheel.

Een werkgelegenheidsgraad lager dan de werkzaamheidsgraad, zoals in Turnhout, duidt op een uitgaande pendelbeweging en een tekort aan arbeidsplaatsen in de eigen streek.

Bron: INR en Steunpunt WAV, 1999

6.4.2. Subregionale arena

De regio Turnhout wordt gekenmerkt door een sterke bovenlokale en subregionale werking en netwerkvorming. Op een aantal punten is die wel erg verschillend van de twee andere door ons bestudeerde regio's Gent en Kortrijk.

*Samenwerkingsverband-Regionaal stedelijk gebied Turnhout

Een volledig overzicht van de institutionele en vooral de projectgebonden netwerking wordt weergegeven in bijlage 5. Een aantal voorbeelden worden gegeven die tevens streekspecifiek zijn:

- het 'IOK', de door velen als dynamisch ervaren intercommunale voor streekontwikkeling, met een sterke dienstverlening naar gemeenten toe, het (in vergelijking met het 'endogeen' strategisch plan: het SPK) minder gekende 'streekplatform Kempen' en, verder het **Eduforum** Turnhout en de **KMO-preventiecel**, beiden met het SSPK als begunstigde streekorganisatie en tenslotte het **STC-Turnhout** met zijn **VZW** als voorbeelden van eerder functionele en institutionele netwerken;
- het prestigieus zeer projectmatig strategisch samenwerkingsverband, met name het Samenwerkingsverband 'Strategisch Plan Kempen', (het 'SPK') en de daaruit ontstane projectnetwerken, bvb. Steunpunt Arbeid en Milieu (SAM), het initiatief kinderopvang door lagergeschoolden (de vzw KIKO). Het SPK kan beschouwd worden als een voorloper van een prototype voor de nieuwe subregionale organisatievormen binnen het vernieuwd regionaal beleid in Vlaanderen met zijn streekplatforms en streekcharters. Niet alleen het strategisch samenwerkingsverband op zich maar ook de veelvuldige van daaruit ontstane project-vzw's leveren een bijdrage tot netwerkvorming in de regio.

Turnhout een homogeen gebied, met een sterke autonome streekwerking en twee kernactoren

De regio Turnhout kan ‘geopolitiek’ gekenmerkt worden als een homogeen gebied. Het werkingsgebied van het STC en het streekplatform vallen samen. Ook het werkingsgebied van het IOK en van het Strategisch Plan voor de Kempen (SPK) sluit nauw aan met deze van de door de Vlaamse overheid geïnitieerde platformen. Historisch is een sterk streekgevoel ontwikkeld. Toch wordt de streek (nog steeds) gedomineerd door twee kernactoren, enerzijds het door de private sector geïnitieerd SPK en anderzijds de sterke maar nogal gesloten en stugge intercommunale voor de ontwikkeling van de Kempen, het IOK.

In 1988 ontstond het Strategisch Plan voor de Kempen (SPK). Het SPK werd geïnitieerd door een toonaangevend bedrijf in de regio, een aantal invloedrijke parlementairen en sleutelfiguren uit de sociale organisaties. Het is uitgegroeid tot een performant overlegorgaan tussen werkgevers, werknemers en provinciale politici. Toch functioneerde het SPK niet optimaal omdat het IOK niet deelnam aan de werking van het SPK. Het IOK –met een nogal besloten werking– dat vooral actief is op werkvelden zoals grondbeleid en bedrijventerreinen, milieu en afvalverwerking en begeleiding Europese programma’s voor de regio, trad regelmatig in conflict met de werking van het SPK, omdat iedereen zijn eigen weg bewandelde.

Ongeveer 10 jaar later lanceerde de Vlaamse overheid –naar voorbeeld van het SPK- de streekplatformen. Grote verdienste was dat in Turnhout de twee kernactoren, het IOK en het SPK, elkaar vonden en tot een gezamenlijke visie rond streekontwikkeling kwamen. Er is wel duidelijk een streekvisie aanwezig, maar volgens sommigen ontbreekt het de streek aan een gemeenschappelijke actiegerichte strategie qua algemene streekontwikkeling. Het streekplatform kent wel een hoog gemeenschappelijk karakter door het wisselend secretariaat.

Toch kan men zich niet van de indruk ontdoen dat de twee kernactoren elk hun eigen weg blijven gaan. De oprichting van het streekplatform heeft in elk geval ertoe bijgedragen dat men beter van elkaar weet wat ieder op zijn domein doet. Tevens komt men tot een impliciete taakverdeling.

Het SPK heeft de visievorming overgelaten aan het streekplatform en ontwikkelt zich tot een echte projectontwikkelaar, in samenspraak met de andere actoren, zoals bijvoorbeeld het STC in Turnhout.

- Het STC-Turnhout wordt algemeen beschouwd als zeer actief en weet zich perfect te integreren in de streekwerking. Naast de advies- en overlegfunctie en de eigen werking naar kansengroepen toe via de STC-vzw speelt het STC-Turnhout mee in de realisatie van projecten binnen het SPK. Het SPK weet projecten te initiëren die breed maatschappelijk van aard zijn en als dusdanig door iedereen aanvaard worden.
- Na een daverende start wordt er momenteel een beetje getwijfeld aan het dynamisme van het streekplatform. Het streekplatform bevindt zich momenteel in een consolidatiefase: de visie is geformuleerd, de bestaande hefboomprojecten worden opgevolgd, maar ze ontwikkelen te weinig nieuwe activiteiten.

6.4.3. Bespreking van de interviews

6.4.3.1. Strategisch perspectief

- **Een gemeenschappelijke strategie voor de streekontwikkeling?**

Bij de bevraging of er in de Kempen echt sprake is van een gemeenschappelijke **strategie** voor de streekontwikkeling krijgt men een eerder genuanceerd beeld. Er is duidelijk een historisch in de jaren '80 gemeenschappelijk gegroeid **streekgevoel** met als doel de regio te laten ontwikkelen tot een toonaangevende regio binnen Vlaanderen. Na een zeer actieve periode lijkt de streekwerking zijn tweede adem te zoeken.

Na bevraging kan men besluiten dat er momenteel meerdere maar dan zeer gelijklopende gemeenschappelijke **strategieën** worden gepercipieerd voor de streekontwikkeling. Deze strategieën worden dan wel breed maatschappelijk gedragen door alle streekactoren. De streekwerking wordt wel vergemakkelijkt door het feit dat het werkingsgebied van het SPK, het streekplatform, het IOK en van het STC samenvallen.

Toch kent de streek (nog altijd) twee **sterke actoren**: het SPK en het IOK. De oprichting van het streekplatform heeft als grote verdienste (gehad) dat de twee sterke spelers elkaar gevonden hebben en meer dan vroeger zijn gaan samenwerken. Toch vindt men de eigen invalshoek van beide actoren terug in de lijst van hefboomprojecten binnen het streekcharter voor de Kempen. De selectie van hefboomprojecten getuigt eerder van een optelsom van belangen dan van een geïntegreerde visie. Toch focust de streekwerking zich momenteel op een aantal voor de streek zeer strategische dossiers rond het nucleaire, de milieuproblematiek, de grafische sector en de infrastructurele ontsluiting van Turnhout.

De centrale insteek van de gemeenschappelijke strategie rond streekontwikkeling blijkt zowel economisch als arbeidsmarktgericht van aard te zijn. Dit komt vooral omdat het actiedomein van het SPK breed maatschappelijk van opzet is en economie integreert met werkgelegenheid en milieu.

- **Zwaartepunten in de streekwerking**

Het **zwaartepunt** in Turnhout inzake streekontwikkeling ligt momenteel nog altijd -alhoewel minder dan vroeger- vooral op visievorming. Daarnaast –en steeds meer en meer- ligt het accent op eigen projectwerking. De projectwerking heeft een brede maatschappelijke basis en treedt vaak als voorbeeld op voor andere streekprojecten in Vlaanderen. Meest in het oog springend is hier natuurlijk het Plato-project.

Toch worden ook in Turnhout kritische vragen gesteld over de toekomstige evolutie en de rol van de diverse actoren. Het SPK evolueert van een strategisch plan meer en meer tot een echte (en efficiënte) DOE-M^{ij}, met steeds minder visievorming en steeds meer goede projectwerking. De activiteiten van het streekplatform hebben in het verleden geleid tot een gezamenlijke visievorming, maar de werkzaamheden van het streekplatform beperken zich momenteel tot het opvolgen van de hefboomprojecten. Het IOK blijft bij zijn eigen specifieke werking en kan zich ook niet opwerpen als *de* trekker van de streekwerking.

De Kempen–zoals reeds gesteld- vindt zich ‘als streek’ vooral rond een aantal **concrete vooral economisch getinte maar zeer strategische dossiers voor de streek**: het nucleaire dossier, milieu (met de milieutechnologie vallei), de grafische sector (met een uniek opleidingscentrum bij de VDAB-Turnhout) en de infrastructurele ontsluiting (bedrijventerreinen, mobiliteit) van Turnhout. Toch wordt geklaagd over het gebrek aan

slagkracht van het lobbyen van de streekdossiers naar Brussel toe. Vooral de geringe respons van Brussel op het nucleaire dossier wekt wrevel op.

- **Impact van de streekwerking op eigen werking van actoren in het subregionaal veld**

Op de vraag in welke mate de gemeenschappelijke strategie op subregionaal vlak **invloed heeft op de eigen werking** van de streekactoren wordt een genuanceerd beeld gegeven.

De gemeenschappelijke strategie op subregionaal vlak heeft vooral een **grote invloed** op de werking van de spontane samenwerkingsverbanden (het SPK), maar ook op de werking van de sociale partners (vooral op de Kamer en het VKW, minder op UNIZO), die niet alleen vanuit hun vertegenwoordigingsopdracht maar ook vanuit hun historische betrokkenheid, veel (en meer dan vroeger) aandacht besteden aan het subregionaal beleid.

De bevroegden vinden dat de gemeenschappelijke strategie op subregionaal vlak weinig impact heeft op de werking van de Vlaamse overheid. Aan de Vlaamse overheid wordt vooral het gebrek aan doorstroming van de subregionale werking in het Vlaams beleid en het gebrek aan continuïteit van het beleid verweten.

De impact van het subregionale op de werking van de lokale besturen wordt verwacht toe te nemen, vooral door de oprichting van de LWW en het FLW.

6.4.3.2. Institutioneel perspectief

- **Algemene evaluatie streekwerking: vandaag tegenover vroeger**

De streekwerking wordt door de meerderheid van de bevroegden als **even actief ten opzichte van vroeger** beschouwd. Men staat hier nu duidelijk voor een consolidatiefase. Als uiterst positief wordt het samengaan van de twee kernactoren, het IOK en het SPK, in het streekplatform ervaren. Ook de decreten (STC, streekplatforms) hebben een bijdrage geleverd tot een meer actieve streekwerking (zie ook later).

Als kritische noten worden bijvoorbeeld aangehaald: het niet verder actualiseren van de streekvisie, het ongeduld in de streek tegenover de houding van de centrale overheden in een aantal streekdossiers en het op zijn lauweren gaan rusten van de economische actoren waar men vooral denkt aan consolidatie. Er wordt vanuit de streek een duidelijk gebrek aan continuïteit inzake regionaal beleid bij de Vlaamse regering aangevoeld. Ook het tekort aan echte trekkers in de streek en de hoeveelheid aan platformen en fora worden als hinderend ervaren voor een meer dynamische streekwerking.

Bij de peiling naar de **momenteel meest actieve actoren** in de streekwerking worden de economische instituties - en dan vooral intercommunale IOK maar ook de GOM via zijn Europacel en het Bureau voor projectassistentie - als meest actief naar voor geschoven. Daarna volgt het spontane samenwerkingsverband, *in casu* het SPK.

De intercommunale is vooral zeer sterk in domeinen die momenteel aan belang winnen (bedrijventerreinen, afvalproblematiek). De 'Europacel' en het 'Bureau voor projectassistentie' van het ESA, met een focus op sociale economie en op herwaardering van het toenmalig militair domein 'Kamp C' te Westerlo, wordt zeer gewaardeerd in de streek. Dit bureau werkt nauw samen met het STC voor wat de interfacefunctie betreft.

Het SPK beheert projecten die een groot maatschappelijk nut hebben (PLATO het peterschapsproject, nu ook voor de social profit; KIKO, het project rond kinderopvang; SAM, het project rond milieuzorg en tewerkstelling van laaggeschoolden).

Bij de bevraging naar de **evolutie** in de opstelling van de verschillende actoren gedurende de laatste 5 à 10 jaar worden vooral de gemeentebesturen en de provincie als actiever

gepercipieerd dan vroeger. Ook de opstelling van de werkgeversorganisaties (KvK en VKW, niet UNIZO) wordt (mede onder druk van de arbeidsmarktkrapte) als meer actief dan vroeger naar voor geschoven.

Daarentegen wordt de opstelling van de Vlaamse overheid (die blijkbaar niet goed meer weet waar naartoe met het subregionaal beleid), de bezielende figuren en de spontane samenwerkingsverbanden (in volle consolidatiefase) als meer passief ervaren.

Als **nieuwe actor** in de voorbije 5 à 10 jaar wordt vooral het streekplatform vermeld. Het streekplatform dat eigenlijk reeds bestond als SPK maar dan zonder het IOK erbij. Daarnaast worden ook vermeld:

(1) de VZW van het STC en de VZW WEB, die de laatste 10 jaar een serieuze opgang heeft gekend maar zich vooral richt op Turnhout en minder op de streek als geheel en -in vergelijking met 'Vitamine W' in Antwerpen- minder efficiënt is uitgebouwd;

(2) de oprichting van het samenwerkingsverband 'regionaal stedelijk gebied Turnhout', een samenwerking van 4 gemeenten (Vosselaar, Beerse, Turnhout en Oud-Turnhout) rond mobiliteit, afval en ruimtelijke ordening. De werking van het IOK –alhoewel deze domeinen behoren tot de kerntaken van het IOK- wordt hier als te globaal en te traag werkend ervaren;

(3) het 'LSN', de vereniging van derdenorganisaties binnen de regio.

- **Mate en domeinen van samenwerking in de streekwerking**

De **samenwerking** tussen de arbeidsmarktinstellingen onderling, de samenwerking van de arbeidsmarktinstellingen met de economische instituties enerzijds en met de spontane samenwerkingsverbanden anderzijds, **loopt vlot** en situeert zich op **diverse vlakken**, gaande van afstemmen van strategische visies en doelstellingen, uitwisseling van informatie, wederzijdse vertegenwoordiging, samenwerking rond projecten en gemeenschappelijke lobbying.

Bij het gezamenlijk lobbywerk waren wel de meest kritische geluiden te horen. Er worden -vooral rond het nucleair dossier- vragen gesteld rond het onvoldoende gezamenlijk optreden van de streek en rond het daadwerkelijk wegen van de streek op de (Vlaamse en federale) besluitvorming in Brussel.

De minst goede samenwerking binnen het arbeidsmarktgebeuren situeert zich op het vlak van afstemming van strategische visie en doelstellingen. Bij de samenwerking tussen de arbeidsmarktinstellingen en de economische instituties valt vooral het gebrek aan samenwerking rond projecten op.

Bij de samenwerking tussen de arbeidsmarktinstellingen en de spontane samenwerkingsverbanden worden geen zwakke punten van samenwerking aangeduid. De samenwerking verloopt vlot op alle vlakken, wat nogmaals aantoont dat het SPK naast de economische invalshoek voldoende aandacht besteedt aan het arbeidsmarktgebeuren en goed samenwerkt met het STC. Alhoewel het SPK wordt beheerd door de lokale provinciale politici en de lokale sociale partners, valt het brede maatschappelijk actieveld op en ook de grote openheid tot samenwerking met andere instellingen.

- **Redenen tot deelname aan streekwerking en hinderpalen tot betere samenwerking**

Als **reden tot deelname** bij de actoren aan de streekwerking domineert ook hier vooral de toegang tot overheidsmiddelen maar verder ook het maatschappelijk engagement van de actoren en de betere verwezenlijking van de eigen doelen. Decretale verplichtingen worden het minst vermeld. Ze worden dan ook niet als een **hinderpaal** voor meer intense samenwerking ervaren. Als hinderpaal voor meer intense samenwerking en netwerking tussen

de streekactoren worden vooral de historiek van de organisaties (rivaliteit tussen het IOK en het SPK blijft latent) en (in mindere mate) de behartiging van eigen werking vermeld. Door sommigen wordt het bestaan van verschillende overlegfora, met steeds dezelfde mensen en met overlappende agendapunten, als hinderend voor een goede streekwerking ervaren.

6.4.3.3. Instrumenteel perspectief

- **Sturingsinstrumenten: gebruik versus effectiviteit**

Bij de evaluatie van de **instrumenten voor sturing** van de subregionale werking werden drie topics bevestigd: de evolutie in het gebruik van de instrumenten, de meest gebruikte en ook de meest effectieve instrumenten ter sturing van de streekwerking.

Momenteel worden vooral regelgeving en projectfinanciering ervaren als de **meest gebruikte** sturingsinstrumenten. In tweede orde volgen dan de planninginstrumenten (strategische plannen en programma's), de centraal aangestuurde instrumenten en de aanbodfinanciering van organisaties. Als **minst gebruikte instrumenten** worden de grotere ruimte voor decentralisering naar het lokaal niveau en de PPS-constructies vermeld.

Alhoewel in onvoldoende mate gebruikt, stelt men een stijgend belang vast in het gebruik van nieuwsoortige instrumenten (PPS en convenanten) en van de iets grotere ruimte voor decentralisering naar het lokaal niveau (de 'bottom-up'- benadering).

Ook opvallend is dat de minst gebruikte instrumenten vaak als **meest effectief** worden bestempeld. Zo verwacht men in Turnhout heel veel van PPS, planningsinstrumenten en van een 'echte' bottom-up approach.

- **Financiële sturing**

Voor Europa en in iets mindere mate de Vlaamse overheid worden beschouwd als de belangrijkste **financiers** van streekprojecten. In mindere mate worden ook de ondernemingen en de lokale sociaal-economische organisaties vermeld.

Er zijn duidelijke tendensen waarneembaar in de financiële sturing van de subregionale werking, met -op gelijke hoogte- de evolutie van loutere overheidsfinanciering naar cofinanciering met meerdere partijen, van niet-gebonden naar gebonden financiering en van structurele naar tijdelijke financiering. Er is ook -maar in mindere mate- een evolutie merkbaar van input- naar outputfinanciering en van organisatie naar projectfinanciering.

6.4.3.4. Externe ontwikkelingen

Voor de oprichting van het streekplatform leverde volgens de bevestigden van de streek een belangrijke bijdrage tot de dynamiek in de streekwerking, niet in het minst omdat de twee kernactoren, het IOK en het SPK, elkaar vonden rond een aantal hefboomprojecten (lijst zie bijlage 5). Toch wordt momenteel aan de slagkracht van het streekplatform getwijfeld: men zoekt duidelijk zijn tweede adem. Ook het Europees doelstelling2-programma heeft de streekwerking grondig beïnvloed.

Er wordt met gemengde gevoelens gereageerd op de aanpassing van de STC's, en (alhoewel door velen gesteld nog te recent om op zich te evalueren) op de oprichting van de LWW. De omvorming van het STC tot STC-vzw verhoogt de slagkracht en het dynamisme van deze instelling. De LWW en het FLW zijn een goed initiatief, doch zijn de gemeenten wel in staat om aan de verwachting te voldoen? En verder, wie doet nu wat? In de lokale werkwinkel zijn twee regisseurs en verscheidene actoren met diverse bevestigende overheden actief. De vraag wordt gesteld of het lokaal niveau wel de optimale schaal is voor de werking van dit bij

uitstek subregionaal arbeidsmarktbeleid. De LWW en de FLW vormen in elk geval een uitdaging voor de gemeenten om de onderlinge samenwerking te verhogen.

Bij de **nieuwe voorstellen van de Vlaamse regering** wordt veel verwacht van meer ‘echte’ verantwoordelijkheid voor de lokale besturen en van de oprichting van het ‘Huis van de Streek’. Ook –alhoewel met iets meer omzichtigheid- wordt de integratie van het STC en het streekplatform als positief onthaald. Hier overheerst het positief gevoel dat elke integratie in deze materie leidt tot een vermindering van het aantal organisaties en dus tot een sterkere profilering van de bestaande actoren. Het ‘Huis van de Streek’ zal maar een positieve bijdrage leveren tot een meer doorzichtige streekwerking indien het niet leidt tot een zoveelste vorm van coördinatie en bevoogding.

Meer verantwoordelijkheid voor de provincies als regisseur van het streekbeleid wordt eerder voorwaardelijk gepercipieerd. Hier is men vooral bang voor een te grote top-down benadering. Meer lokale verantwoordelijkheid kan maar lukken indien de gemeenten kunnen optreden als een echte gesprekspartner en niet langer worden betutteld.

6.4.4. Succesfactoren en verklaring van de subregionale werking in Turnhout

- **Turnhout nog steeds met twee sterke spelers**

De streekwerking in Turnhout is historisch gegroeid uit de gemeenschappelijke bekommernis om het arrondissement Turnhout te laten ontwikkelen tot een dominante regio binnen Vlaanderen. Het SPK van de Kempen was breed gedragen door het provinciaal politiek veld en de lokale sociale partners en combineerde visie met projectwerking. Het was economisch gericht met een brede maatschappelijke bewogenheid naar arbeidsmarkt en milieu toe. Enig minpunt was dat het IOK niet als dusdanig was (/kon worden) opgenomen in het samenwerkingsverband SPK en dat de intercommunale zijn eigen weg bleef gaan.

Het arrondissement Turnhout is momenteel een homogeen gebied, maar nog steeds met twee sterke spelers: het IOK en het SPK. De twee kernactoren hebben elkaar deels gevonden in de werking van het streekplatform, in de gezamenlijke opmaak van het streekcharter en in de selectie van hefboomprojecten. De hefboomprojecten zijn echter veeleer een som van diverse belangen dan een echt geïntegreerd actieplan. Toch mobiliseert de ‘strategische’ streekwerking zich rond een aantal dossiers: het nucleaire dossier, het milieudossier met de milieutechnologievallei als diversificatie van het SCK, de uitbouw en de ondersteuning van de grafische sector (met een vernieuwd VDAB-opleidingscentrum) en de infrastructurele ontsluiting van de regio.

Er is momenteel nog wel een echt streekgevoel maar met momenteel een tanende gezamenlijke visie-ontwikkeling. Het SPK heeft de visievorming overgelaten aan het streekplatform en wordt nu een echte DOE-M^{ij} (trekker van projecten en oprichter van tal van afzonderlijke VZW’s). Het STC Turnhout wordt algemeen beschouwd als zeer actief en weet naast eigen projectwerking mede projecten gestalte te geven binnen het SPK. Het IOK blijft dominant omdat de domeinen (zoals grondbeleid en milieuproblematiek) waarin ze gespecialiseerd is, aan belang winnen zonder dat de intercommunale zich als de kernactor voor de streekontwikkeling kan opwerpen. De monopoliepositie van het IOK inzake milieu en ruimtelijke ordening wordt doorbroken door bijvoorbeeld de oprichting van kleinere subregionale platformen (het stedelijk regionaal gebied met 4 gemeenten rond Turnhout, de nucleaire cluster,...). Het streekplatform is na een daverende start verzwakt. De visie is geformuleerd en de hefboomprojecten worden opgevolgd. Ook het feit dat de hefboomprojecten op uitvoering wachten, legt een hypotheek op de verdere dynamiek van het streekplatform en de algehele streekwerking.

De algehele streekwerking die in het verleden zo succesvol is geweest, is duidelijk aan herbronning toe.

- **Effectiviteit van de projectwerking**

Het doel van het Strategisch plan voor de Kempen om de werkloosheid in Turnhout naar het niveau van het Vlaams gemiddelde te brengen, wordt in 2001 bereikt. In september 2001 daalde de werkloosheidsgraad in Turnhout tot de gemiddelde werkloosheidsgraad in Vlaanderen. Toch blijft de vrouwelijke werkloosheid een probleem in Turnhout. Van deze groep blijft de werkloosheidsgraad momenteel nog boven het Vlaams gemiddelde uitsteken.

- **Toekomst van het subregionaal beleid in Vlaanderen?**

Er heerst in de streek een nogal kritische houding tegenover de Vlaamse regering. Aan de Vlaamse regering wordt verweten dat ze geen streekprojecten kan of wil financieren. Er is duidelijk nood aan een cofinancieringsfonds, aan de opname van hefboomprojecten in de planning van overheidsinvesteringen (men moet durven prioriteiten stellen) en aan een grotere horizontale coördinatie tussen de departementen binnen de Vlaamse administratie, om te komen tot een echt geïntegreerd beleid.

Ook wordt in de streek de Vlaamse regering een gebrek aan continuïteit toebedacht en wordt vaak gewezen op het feit dat ze niet langer schijnt te weten hoe het streekbeleid verder gestalte te geven. Streekwerking zonder politieke dekking en zonder projectwerking is ten zeerste problematisch.

Ook wordt volgens de streek te weinig rekening gehouden met subregionale aspiraties en worden de strategische dossiers (met vooral het nucleaire) volgens de streek niet met adequate spoed behandeld.

- **Gemeenten niet overbevragen**

Gemeenten moeten een grotere rol krijgen, maar worden momenteel sterk overbevraagd. Het concept van de LWW en het FLW is een grootstadmodel dat moeilijker te implementeren is in landelijke gebieden. De gemeenten moeten leren te streven naar intergemeentelijke samenwerking voor problemen die een bovenlokale oplossing vergen.

- **STC in kortsluiting ?**

Rond de werking van het STC worden vanuit de streek enkele kritische bedenkingen geformuleerd. Er is kortsluiting tussen de lokale werking en de centrale sturing. Kortsluiting tussen de stuurgroep op Vlaams niveau en het dagelijks lokaal beheer van een STC en kortsluiting tussen lokale sociale partners en sociale partners in Brussel.

Vanuit het STC wordt verder gepleit voor meer enveloppefinanciering (met evaluatie), meer horizontale lijnen tussen de domeinen werkgelegenheid, economie en onderwijs en een samenwerking binnen het 'Huis van de Streek', met aanwezigheid van alle actoren maar waarbij ieder platform zijn eigenheid kan bewaren om te komen tot een meer efficiënte gezamenlijke inzet van middelen.

- **Lijst van kritische succesfactoren:**

Historische analyse

- Homogene streek en historisch gegroeid streekgevoel; alle dominante streekactoren hebben hetzelfde geografisch werkgebied.
- Grote aandacht voor visievorming en projectwerking.
- Evenwicht binnen het SPK tussen economie, werkgelegenheid en milieu.

- Sterke kernactoren, die elkaar vonden in het streekplatform en in redelijke verstandhouding naast elkaar werken binnen een gedragen streekvisie.
- Goed samenspel tussen de arbeidsmarktactoren en het SPK inzake projectwerking.
- Sociale partners met een grote lokale betrokkenheid.
- De LWW en de FLW zijn een grootstadconcept en zouden in landelijke gebieden moeten kunnen worden opgevangen door intergemeentelijke samenwerking.
- Integratie in goede verstandhouding van de projectwerking van het STC in de werking van het SPK.

Vlaamse voorstellen

- Het '**Huis van de Streek**' wordt met enige reserves goed onthaald. Het 'Huis van de Streek' zal maar een positieve bijdrage leveren tot een meer doorzichtige streekwerking indien het niet leidt tot een zoveelste vorm van coördinatie en bevoogding.
- Ook –alhoewel met iets meer omzichtigheid- wordt de **integratie van de platformen (STC en streekplatform)** positief onthaald. Hier overheerst het positief gevoel dat elke integratie in deze materie leidt tot een vermindering van het aantal organisaties en dus tot een sterkere profilering en een meer efficiënte inzet van de bestaande actoren.
- Meer verantwoordelijkheid voor de **provincies als regisseur** van het streekbeleid wordt eerder voorwaardelijk gepercipieerd. Hier is men vooral bang voor een te grote top-down benadering.
- Meer **lokale verantwoordelijkheid** kan maar lukken indien de gemeenten kunnen optreden als een echte gesprekspartner en niet langer betutteld worden.

7. BIJLAGEN

BIJLAGE 1: Lijst van bevroagde personen

Overzicht van bevroagde actoren

1 de helikopters			
	arbeidsmarkt	economie	
Vlaamse administratie	Marion Vrijens	Koen Vermoesen	
2 de streekgenerieken			
	GENT	KORTRIJK	TURNHOUT
	Paul Teerlinck		Staf Lauweryssen
	Frank De Mulder	Chris Lecluyse	I. Van Vaerenberg
3 de projectwerkers			
	~GsiW	~Leiedal	~STC
	~STC	~STC	~VDAB
	~LWW	~VDAB	
		~OCMW	

Bevroagde actoren in Gent

- P. Teerlinck: Directeur generaal stad Gent, departement economie, milieu, volksgezondheid en werkgelegenheid
- F. De Mulder: Directeur leefmilieu, provincie Oost-Vlaanderen
- D. Meulemans: Steekmanager Strategisch Plan Gent
- K. Neerinckx: coördinator STC Gent
- L. Defrancq: Coördinator lokale werkwinkels Gent

Bevroagde actoren in Kortrijk

- Ch. Lecluyse: Stad Kortrijk, medewerker van Stefaan De Clerck
- Ph. Meuris: Intercommunale Leiedal
- I. Chanterie: Coördinator STC, samen met A. Depreux: secretaris van streekplatform REBAK
- T. Vermeulen: Lokale netwerkmanager VDAB
- R. Desmet: Coördinator OCMW

Bevroagde actoren in Turnhout

- S. Lauwerysen: Stadssecretaris Turnhout
- I. Van Vaerenbergh: Bestuurder VMH (vroeger KvHN)
- G. De Ceuster: Coördinator STC Turnhout
- L. Goossens: Directeur VDAB Turnhout

BIJLAGE 2: Analyse kader voor procesmanagement van netwerken

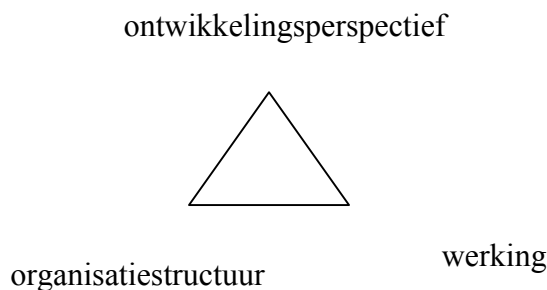
Voor de inhoudelijke analyse zullen we vertrekken van een kader dat reeds verschillende malen is toegepast voor de analyse van beleidsnetwerken. Onderstaande box beschrijft summier de krachtlijnen van dit analysekader dat ontworpen werd om beleidsprocessen in een bepaalde regio in kaart te brengen.

Dit kader dient evenwel geoperationaliseerd en toegesneden te worden op het voorliggend project. Hierbij wensen we voor dit onderzoeksluik te vertrekken van volgende twee uitgangspunten:

- in plaats van een brede algemene analyse van elk van de netwerken te maken, stellen we voor om de analyse van de subregionale dynamiek zo maximaal mogelijk toe te spitsen op beleidsrelevante topics.
- de centrale insteek van de analyse is het arbeidsmarktbeleid, evenwel met zijn linken naar het regionaal-economisch beleid

Box 4: ANALYSEKADER voor procesmanagement van netwerken

Het analysekader is opgesteld aan de hand van de drie hoekstenen van processen in beleidsnetwerken. De drie hoekstenen zien er als volgt uit:

Elk (subregionaal sociaal-economisch) netwerk kan volgens de hoekstenen, zijnde ontwikkelingsperspectief, organisatiestructuur en werking, geanalyseerd worden. De bestuurskundige analyse legt met name het accent op ten eerste de formulering van het ontwikkelingsperspectief. Het ontwikkelingsperspectief omhelst zowel het verleden of de ontstaansredenen van het netwerk als de toekomst of de doelstellingen en bestaansredenen van het netwerk.

Beleidsprocessen proberen niet alleen tot een strategie en doelstellingen uit te tekenen, maar leiden ook tot structuren waarbinnen de strategie uitgevoerd wordt. Bijgevolg ontleden we ten tweede de organisatiestructuur waarbij zowel de actoren in de subregio als de manier van samenwerking tussen de actoren aan bod komen.

Ten derde gaan we na hoe het subregionale veld functioneert onder andere door geboekte resultaten in kaart te brengen. Dit impliceert een analyse van de werking van het netwerk

Voor de beoordeling van het beleidsproces in een subregio dienen de interrelaties tussen de verschillende hoekstenen geëvalueerd te worden. Per hoeksteen worden verschillende bepalende factoren onderscheiden:

*Ten eerste ligt aan elke hoeksteen een **inhoudelijke oriëntatie** aan de grondslag. Voor het ontwikkelingsperspectief zijn er bijvoorbeeld de ontstaansredenen van het netwerk, van waaruit doelstellingen groeien die tevens het ontstaan van het netwerk verantwoorden. Bij het opbouwen van de organisatiestructuur zijn bijvoorbeeld de doelgroepen of doeldomeinen waarop het netwerk zich richt (ruimtelijke ordening, openbaar vervoer, cultuur, et cetera) inhoudelijk bepalend. Bij de werking gaat het om het opbouwen van de legitimiteit van het netwerk. Dat wordt onder andere bereikt via de concreet uitgevoerde projecten. De resultaten van het netwerk zijn belangrijk voor het draagvlak van het netwerk.*

*Ten tweede wordt nagegaan welke **actoren** zich inzetten bij elke hoeksteen en hoe hun respectievelijk betrokkenheid verschilt per hoeksteen.*

Tenslotte zijn, naast het bepalen van inhoud en actoren, de **instrumenten** essentieel om uiteindelijk concrete projecten te verwezenlijken. Bij instrumenten horen o.a. de regulerende instrumenten (bijvoorbeeld overeenkomsten en vormen van formele regelgeving bij het ontwikkelingsperspectief en de organisatiestructuur) en de financiële instrumenten (bijvoorbeeld voor de werking). Onderstaande tabel geeft schematisch het standaard-analyserooster weer.

Tabel 6: Analyserooster

	Inhoud	Actoren	Instrumenten
Ontwikkelingsperspectief	Strategie doelstellingen en	Initiatiefnemers	Samenwerkingsakkoorden
Organisatiestructuur	Doeldomeinen	Sturende actoren	Overleg
Werking	Legitimiteit	Uitvoerende actoren	Individuele bevoegdheden Financiering

Bron: IDEA Consult

We stellen voor om **vier thema's** (zie ook figuur) in deze analyse centraal te stellen, namelijk: de strategische visievorming, de institutionele kwaliteit van het netwerk, de vernieuwingsdynamiek in het netwerk en de openheid voor nieuwe beleidsontwikkelingen (de externe factoren).

BIJLAGE 3: Perceptiepeiling

EXTERNE ONTWIKKELINGEN

Is er een gemeenschappelijke strategie voor streekontwikkeling voor de streek?

- Ja, één strategie voor de streek
- Ja, meerdere gelijklopende strategieën
- Ja, meerdere deels conflicterende strategieën
- Neen, er is geen strategie

Wat is het draagvlak voor deze strategie in de streek?

- Breed gedragen door (bijna) alle streekactoren
- Gedragen door de meerderheid van de streekactoren
- Gedragen door een minderheid van de streekactoren
- (In geval van meerdere strategieën) elk steunt zijn strategie

Wat is de belangrijkste insteek voor deze strategie?

- Eerder economisch beleidsgericht
- Eerder arbeidsmarktgericht
- Evenwicht tussen economisch en arbeidsmarktgericht

Vloeit de strategie door in concrete actieprogramma's en projecten?

- Ja, de strategie resulteert in concrete streekprojecten
- Ja, de strategie resulteert gedeeltelijk in projectwerking
- Neen, de strategie resulteert niet in projectwerking

Waarop ligt het zwaartepunt in de streekontwikkeling in uw streek?

	Zeer belangrijk	Belangrijk	Minder belangrijk
Visievorming	☐	☐	☐
Advisering op vraag	☐	☐	☐
Uitvoering projecten, in opdracht van derden	☐	☐	☐
Eigen projectwerking	☐	☐	☐

In geval er meer dan 1 strategie is, zijn er verschillen in zwaartepunt?

In welke mate heeft de gemeenschappelijke strategie op subregionaal vlak de eigen werking van de actoren beïnvloed?

	Veel	Weinig	Geen
Lokale besturen	☐	☐	☐
Vlaamse overheid	☐	☐	☐
Sociale partners	☐	☐	☐
Andere sociaal-economische organisaties	☐	☐	☐
Arbeidsmarktinstituties	☐	☐	☐
Economische instituties	☐	☐	☐
Spontane samenwerkingsverbanden	☐	☐	☐

INSTITUTIONEEL PERSPECTIEF

Wie zijn meest actieve actoren in subregionale werking in uw streek?*(Duid er 3 aan, van 1 tot 3)*

- Gemeentebesturen
- Provinciebesturen
- werknemersorganisaties
- werkgeversorganisaties
- Andere sociaal-economische organisaties (niet-gouvernementele organisaties)
- Arbeidsmarktinstuties (STC, LWW, FLW, VDAB)
- Economische instituties (GOM, streekplatform, intercommunale, ...)
- Spontane samenwerkingsverbanden
- Bezielende figuren
- Vlaamse overheid

Welke evoluties stelt u vast in de opstelling van de verschillende actoren gedurende de voorbije 5 à 10 jaar?

	Actiever	Gelijk	Passiever
gemeentebesturen	☐	☐	☐
provinciebesturen	☐	☐	☐
werknemersorganisaties	☐	☐	☐
werkgeversorganisaties	☐	☐	☐
Ander sociaal-economische organisaties	☐	☐	☐
Arbeidsmarktinstuties (STC, LWW, FLW, VDAB)	☐	☐	☐
Economische instituties (GOM, streekplatformen, intercommunale, ...)	☐	☐	☐
Spontane samenwerkingsverbanden	☐	☐	☐
Bezielende figuren	☐	☐	☐
Vlaamse overheid	☐	☐	☐

Hebben zich de voorbije 5 à 10 jaar nieuwe actoren in de streekwerking gemanifesteerd?

- Ja
- Neen

Zo ja, welke? _____

Hoe verloopt volgens u de samenwerking tussen de verschillende actoren?

	Arbeidsmarkt actoren onderling	Arbeidsmarkt- economische actoren	Arbeidsmarkt actoren- spontane samenwerking s- verbanden
In welke mate?			
Zeer goed	☐	☐	☐
Goed	☐	☐	☐
Kan beter	☐	☐	☐
Geen samenwerking	☐	☐	☐

Op welke terreinen?

	Arbeidsmarkt actoren onderling	Arbeidsmarkt- economische actoren	Arbeidsmarkt actoren- spontane samenwerking s- verbanden
Afstemmen strategische visie en doelstellingen	☐	☐	☐
Uitwisselen van informatie	☐	☐	☐
Wederzijdse vertegenwoordiging	☐	☐	☐
Samenwerking rond projecten	☐	☐	☐
Gezamenlijke lobbying	☐	☐	☐

Wat zijn volgens u de meest dominante redenen bij de actoren voor deelname aan de streekwerking?

	Zeer belangrijk	Belangrijk	Minder belangrijk
Toegang tot overheidsmiddelen	☐	☐	☐
Goodwill creëren t.o.v. de omgeving	☐	☐	☐
Decretale verplichting	☐	☐	☐
Betere verwezenlijking van eigen doelstellingen	☐	☐	☐
Maatschappelijk engagement van eigen organisatie	☐	☐	☐

Welke zijn belangrijkste hinderpalen voor meer intense samenwerking en netwerking tussen de streekactoren?

	Zeer belangrijk	Belangrijk	Minder belangrijk
Decretale bepalingen	☐	☐	☐
Historiek van organisaties	☐	☐	☐
Behartigen van eigen werking	☐	☐	☐
Verschillen in inhoudelijke invalshoek	☐	☐	☐
Verschillen in geografisch werkingsgebied	☐	☐	☐
Bestaan van concurrerende platformen	☐	☐	☐
Verschillen in bevoegdheden	☐	☐	☐
Persoonlijke relaties	☐	☐	☐
Andere, ...	☐	☐	☐
☐ Er zijn geen hinderpalen			

INSTRUMENTEEL PERSPECTIEF

Welke partij ervaar je als dominant sturende actor voor de streekwerking?

- Gemeentebesturen
- Provinciebesturen
- Vlaamse regering
- Lokale sociaal-economische organisaties
- Bezielende lokale figuren
- Lokale instituties
- Andere, zoals _____

Is de sturing door volgende actoren de laatste 5 à 10 jaar gewijzigd?

	Belangrijker	Gelijk	Minder belangrijk
gemeentebesturen	☐	☐	☐
provinciebesturen	☐	☐	☐
Vlaamse regering	☐	☐	☐
Lokale sociaal-economische organisaties	☐	☐	☐
Bezielende lokale figuren	☐	☐	☐
Lokale instituties	☐	☐	☐
Andere, zoals _____	☐	☐	☐

Stelt u een evolutie vast in het gebruik van instrumenten ter sturing van de subregionale werking?

	Stijgend belang	Afnemend belang
Regelgevende instrumenten (decreten, besluiten,...)	☐	☐
Financiële instrumenten (financiering van organisaties en projecten)	☐	☐
Nieuwsoortige instrumenten (convenanten, PPS-constructies,...)	☐	☐
Planningsinstrumenten (strategische planning, programma's)	☐	☐
Evaluatie-instrumenten (output, resultaat/ ex ante, on going, ex post)	☐	☐
Grotere ruimte voor decentralisering naar lokaal niveau (bottom-up)	☐	☐
Andere, zoals _____	☐	☐

Welke zijn volgens u de drie meest gebruikte en ook meest effectieve instrumenten?

	Meest gebruikt	Meest effectief
Regelgevende instrumenten (decreten, besluiten,...)	☐	☐
Aanbodfinanciering van organisaties	☐	☐
Financiering van projecten	☐	☐
Convenanten	☐	☐
PPS-constructies	☐	☐
Planningsinstrumenten (strategische planning, programmering)	☐	☐
Evaluatie-instrumenten (output en resultaatevaluatie/ ex ante, on going, ex post)	☐	☐
Centraal aangestuurde instrumenten (top-down)	☐	☐
Grotere ruimte voor decentralisering naar lokaal niveau (bottom-up)	☐	☐
Andere, zoals _____	☐	☐

Wordt de streekwerking (strategie, output, resultaat) geëvalueerd en bijgestuurd?

- Ja, regelmatig op eigen initiatief
- Ja, regelmatig omdat het verplicht is
- Neen

Wie zijn de belangrijkste financierende partijen voor streekprojecten?

	Ze er belangrijk	Belangrijk	Minder belangrijk
Vlaamse overheid	☐	☐	☐
Lokale besturen	☐	☐	☐
Lokale instituties	☐	☐	☐
Lokale sociaal-economische organisaties	☐	☐	☐
Sociale partners	☐	☐	☐
Ondernemingen	☐	☐	☐
Europese middelen	☐	☐	☐
Andere, zoals _____	☐	☐	☐

Welke evolutie stelt u vast op vlak van financiële sturing van de subregionale werking?

	Ja	Neen
Van input- naar outputfinanciering	☐	☐
Van organisatie- naar projectfinanciering	☐	☐
Van niet-gebonden naar gebonden financiering	☐	☐
Van structurele naar tijdelijke financiering	☐	☐
Van loutere overheids- naar cofinanciering met meerdere partijen	☐	☐

EXTERNE ONTWIKKELINGEN

Kunt u de streekwerking anno 2001 vergelijken met die van 5 à 10 jaar geleden?

- Vroeger actiever dan nu
- Nu actiever dan vroeger
- Geen wijziging

Welke zijn de belangrijkste verklarende factoren voor deze evolutie?

1. _____
2. _____
3. _____

Hoe evalueert u de bijdrage van recente hervormingen tot de dynamiek in de streekwerking?

	Belangrijk	weinig belangrijk
Aanpassing STC's (VZW's)	☐	☐
Oprichting Lokale werkwinkels	☐	☐
Oprichting Fora voor Lokale Werkgelegenheid	☐	☐
Werking streekplatformen	☐	☐
Andere: _____	☐	☐

Hoe percipieert u eventuele nieuwe initiatieven op vlak van subregionaal beleid?

	Positief	Negatief
Integratie STC's-Streekplatformen	☐	☐
Oprichting Huis van de Streek	☐	☐
Grotere rol voor provincies als regisseur van streekbeleid	☐	☐
Meer verantwoordelijkheid voor lokale besturen	☐	☐
Andere: _____	☐	☐

BIJLAGE 4: Netwerken en projecten in KORTRIJK

- **Charter Zuid-West Vlaanderen cvba**

Het Charter Zuid-West-Vlaanderen cvba, het vroegere “Charter ’99”, kwam er op initiatief van de KvK van Kortrijk en van Roeselare in 1989 en op initiatief van de Zuid-West-Vlaamse bedrijven. Charter ’99 kon worden beschouwd als een van de voorlopers van de streekplatformen en streekcharters in het kader van het vernieuwd regionaal economisch beleid van de Vlaamse Regering. Het positioneert zich minder als overlegplatform maar eerder als een *facilitator* van projectnetwerking.

Doel van dit Charter is het versterken van de concurrentiekracht van de regio Zuid-West-Vlaanderen door het nemen van initiatieven om de economische ontwikkeling van de regio te stimuleren. In tegenstelling met het SSPK is het Charter Zuid-West-Vlaanderen een volledig **privaat initiatief** met private financiering van de werkingskosten en projectgebonden financiering.

Binnen het overlegplatform operen een aantal **adviesraden** rond probleemvelden, zoals: de werkgroep omgeving (infrastructuur, mobiliteit, wonen werken en ontspanning, en milieu), de euroregio, familiale opvolging, innovatie en de werkgroep (met KHN en VKW) onderwijs en vorming technici.

Het Charter ’99 evolueerde na formulering van een strategische visie verder naar de ondersteuning van een aantal **projecten** (een *DOE*-Maatschappijen met *DOE*-acties).

BOX: projecten Charter Zuid West Vlaanderen, enkele voorbeelden:

- het ‘*West-Vlaams Milieucharter*’, een initiatief van Charter Zuid-West-Vlaanderen, de GOM- West Vlaanderen en ‘Eurosym’. Het brengt bedrijven samen die vrijwillig enkele milieubeleidprincipes onderschrijven en bereid zijn daarvoor 10 milieuthema’s in concrete doelstellingen te vertalen. Met jaarlijkse evaluatie en toekenning van een jaarcertificaat van het West-Vlaams Milieucharter;
- het ‘*centrum voor productontwikkeling (CEPRO vzw)*’ in de sector woning en interieur;
- de ‘*cel voor innovatiestimulering (CIS)*’- *PIH Kortrijk*, een initiatief van de hogeschool West-Vlaanderen departement provinciale industriële hogeschool (PIH), het charter Zuid-West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest om via een lokaal aanspreekpunt de technologische verankering te bewerkstelligen;
- opleiden tot het toepassen van de (attitude)techniek van ‘*automangement*’ in het TSO;
- *samenwerking op gebied van technische vorming* in het onderwijs, een convenant met als partners: het charter, het VKW en de Kamer voor Handel en Nijverheid. Een adviesraad samen met onderwijs en een werkgroep ‘imago-ondersteuning ‘TSO’. Verder wordt hier aandacht besteed aan project ‘automangement’ en ‘stageplaatsen in ondernemingen’.

Het **werkingsgebied** van het charter is Kortrijk- Roeselare- Tielt. **Leden** zijn bedrijven. De GOM en de intercommunale Leiedal hebben een waarnemer in de Raad van Bestuur. Het Charter Zuid-West-Vlaanderen heeft waarnemers in het Streekplatform.

- **Streekplatform REBAK**

In het kader van het regionale economisch beleid van de Vlaamse overheid vormt het regionaal beleidscomité voor het arrondissement Kortrijk, *de vzw REBAK* sinds 1995 een platform voor een actief streekbeleid in de Kortrijkse regio. Op 8 juni 1999 ondertekende de Vlaamse regering het streekcharter voor de regio Kortrijk.

De leden van de Raad van Bestuur zijn vier vertegenwoordigers namens de politieke mandatarissen (volksvertegenwoordigers en bestendig afgevaardigde), vier vertegenwoordigers namens de werkgeversorganisaties, vier vertegenwoordigers namens de werknemersorganisaties en zeven vertegenwoordigers namens de 'andere' organisaties zijnde: de conferentie van burgemeesters, de intercommunale Leiedal, het STC, de GOM West-Vlaanderen, het Charter '99, en de commissaris Vlaamse Regering. Daarnaast heeft men nog **drie waarnemers** die deelnemen aan de werkzaamheden: een ambtenaar van de cel REB administratie economie, de voorzitter van het streekplatform Roeselare Tielt, en een extra volksvertegenwoordiger.

Rebak is zelf geen uitvoerende organisatie, maar verzamelt alle levende krachten van de regio en werkt mobiliserend, coördinerend en ondersteunend. Rebak beoogt prioritair de realisatie van een aantal hefboomprojecten binnen het streekcharter. Rond de hefboomprojecten werden een even groot aantal werkgroepen opgericht

BOX: de 14 HEFBOOMPROJECTEN van REBAK

- 1 Zonevreemde bedrijven: opvolgen problematiek.
- 2 Project reconversie grenspost Rekkem-Ferrain tot grensoverschrijdend onthaalcentrum voor toeristen en reizigers.
- 2 LAR II- transport-logistiek knooppunt: ontwikkelen en optimaliseren van een uitbreiding zone.
- 3 Evenementenhalle Hoog-Kortrijk: een nieuwe evenementenhalle.
- 4 Researchpark, binnen de universitaire campus Hoog-Kortrijk.
- 5 Activiteitenterreinen Deltapark en Beneluxlaan: ombouwen tot hoogwaardige terreinen.
- 6 **Kanaal 127**: centrum voor sociaal -innoverend ondernemen. *Doel*: het verder ontwikkelen van dit adviescentrum voor sociaal -innoverend ondernemen tot een *forum* voor alle betrokkenen binnen het domein van de sociale economie in de regio Kortrijk. Kanaal 127 wil een *katalysatorfunctie* vervullen in de ontwikkeling van nieuwe ondernemingsprojecten met duurzame jobcreatie voor laaggeschoolden en langdurig werklozen via de ontwikkeling van 'low tech' en arbeidsintensieve activiteiten met een hoog tewerkstellingspotentieel voor de allerswaksten op de arbeidsmarkt;
- 7 Vlaams Centrum voor productontwikkeling (CePrO): opvolgen dossier en definitieve erkenning als cluster.
- 8 Optimaliseren netwerk van technische opleidingsinitiatieven zowel in het hoger als in het secundair onderwijs.
- 9 Project anno 02 voor het arrondissement Kortrijk- Roeselare-Tielt, waarbij de gemeenten zich geëngageerd hebben tot een breedomschreven culturele impuls in de streek met aansluiting op het evenement RIJSEL 04.

- 10 Vliegveld Kortrijk-Wevelgem: uitbouw vliegveld tot volwaardige poort.
- 11 Stadsrandbos en leefomgeving: realisatie van een stadsrandbos.
- 12 Samenwerking medische inrichtingen en de oprichting nieuw regionaal ziekenhuis: samenwerking tussen 3 private en 1 OCMW ziekenhuis om te komen tot nieuw regionaal ziekenhuis.
- 13 Afwerking verkeers- en omgevingsinfrastructuren (wegen, spoor...).

- **de GPCI (-COPIT)**

De **grensoverschrijdende permanente conferentie van intercommunales** –kortweg GPCI– is een samenwerkingsverband van vijf intercommunale structuren aan weerszijde van de (taal- en Rijks-)grens. Het werd in 1991 opgericht met als drieledig *doel* de gecoördineerde aanpak van gemeenschappelijke problemen op gebied van ruimtelijke ordening, het uitwerken van samenwerkingsprojecten, en ten slotte lobbyen naar alle instanties, van lokaal tot Europees. Dit initiatief moet beschouwd worden als een middel om het Frans-Belgisch *metropoolgebied Lille* in het ‘Europa der Regio’s’ vorm te geven door middel van grensoverschrijdende samenwerkingprojecten.

De **partners van het GPCI** zijn de 5 intercommunales: Leiedal voor de regio Kortrijk, de West-Vlaamse intercommunale voor streekontwikkeling (WIER) voor de regio Roeselare Tielt, de intercommunale d’étude et de gestion (IEG) voor de regio Moucron, de intercommunale de développement économique et d’aménagement du territoire (IDETA)) voor de regio Tournai en ten slotte de Communauté Urbaine de Lille (CUDL) voor Lille.

Krachtlijnen voor de toekomst zijn:

- toetreden tot het netwerk van grensoverschrijdende stedennetwerken
- uitwerken gezamenlijk programma in kader Interreg III
- uitwerken van een experimentele grensoverschrijdende economische zone, met een oefening van (benodigde) integratie in sociale en fiscale wetgeving.

Er zijn **twee** concrete belangrijke **projecten**:

1 het project ‘Rekkem-Ferrain’: site van de grenspost die wordt omgebouwd tot een goed uitgerust en kwalitatief hoogstaand onthaalcentrum (zie ook hefboomproject, N°2)

2 het project Grootstad: geïntegreerde strategie van de 5 intercommunales voor metropoolvorming. Samen met de ‘Agence d’Urbanisme’ uit Lille wordt gewerkt aan een ontwikkelingsschema voor de grensoverschrijdende metropool.

- **Europa en ICT**

Onder deze hoofding worden een aantal projecten besproken met een grote subregionale werking, die kaderen in een internationale samenwerking rond de informaticatechnologie, een technologie die als het speerpunt wordt voorop gesteld in de toekomstige ontwikkeling van Kortrijk.

Binnen dit kader kunnen een aantal initiatieven worden gesitueerd, zoals bvb. de vzw OPEN NET, het CRISM-project 'infonet' voor bedrijven, het CRISM-project 'Digitale Regio Kortrijk', het 'integrated regional development support system' (IRDSS) en het internationaal project 'information society impact assessment for sustainability' (ISIAS).

BOX: EUROPA EN ICT

1 de vzw OPEN NET

De *vzw open net* is ontstaan uit Leiedal en als vzw opgericht in 1988 met als doel een kwalitatieve en kwantitatieve meerwaarde voor de regio te realiseren via **telecommunicatie- en informatietechnologie**. De vzw bestaat als een vereniging van 20 organisaties in Zuid-West Vlaanderen die de lokale (subregionale) overheden, de opleidings-, business-, socio-economische instituten en de instellingen voor regionale ontwikkeling vertegenwoordigen.

Momenteel wordt een groenboek voorbereid met de ICT-prioriteiten voor de regio

2 Het CRISM-project: infonet voor bedrijven

De website **INFONET** werd ontwikkeld door de KHN van Kortrijk-Oostende-Roeselare-Tielt in het kader het Europees project CRISM en dit in samenwerking met Leiedal en enkele internationale partners.

Het project is een 'interregionaal' telematicasysteem waarbij de ondernemingen toegang krijgen tot de diensten van organisaties en instellingen die handel en nijverheid ondersteunen, maar ook tot regionale overheden en waarbij linken zijn gelegd met partners uit Zeeland, Aalborg, Donegal, Derry, Wirral en Galway, zijnde de ERNACT-partners.

3 Het CRISM Digitale regio Kortrijk

Kwaliteitsvolle en veelomvattende 'website' met alle beleidsrelevante informatie binnen de regio KORTRIJK in het kader van het Europees project CRISM en dit in samenwerking met Leiedal.

4 Het integrated regional development support system (IRDSS)

Project gekoppeld aan de verkenning van het gebruik van het GIS -informatiesysteem, voor lokaal beleid rond ruimtelijke planning en bedrijven, met als thema's: ruimtelijke planning, bedrijven en economie, toerisme, sociaal economisch profiel en milieu.

5 Het information society impact assessment for sustainability (ISIAS)

Dit project onderzoekt (met het regionaal simulatiemodel CRIMP -cross impact analyse- als hulpmiddel) het verband tussen duurzame ontwikkeling (sustainable development: SD), de informatiemaatschappij (information society: IS) en de invoering van ICT. Ruimte voor leven en werken wordt benaderd in een ruime socio-economische context, waarbij de nood aan industrieterreinen, de verkeersproblematiek en de problematiek van zonevreemde bedrijven worden benaderd.

- **STC Kortrijk Roeselare**

Naast de algemene en veeleer statutaire *opdrachten van* het STC, zoals de coördinatie van het arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid binnen de regio, de organisatie van het overleg tussen (werkgevers en werknemers, onderwijs- en opleidingsinstanties, lokale besturen en andere relevante actoren op de subregionale arbeidsmarkt en het functioneren als adviescomité inzake arbeidsmarktaangelegenheden ten behoeve van de minister, het

beheerscomité van de VDAB, of de STC -stuurgroep kunnen een aantal algemene en meer specifieke acties worden onderscheiden.

Enkele voorbeelden van *adviezen en (algemene) statutaire opdrachten*:

- afwijking stages;
- gesubsidieerde contractuele in het kader van de weerwerkactie (kinderopvang, WEP+: de werkervaringsplaatsen bij socio-culturele instellingen en de overheid en de sociale werkplaatsen);
- projecten ESF;
- DAC-type-aanvragen, invoegbedrijven

De rol van de coördinator van de STC-vzw

De taken die sedert 1 juli 1999 door de coördinator van de vzw Regionale tewerkstelling Kortrijk-Roeselare heeft uitgevoerd in opdracht van de stuurgroep, STC en PWR situeren zich vooral op het vlak van: informatie, voorbereiden vergaderingen, opmaak memorandum, uitwerken projectdefinitie ESF en andere.

Specifieke acties en projecten

Naast de adviezen rond de statutaire opdrachten en de werking van de permanente werkgroep risicogroepen (de PWR) en de stuurgroep van de STC-vzw kunnen concreet een aantal projecten worden aangeduid die *linken* hebben met de werking van het STC Kortrijk-Roeselare-Tielt.

De rol van het STC is vooral deelnemend en faciliterend, minder initiërend. Dit blijkt uit onderstaande lijst van activiteiten die verband houden met de STC-werking.

BOX: voorbeeldlijst van niet statutaire activiteiten STC-Kortrijk

1 Technische stuurgroep textiel, met vertegenwoordigers uit de textielsector, met zowel overkoepelende werkgevers- en werknemersorganisaties, individuele bedrijven als opleidingscentra (COBOT, VDAB); doel is afstemming behoeften aan en aanbod van opleidingen binnen de textielsector en zorgen voor de financiering. Ook voor andere sectoren (zoals bvb. bouw, social profit en metaal) bestaan dergelijke netwerken.

2 Rond taalopleiding Nederlands voor anderstaligen bestaat ook een overlegplatform waar de verschillende opleidingsverstrekkers deel van uitmaken, en dit onder coördinatie van het Eduforum

3 Regionaal overleg derden: het betreft hier het overleg tussen particuliere opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen op de arbeidsmarkt.

4 Kanaal 127 dat een netwerk heeft rond ondersteuning invoegbedrijven en –afdelingen.

5 Werkgroep ‘sociale economie/buurteconomie’ binnen REBAK, waarbinnen partners die betrokken zijn met deze thematiek op streekniveau proberen tot afstemming te komen.

6 Ondersteuning van de werking PWA-diensten en van de uitbouw van de werkwinkels (Kortrijk Roeselare Tielt; in 2001: Izegem, Harelbeke, Kuurne en later: Menen Zwevegem).

7 Overlegplatform ‘migranten’: initiëren van samenwerking tussen verschillende organisaties werkzaam rond de problematiek van de migranten, met als doel te komen tot een

‘integraal beleid’: gaande van onthaalbeleid, inburgeringbeleid tot trajectbegeleiding naar werkgelegenheid.

8 Deelname aan de actie “*pet af voor het technisch onderwijs*” met als doel het technisch onderwijs te herwaarderen. Dit samenwerkingsverband werd recent uitgebreid tot de gehele provincie. Partners zijn: het VKW, de KHN, het Charter Z-W-Vlaanderen, alle nijverheidstechnische scholen over de netten heen, de STC’s, de beroepsfederaties en de sectorfondsen en individuele ondernemingen; bedoeling is uit te breiden naar UNIZO en de streekplatformen om tegen 2002 te komen tot een onafhankelijk orgaan

- **de GOM West Vlaanderen**

De GOM West-Vlaanderen is zoals elke GOM eerder provinciaal gericht. Bij de realisatie van bepaalde acties en vooral projecten kan men *als afgeleide* wel spreken van een duidelijke subregionale werking, zoals bvb de acties ten gunste van het bedrijfsleven in het kader van de problematiek van *industriegronden en zonevreemde bedrijven*, door inspanningen te leveren tot wijziging van de gewestplannen. Ook het *doorgangscentrum* (*‘bedrijvencentrum*) *Wevelgem* kan als een bijdrage worden beschouwd tot de versterking van het weefsel en dus de netwerkvorming tussen startende bedrijven in de regio Kortrijk. En verder, is er de inspanning van de GOM- West-Vlaanderen tot oprichting van het *Vlaams centrum voor Kunststofverwerking (VCK)* en het door de GOM met de private sector opgericht *Innovatie- en Incubatiecentrum Kortrijk (IICK)*.

- **Intercommunale LEIEDAL**

Basisdoelstelling van de intercommunale Leiedal is de sociaal-economische en ruimtelijke ontwikkeling van het arrondissement Kortrijk en van de aangesloten gemeenten te bevorderen. Dit concretiseert zich rond **vier activiteitsvelden**: dienstverlening aan gemeenten, intergemeentelijke en regionale beleidsondersteuning en overleg, ontwikkelen en opvolgen streekprojecten en realiseren van grondgebonden projecten (waaronder beheer en ontwikkelen van bedrijventerreinen).

De ontwikkeling en de opvolging van **streekgebonden projecten** situeren zich rond **vier clusters**:

- ruimtelijke planning mobiliteit en infrastructuur (bvb zonevreemde bedrijven, LAR),
- regionaal-economische ontwikkeling en arbeidsmarkt (bvb Vlaams centrum kwaliteitszorg; Kanaal 127),
- milieu en natuur (bvb Leievallei, grensoverschrijdende waterzuivering) en,
- informatie en communicatietechnologie (CRISM met digitale regio Kortrijk en met infonet tov bedrijven; ISIAS: een ‘cross-impact-model’ voor duurzame regionale ontwikkeling te plannen en te sturen).

De **aandeelhouders** zijn vooral de gemeenten (47.53%), de provincie West-Vlaanderen (40.37%), WVEM Brugge (3.47%) en de private vennoten (8.63%). Deze laatste groep bestaat uit: private bedrijven, en middenveldorganisaties uit de sfeer van werknemersorganisaties en werkgeversorganisaties.

De actie van de intercommunale bevat een belangrijk deel dienstverlening aan gemeenten, en intergemeentelijke beleidsondersteuning en overleg. Een aantal van deze acties vindt men in volgend punt.

BOX: De acties van LEIEDAL

- ✓ conferentie burgemeesters en overlegplatform van parlementairen

Het overlegplatform van parlementairen groepeert alle parlementairen en bestendig afgevaardigden uit de kieskring Kortrijk-Roeselare-Tielt. Bedoeling van dit informele overleg bestaat erin om informatie uit te wisselen en rond beleidsproblemen de beleidsvisies te coördineren.

De conferentie van de burgemeesters is een *informeel overlegforum tussen de twaalf burgemeesters* van het arrondissement Kortrijk met als doel informatie uit te wisselen en gezamenlijke standpuntbepaling. Het is geen operationele organisatie die dossier ten gronde behandelt en projecten opzet.

- ✓ intergemeentelijke werkgroepen: geo-informatie (IGGI), milieu, ruimtelijke ordening, digitale regio Kortrijk

Rond een aantal domeinen: milieu, cultuur, digitale regio Kortrijk en toerisme worden een aantal overlegfora binnen Leiedal gecreëerd met ambtenaren en schepenen als actoren.

De intergemeentelijke werkgroep geo-informatie (IGGI) brengt gemeenten samen om ervaringen uit te wisselen en informatie te verstrekken rond de recente GIS-evoluties vanuit het OC-GIS-Vlaanderen.toeristische samenwerkingsverbanden

De toeristische ontwikkeling van de Leievallei zal worden opgezet in een vzw-structuur waarin de twee provincies en de 16 betrokken gemeenten samenwerken om de Leievallei als één toeristisch product te promoten en verder uit te bouwen. De ontwikkeling van de Scheldevallei wordt waargenomen door de VVV West-Vlaamse Scheldestreek (5 gemeenten).

- **Lokale werkwinkels**

Kortrijk was de eerste stad met een lokale werkwinkel. Doel is een 'enig loket' voor de werkzoekende. Middel is de samenwerking tussen VDAB en de lokale partners rond arbeidsmarktbeleid om de diensten rond het 'zoeken naar werk' en de ontwikkeling van de 'lokale diensteneconomie' te plaatsen in één lokaal. De VVSG werd aangesteld om het proces te begeleiden. De regie ligt in handen van de VDAB voor de universele dienstverlening en bij de VVSG voor de opbouw van de diensteneconomie. Partijen zijn onder meer: de VDAB, de RVA, de OCMW's, de PWA's, de derden (particuliere opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven voor risicogroepen).

FICHE de LWW en FLW in het kort

LWW (vroeger PLOT's, plaatselijke loketten van tewerkstelling)

Doel geïntegreerde basisdienstverlening voor alle werkzoekende (onder regie VDAB) en uitbouw diensteneconomie (onder regie gemeenten).

Financiering. Fondsen voor opstartfase (computers) + op recurrente basis fondsen voor werkingskosten en toelidingsacties door de Vlaamse regering; er worden geen middelen voorzien voor derdenorganisaties.

Advies. Het forum (FLW) adviseert de werking van het lokaal werkgelegenheidsbeleid

Samenstelling. Het FLW bestaat MINSTENS uit de lokale overheid (2: 1 gemeenten voor de diensteneconomie en 1 OCMW voor trajectbegeleiding), 1 VDAB (voor

basisdienstverlening), 1 RVA en 1 PWA, 1 vertegenwoordiging Sociale partners (SERV), en 1 vertegenwoordiger lokale derdenorganisaties.

Stuurgroep LWW, op niveau Vlaanderen met vertegenwoordigers van de minister werkgelegenheid, VVSG, VDAB, Administratie werkgelegenheid en de evaluator.

Binnen de werking van de werkwinkel in Kortrijk bestaat het ‘consortium Arbeidstrajectbegeleiding’ (ATB), een forum waarin de organisaties die rond de problematiek werken van toeleiding naar en integratie van personen met een handicap op de arbeidsmarkt regelmatig overleg plegen, afstemming nastreven.

BIJLAGE 5: Netwerken en projecten in GENT

- **GENT een stadsgewest**

Specifiek voor het Gentse –en ook het Meetjesland- zijn volgende vaststellingen

- (1) Vooreerst is er het *ontbreken van intercommunales* specifiek gericht op ruime streekontwikkeling.
- (2) In Gent wordt het ‘sociaal-economisch’ veld dominant ingenomen door de stadsdiensten met bvb DEWER (de dienst economie, werkgelegenheid en externe relaties, een verzelfstandigde instelling van de STAD GENT, met initiatieven op vlak van advies, stadsontwikkeling, ruimtelijke planning, netwerking, Europese projecten), het LWB (lokaal werkgelegenheidsbureau STAD GENT: selectie personeel, opleiding) en de Werkgaard vzw / begeleid werken vzw (selectie, opleiding, trajectbegeleiding lager geschoolden en bijzondere groepen) en het project ‘Gent Stad in Werking’.
- (3) Naast de vaststelling van (en misschien ook ten dele het gevolg van) de dominante positie van de stad volgt de vaststelling dat de permanente mobilisatie van de levende krachten in het Gentse minder gebeurt door het streekplatform (Strategisch Plan Gent) en/of de intercommunale. In dezelfde context is het even relevant op te merken dat het STC Gent-Eeklo met de STC-vzw ‘STIRK’ en het Eduforum Gent-Eeklo meer dominant aanwezig en werkzaam zijn buiten de grenzen van de stad en van het gewest GENT en dichter aanleunen met de werking van het Meetjesland. Conclusie is dat het gewest Gent de subregionale arena leidt maar tevens lijdt aan de typische relatieproblemen eigen aan elke relatie tussen centrumstad randgemeenten.
- (4) **Het homogeen Meetjesland.** In contrast met het Gewest Gent wordt in het **Meetjesland** het ontbreken van een goeddraaiende intercommunale voor streekontwikkeling opgevangen door het zeer dynamisch streekplatform Meetjesland en een grote mate van samenwerking tussen een achttal overlegfora. Het meer homogene Meetjesland kenmerkt zich tevens door een dynamische netwerkvorming met samenwerking en complementariteit tussen alle overlegfora, wat zich bvb ‘visualiseert’ in een **driemaandelijks nieuwsbrief** waar alle [gaande van het streekplatform Meetjesland, het regionaal welzijnsoverleg, meetjesland (RWOM), het regionaal landschap Meetjesland (RLM), het LOGO Meetjesland, steunpunt opbouwwerk Meetjesland (SOM) en STC-Gent-Eeklo en Toerisme Meetjesland een samenwerking tussen 13 gemeenten van het Meetjesland tot het EDUFORUM Gent-Eeklo] overlegfora zich bekendmaken.

- **het SPGG: het strategisch plan gewest Gent**

In het kader van het regionale economisch beleid van de Vlaamse overheid is de vzw Strategisch Plan Gewest Gent het steekplatform voor de Gentse regio.

De Raad van Bestuur telt **19 leden en 4 deskundigen**. De *leden* zijn vier politieke mandatarissen, drie vertegenwoordigers namens de werkgeversorganisaties, vier vertegenwoordigers namens de werknemersorganisaties en acht vertegenwoordigers namens de andere organisaties met name: de Vlaamse administratie Economie (cel REB), de GOMOV, het STC, de SSRP/UG, de stad Gent, de stad Deinze, de provincie en de intercommunale Veneco²; de vier andere *deskundigen* zijn er namens de VDAB, de Gentse Havengemeenschap, de Vereniging ter Bevordering van de Havengebonden Investerings en het VKW.

Het streekplatform is zelf geen uitvoerende organisatie, maar verzamelt alle levende krachten van de regio en werkt mobiliserend, coördinerend en ondersteunend. Het beoogt prioritair de

realisatie van een aantal hefboomprojecten binnen het streekcharter. Rond de hefboomprojecten werden een even groot aantal werkgroepen opgericht.

BOX: de 8 HEFBOOMPROJECTEN van het streekplatform Gent

- 1 de uitbouw van een kenniszone, met instapklare bedrijfsruimten voor onderzoeksgroepen en kennisgeoriënteerde bedrijven (~Gent en Biotechnologie);
- 2 de betere ontsluiting van de haven als bijdrage tot de uitbouw van de regio als distributieknooppunt, met bouw nieuwe zeesluis, de verdieping van het kanaal tot 18 m. en een snelle oost-westverbinding met de Rodenhuisetunnel ter ontlasting zuidelijk havengebied;
- 3 betere commercialiatie- en distributiekanaalen voor de sierteeltsector, met drie deelprojecten, waaronder een elektronisch vraag- en aanbodplatform gekoppeld aan een prijsvormingsstelsel, een financiële dienst en een fysisch distributiecentrum;
- 4 een cluster rond distributie en logistiek, opzetten van een samenwerkingverband tussen belanghebbende private en publieke actoren;
- 5 een overlegstructuur toerisme en recreatie, samenwerking en bundeling van middelen en krachten;
- 6 naar een lokaal werkgelegenheidsbeleid, met de creatie van een arbeidsmarktobservatorium en een werkbaar model voor het opzetten van gemeentelijke of intergemeentelijke werkgelegenheidsbureaus en buurtdiensten binnen de gemeenten, vooral gericht op risicogroepen;
- 7 een structurele ondersteuning sociale economie, dmv. de uitbouw sociale-economie bedrijventoezicht, het ontwikkelen van aangepaste financieringsmechanismen, het ter beschikking stellen van consultants, e.a.;
- 8 betere aansluiting vorming - bedrijfsleven, met oprichting van het beroepenhuis, trainingen en de uitbouw binnen het Eduforum van een orgaan dat werkgevers en werkzoekende begeleidt en adviseert bij het kiezen van de juiste opleiding.

• **het project GSiW**

De actie Gent Stad in WERKING: ‘*GsiW*’ is een proces opgestart door de stad Gent, waarbij alle betrokken partijen samenwerken (onder de vorm van open partnerschappen) om een toekomstgericht, strategisch, innovatief en inclusief werkgelegenheidsplan uit te werken en (door 8 actiegroepen voorbereide) projecten te realiseren die daartoe bijdragen.

De **partners** situeren zich op het niveau van de sociale partners, de stad, de scholen en universiteiten, individuele bedrijven, en socio-culturele en maatschappelijke instellingen en groepen.

Het project ‘*GsiW*’ is opgebouwd rond 8 thema’s (en daarbij horende actiegroepen) en een aantal daaraan gekoppelde concrete projecten.

BOX: DE 8 ACTIEGROEPEN van GSiW

1. Sociaal-economisch **bedrijvencentrum**: uitbouw van een financieel en economisch haalbaar sociaal-economisch bedrijvencentrum op de oude industriële site 'Trefil Arbed'.
2. Oprichting en werking beroepenhuis, rekening houdende met verwachtingen onderwijsmiddens.
3. Dienstverlening aan werkzoekende, met bijzondere aandacht voor een laagdrempelige en gecoördineerde dienstverlening aan werkzoekenden.
4. HRM-dienstverlening op maat van bedrijven, met aandacht aan betere coördinatie en grotere professionalisering.
5. Etnisch-culturele minderheden en werkgelegenheid, werkt een praktijkgericht plan uit in functie van een intercultureel werkgelegenheidsbeleid.
6. Biotechnologie, beoogt een wetenschappelijke en economisch-commerciële verankering van deze toefsector en haar spin-offs.
7. Nieuwe economische initiatieven, schetst een operationeel plan om een ondersteuningsstructuur te installeren inzake innovatieve projectontwikkeling en -begeleiding. Deze werkgroep werd vervangen door twee nieuwe actiegroepen de actiegroep 'bedrijfsincubator' en de actiegroep 'omvangrijke bedrijfsuitbreidingen en personeelsaanvragen'.
8. Buurtdiensten, engageert zich tot de actieve ontwikkeling van buurtdiensten, rekening houdend met de financieel-economische haalbaarheid, de maatschappelijke noden en laagdrempelige tewerkstelling

De actie 'GsiW' heeft een aantal concrete **projecten** gerealiseerd: zie bijgaande box.

BOX: projecten bij GsiW

1. De oprichting van het sociaal-economisch **bedrijvencentrum**: *vzw De Punt* (21 maart 2000) op site 'Trefil Arbed' (een verlaten bedrijfspand). Partners: de cvba Progesa (de projectvennootschap Gentse Saneringswerken met 3 partners: de stad Gent VMH en NV Soils), en de stad Gent (DEWER...). Er wordt gedacht aan een inbedding van het **beroepenhuis** op deze site met als partners: bedrijfsleven, onderwijs, vorming en opleiding, sociale partners, sectoriele opleidingsfondsen.
2. De oprichting van de **vzw Beroepenhuis** (daardoor houdt actiegroep 2 op te bestaan) en de werkgelegenheidsconvenant (tussen de stad, de RVA/PWA, de VDAB en de andere betrokkenen) met daarbij het oprichten van een **lokaal werkgelegenheidsforum** en het operationaliseren van een mobiel klantenloket: de **Jobbus**.
3. De actiegroep Dienstverlening aan werkzoekende, werkte 4 initiatieven uit: (1) opleiding gericht op de tewerkstellingsdienstverleners, (2) opstellen vademecum tewerkstellingsmaatregelen, (3) ondersteuning van de oprichting van het sociaal uitzendkantoor (**Instant A**) gericht op de doegroep 15 tot 30-jarigen, en (4) advisering rond oprichting werkwinkels binnen Gent.
4. De HRM-dienstverlening op maat van bedrijven ontwikkelde volgende aanpak: (1) **jobserver** (partners: VKW, NCMV, de Kamer van koophandel Gent-Eeklo, de LWB-stad Gent, Dewer- stad Gent en Vernieuwende Werkvormen e.s.v) ontwikkelt zich verder als

‘het’ aanspreekpunt voor alle dienstverlening rond risicogroepen, (2) met het oog op grotere aanwerving werd tevens een **toeleidingsprotocol** voor risicogroepen opgesteld met daarin de doelgroepdefiniëring en de verantwoordelijkheden van de partners, en (3) er wordt een poging gedaan om te komen tot een blijvende **inventarisering** van de dienstverlening.

5. De actiegroep Etnisch-culturele minderheden en werkgelegenheid, met een actie **NT2** (Nederlands 2° taal) voor werknemers van allochtone origine.
6. De actiegroep biotechnologie zoekt naar een geschikte **vestigingsplaats** voor een twaalfstal biotechbedrijven, geclusterd in één, maximaal 2 groepen.
7. De actiegroep 7 houdt op te bestaan. De werking wordt geïntegreerd in de andere werkzaamheden en zal vervangen worden door **twee nieuwe actiegroepen**.

>7bis ‘**bedrijfsincubator**’ (op vraag streekplatform); een groep bedrijfsadviseurs biedt starters een integrale trajectbegeleiding aan, vanaf het idee tot op moment dat dit idee is omgezet in een leefbare en goedgeleide onderneming en de actiegroep de actiegroep omvangrijke bedrijfsuitbreidingen en personeelsaanvragen (zie verder 7ter).

>7ter de actiegroep omvangrijke bedrijfsuitbreidingen en personeelsaanvragen probeert de belangrijke te verwachten uitbreiding van het personeel door ‘**VOLVO Gent**’ (gespreid over 3 jaar +2.000 bij VOLVO en + 3.200 bij toeleveranciers).

8. De oprichting binnen het LWB (lokaal werkgelegenheidsbureau) van een ‘**steunpunt dienstenwerkgelegenheid**’

• **STC GENT EEKLO**

Het STC is een subregionaal overlegorgaan tussen een groot aantal partners die actief zijn in het werkgelegenheidsbeleid, met name werkgevers- en werknemersorganisaties, de VDAB, een vertegenwoordiging van de lokale besturen en van de opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven en de Vlaamse Administratie werkgelegenheid.

Het werkingsgebied is het gewest Gent en het Meetjesland.

Op basis van het besluit van 1998 kunnen de **opdrachten van** het STC als volgt worden omschreven: de coördinatie en stimuleren van het arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid het bevorderen van de samenwerking en het overleg tussen werkgevers en werknemers, onderwijs- en opleidingsinstanties, lokale besturen en andere relevante actoren op de subregionale arbeidsmarkt en een adviesfunctie (soms met beslissingsbevoegdheid) inzake arbeidsmarktaangelegenheden (zie ook STC Kortrijk Roeselare).

Naast de werking van de PWR (de VDAB, de werkgevers en werknemersdelegatie en met grote inbreng van de andere partners, zoals de lokale besturen, de sector gehandicapten, de derden- met de vzw WEB) kunnen concreet een aantal projecten van het STC Gent-Eeklo worden vooropgesteld. Nochtans zegt ook hier het STC zich niet als projectbeheerder te willen opwerpen. Daar waar de nood wordt gevoeld treedt het STC dan op als katalysator en wordt het beheer van de projecten toevertrouwd aan derden of in een afzonderlijke vzw gestopt.

De projectwerking van het STC Gent-Eeklo kan worden samengebond rond de vijf prioriteiten.

BOX: prioriteiten van het STC GENT-EEKLO

❖ 1° prioriteit: specifieke acties voor de doelgroepen

Een concreet initiatief was het uitbouwen en het integreren van twee doelgroep-projecten in het subregionaal arbeidsmarktbeleid, met name: het experiment interface en de begeleidingscel werkgelegenheid migranten.

Het *experiment Interface* staat voor het ontwikkelen van opleidingsprojecten en van innoverende projecten in het bedrijf ten behoeve de inschakeling van de risicogroepen op de arbeidsmarkt in het normaal economisch circuit, met bijzondere aandacht voor de ontwikkeling van leereilanden, jobrotatie en taaksplitsing in bedrijven. Interface richt zich ook op het ontwikkelen van innovatieve projecten, en daarbinnen naar mogelijkheden van jobrotatie binnen KMO's en HR-beleid gericht op risicogroepen; dit in samenwerking met de VDAB en lokale derden (in de voeding en textiel).

De begeleidingscel *migranten* zoekt binnen een regionaal actieprogramma naar een 75-tal ondernemingen die een positieve actie willen opstarten. De *projecten hier zijn*: het ontwikkelen coachingsmodel voor allochtone vrouwen, de individuele trajectbegeleiding jongeren deeltijds onderwijs, het colloquium: 'diversiteit is ondernemend' en de WIS-mobiel (provinciale samenwerking gebruik multimedia voor info over opleiding en tewerkstelling).

❖ 2° prioriteit: samenwerking

De afstemming van de samenwerkingsverbanden op de subregionale arbeidsmarkt is de tweede prioriteit. Met:

- het verder ontwikkelen van de acties Samen Werkt in samenwerking met bestaande lokale besturen, zoals bvb streekplatform Meetjesland (sic!);
- de samenwerking organiseren met het Eduforum;
- de mogelijkheden onderzoeken van de oprichting van een 'streekhuis', met prioriteit van gezamenlijke huisvesting van de STC-vzw STIRK en het Strategisch plan Gent.

❖ 3° en 4° prioriteit afstemmen vraag en aanbod in regio

Met onderzoek naar mogelijkheden van een *arbeidsmarktobservatorium* (bvb sectorfoto van zowel arbeidsmarkt als onderwijs) in de regio en het opnemen van de toeleidingsproblematiek. En, het *inventariseren* van (+ knelpunten in) de federale en Vlaamse werkgelegenheidsmaatregelen.

Uitvoeren van het project '*zeker werk in voeding*' een uniek samenwerkingsverband tussen de bedrijven uit de sector, de sectororganisatie IPV, het streekplatform Meetjesland (sic!), VDAB, en het STC. Probleem is hier de nood aan arbeidskrachten met een goede attitude en met vorming rond voeding.

❖ 5° prioriteit stimuleren van het lokale tewerkstellingsbeleid

1 Stimuleren van lokale experimenten buurtdiensten (actie en steunpunt 'diensteneconomie' samen met 'Gsiw' en KB-stichting), de uitbouw van de werkwinkel.

2 De vzw beroepenhuis, een initiatief van een actiegroep binnen het project 'GsiW', met als doel de leerlingen op een interactieve manier kennis te laten nemen met technische beroepen en de daarbij horende mogelijke studierichtingen.

3 Het stimuleren en afstemmen van lokale overlegfora ter voorbereiding van de oprichting van lokale werkwinkels.

• de GOM OOST Vlaanderen

De GOM Oost-Vlaanderen heeft een matig geprofileerde subregionale werking. De GOMOV kan dan ook eerder als begeleidend en volgend worden beschouwd. Toch wordt in de werking aandacht besteed (bron: jaarverslag 1999) aan het VREB (het vernieuwd regionaal-economisch beleid) van de Vlaamse Regering en de streekplatforms in de provincie, waarbij de GOM betrokken is door deelname in de raden van beheer van deze vzw's, de medewerking aan de opmaak van het charter en een coördinerende en signalerende functie via het integreren van projecten over de grenzen van de platformen heen.

Meer actief is de rol van de GOMOV bij het voorbereiden en opvolgen van Europese programma's.

BOX: opvolgen Europese projecten GOMOV

- Toezicht op projecten binnen het Meetjesland als doelstelling 5b-gebied (nu in phasing out fase).
- Medewerking aan het interprovinciaal [met de provincies Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen, en Zeeland] programma Intereg II voor de Euregio Scheldemond, via deelname aan concrete projecten en stuurgroepen.
- Voorbereiding doelstelling 2 (met een deel van de stad Gent als stedelijk ontwikkelingsgebied) en gebiedsgerichte communautaire initiatieven (Interreg III, Leader, Urban).

Tenslotte kan men ook bij de realisatie van bepaalde acties en projecten 'als afgeleide' spreken van subregionale en streekeigen projecten, zoals de acties in het voordeel van het bedrijfsleven in het kader van de problematiek van industriegronden en zonevreemde bedrijven, door inspanningen te leveren tot wijziging van de gewestplannen. Ook het bedrijvencentrum Gent is een bijdrage tot de versterking van het weefsel en dus de netwerkvorming tussen startende bedrijven in de regio Gent.

- **ROM-project**

Grensoverschrijdend Europees project rond Ruimtelijke Ordening en Milieu voor de Kanaalzone Gent-Terneuzen.

- **Intercommunale VENECO²**

Basisdoelstelling van de intercommunale **Veneco²** is voor bedrijfsdoeleinden terreinen te bestemmen, aan te leggen, uit te rusten en hierop industriële of ambachtelijke gebouwen op te trekken. De vereniging heeft verder tot doel de bevordering van alle initiatieven die verband houden met de economische, agrarische, toeristische, culturele en sociale ontwikkeling van de streek. Ondanks de ruime doelstelling blijven de activiteiten beperkt tot bedrijventerreinen en huisvesting.

De **aandeelhouders** zijn vooral de gemeenten (68.29%), de provincie Oost-Vlaanderen (26.49%) en de private vennoten (5.22%). Deze laatste groep bestaat uit: private bedrijven, en middenveldorganisaties uit de sfeer van werknemersorganisaties en werkgeversorganisaties.

Zelfs binnen de werking van de intercommunale komt het *gebrek aan homogeniteit* tot uiting. Binnen Veneco² zijn twee comités werkzaam het gewestelijk comité Gent en het gewestelijk comité Meetjesland.

- **Lokale werkwinkels**

zie Kortrijk

BIJLAGE 6: Netwerken en projecten in TURNHOUT

• het SSPK

Het Samenwerkingsverband Strategisch Plan Kempen is een streekontwikkelingsorganisatie actief sinds **1988** in het arrondissement Turnhout. Het samenwerkingsverband is **geïnitieerd** door een dominant bedrijf, een aantal invloedrijke parlementairen en sleutelfiguren uit de sociale organisaties¹⁹. Het samenwerkingsverband neemt de vorm aan van een vzw en wordt beheerd door een tripartitestructuur (politiek, werkgevers, werknemers) met 7 streekrelevante **actoren** (de politiek: het provinciebestuur Antwerpen; de vakorganisaties: het ACV/ACW, het ABVV; en de werkgevers: het VKW, de Kempische Kamer, het NCMV en de BB).

Het SSPK kan rekenen op de **financiële steun** van de Europese Commissie, de Vlaamse Regering, de federale regering, het provinciebestuur Antwerpen, lokale overheden en het Kempisch bedrijfsleven.

Het SSPK is actief rond een aantal **actiedomeinen**: (1) ondernemen, (2) omgeving, (3) 'social profit', (4) tewerkstelling, (5) telecommunicatie en tenslotte (6) toerisme. Daarbinnen worden een aantal concrete projecten geïnitieerd of uitgevoerd (op initiatief van andere organisaties, bvb het STC).

BOX De domeinen en enkele projecten van het SSPK

- 1 Binnen de actie 'ondernemen' is er de PLATO-actie (waarbij grote ondernemingen uit de regio KMO's uit de regio begeleiden in alle aspecten van het bedrijfsmanagement volgens het peterschapsprincipe), de KMO-preventiecel (waarbij 4 fasen kunnen worden doorlopen: van een doorlichting, een overlevingsactie, het opstellen van een businessplan, tot de implementatie), de werkgroep opvolging en tenslotte studies.
- 2 Binnen de actie 'omgeving' treedt het Steunpunt Arbeid en Milieu (SAM) op als makelaar die, natuur- en landschapszorg enerzijds, en begeleiding en tewerkstelling van laaggeschoold, langdurig werkzoekende anderzijds, combineert. Partners zijn hier onder meer het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (AMINAL), de provincie, de natuurverenigingen, de vzw WEB; SAM stelt een 60-tal mensen tewerk in twee eigen natuurteams (13 mensen) en in zes intergemeentelijke natuurteams (48 mensen), waarbij er een formele samenwerking is met 13 gemeenten in het arrondissement Turnhout
- 3 Om gericht initiatieven op te zetten in het actiedomein van de 'social-profit-sector' is in 1997 een Social-profitplatform opgericht, een forum waar (een 15-tal) organisaties initiatieven en ideeën uitwerken. Dit platform tekent een beeld uit van de sector en formuleert concrete actiepunten om deze sector verder uit te bouwen volgens de behoeften in de samenleving. Concrete projecten zijn naast de analyse, de professionalisering (de PAPA-actie) door het onder meer opzetten van het project 'PLATOTM Social Profit'.
- 4 Binnen de actie 'tewerkstelling' werd in 1990 het *Strategisch Plan Laaggeschoolden en Langdurige werkloosheid* opgericht. Concreet werden 38 projecten, verdeeld over 5 actiedomeinen gedefinieerd. Vermeldenswaard zijn: TEKO (transeuropean knowledge organisation, 1992), de oprichting van het Instituut voor Management (IVM, 1994), het reeds vermelde Steunpunt Arbeid en Milieu (SAM, 1997), de oprichting en coördinatie van de regionale werkgroep opleiding/vorming telecommunicatie (1995) en de vzw

¹⁹ bron: FDR-doctoraat, blz. 118

WEB (1992). De *vzw WEB* biedt aan werkgevers en werknemers marktgerichte leerwerktrajecten, omvattende: opleiding, training, werkervaring en begeleiding. Een protocolovereenkomst tussen het SSPK en het STC-Turnhout (1993) voorzorg in de tewerkstelling van laaggeschoolden en langdurig werklozen in projecten van buitenschoolse en andere kinderopvang: het project en de *vzw KIKO* (1992).

- 5 Het ***strategisch plan telecommunicatie*** (1995) bevat een dertigtal projecten op het vlak van ICT, ondersteund door het Kempisch Telecom-platform. Belangrijk project is hier CYBERSKILLS™, een internationaal initiatief dat zoveel mogelijk mensen de kans wil geven om kennis en ervaring op te doen met de nieuwe technologische toepassingen; het richt zich naar de werkzoekenden en kan rekenen, op de steun van lokale vormingsinstituten, de Vlaamse overheid, het ESF en het EFRO
- 6 Het ***TPA-toerisme*** (gelegen in het Steentje in Turnhout) opgericht in 1989 als initiatief van Toerisme Provincie Antwerpen (TPA) en het SPK is verantwoordelijk voor de uitbouw van de toeristische infrastructuur, de animatie, de promotie, en de vorming van de toeristische medewerkers in de regio Antwerpse Kempen.
- 7 De stelling dat het SSPK dominant aanwezig is wordt ook ondersteund door de vaststelling dat ***het Eduforum*** Turnhout ingebed is in het SSPK.

- **het Streekplatform KEMPEN**

In het kader van het regionale economisch beleid van de Vlaamse overheid vormt *de vzw Streekplatform Kempen* sinds 24.10.1996 een platform voor een actief streekbeleid binnen het Vlaams Vernieuwd Regionaal Beleid, in de regio Turnhout. Op 8 juni 1999 onderschreef de Vlaamse regering de streekvisie en ondertekende het streekcharter voor de regio Turnhout.

De samenstelling van de RvB is vier vertegenwoordigers namens de politieke mandatarissen, vier vertegenwoordigers namens de werkgeversorganisaties, vier uit de werknemersorganisaties en een aantal vertegenwoordigers namens de andere organisaties, met name de GOM, het IOK, de NBB, het SSPK, het STC en de commissaris Vlaamse Regering.

Het streekplatform is zelf geen uitvoerende organisatie, maar verzamelt alle levende krachten van de regio en werkt mobiliserend, coördinerend en ondersteunend. De streekvisie werd gedurende anderhalf jaar voorbereid door zeven werkgroepen, waarvoor 150 mensen konden worden gemobiliseerd: zie bijlagen steekplatform

Het streekplatform Kempen beoogt prioritair de realisatie van een aantal hefboomprojecten binnen het streekcharter.

BOX: DE 10 HEFBOOMPROJECTEN streekcharter Kempen

1. Realisatie van bijkomende bedrijventerreinen door wijziging gewestplan Herentals-Mol, Turnhout).
2. Realisatie van een betere mobiliteit, als basis voor verdere economische expansie (verbeteren wegeninfrastructuur, spoorwegverbinding...).
3. Ondersteuning bedrijfsleven (rond thema's milieu, technologie, export...).
4. Ondersteunen en realiseren van vnl. laaggeschoolde tewerkstelling in sociale-economieprojecten (met het opzetten van een uitgerust (bedrijven)centrum voor ondersteuning van het opzetten en runnen van sociale-economieprojecten).
5. Land- en tuinbouwsector (met aandacht voor mestproblematiek) in de regio.

6. Oplossen van de belangrijkste milieuproblemen en sensibiliseren van bedrijven in de richting van integraal milieubeheer. Met, begeleiden individuele bedrijven, toekennen van een logo, opzetten van een milieucommunicatiecel in de kanaalzone en reactivering Netebekkencomité.
7. Ontwikkelen van de sector toerisme en vrije tijdsbesteding (versterking werking 'Toerisme Kempen'; versterking aanbod: cultureel, watergebonden toerisme...).
8. Duidelijke toekomstperspectieven voor de nucleaire sector in de Kempen.
9. Realiseren gedurende de volgende 10 jaar van jaarlijks 400 woningen en 150 sociale kavels in de sociale huisvesting.
- 10.** Welzijnssector (oprichting regionaal overlegplatform; bijkomende investeringen; begeleidingsinitiatieven voor professioneel management in de welzijnssector).

• **STC TURNHOUT**

Op basis van het besluit van 1998 worden de *opdrachten van* het STC- Turnhout als volgt omschreven: “de coördinatie van het arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid binnen de regio, met bijzondere aandacht voor de kansengroepen, het bevorderen van het overleg tussen werkgevers en werknemers, onderwijs- en opleidingsinstanties, lokale besturen en andere relevante actoren op de subregionale arbeidsmarkt en het functioneren als adviescomité inzake arbeidsmarkt- aangelegenheden ten behoeve van de minister, het beheerscomité van de VDAB, of de STC-stuurgroep”.

Het STC Turnhout ziet zijn opdracht als volgt: specifiek naar de subregio Turnhout worden blinde vlekken gedetecteerd in het continuüm tussen vraag en aanbod, met bijzondere aandacht voor intermediairen en risico/kansengroepen. In een oplossingsgerichte strategie worden antwoorden gezocht die afhankelijk van de thematiek in meerdere of mindere mate operationeel dan wel een strategisch of structureel karakter hebben en door het STC worden geïnitieerd en/of gecoördineerd. De uitvoering wordt in het merendeel van de gevallen uitbesteed aan derden. De financiering en dossierbeheer blijven soms in handen van het STC. De resultaten ressorterend uit de acties en projecten fungeren als stoffering van de visie en het beleid dat STC wil voeren in de subregio”.

Het STC werpt zich niet op als projectbeheerder. Daar waar de nood wordt gevoeld treedt het STC dan wel op als katalysator en wordt het beheer van de projecten toevertrouwd aan derden of in een afzonderlijke vzw gestopt (bv kinderopvangproject *KIKO* ingebed bij het bij het SPK als aparte *vzw*). Ook neemt het STC deel aan werkgroepen, stuurgroepen en aan andere overlegfora in zoverre ze bijdragen tot de algemene doelstelling van het STC.

Ter illustratie volgen enkele projecten, zoals de interfacefunctie, het consortium Kempen en het aanbieden van job-info.

BOX: Enkele projecten van het STCTurnhout

- ✓ Eerst heeft men een aantal *interfaceprojecten* (vb bouw en voeding), waarbij private actoren (bedrijven federaties), opleidingsinstellingen en het STC hun krachten bundelen om kansarme jongeren via contactdagen stages in bedrijven, opleiding en individuele begeleiding.
- ✓ Het *consortium Kempen* heeft de ambitie om de opleidingscentra en 'toeleidingsorganisaties' te verenigen in een structureel overleg met als doel vooral voor de risicowerklozen het aanbod van opleiding (VDAB en private) beter afstemmen op de noden van de regio en ook het opsporen van blinde vlekken en overlap.. De leden van het

consortium zijn 10 leden van de PWR en 25 vertegenwoordigers van derden (sociale partners, en welzijns- en opleidingsorganisaties...).

- ✓ Het aanbieden van jobinfo: in het WEB-circuit (ADCOTEL, atelierwerking en SIBEKEM) en de het Wep-circuit (bvb de vzw Thuishulp: klusjesdienst en poetsdienst en het OCMW Herentals dienst plantsoenen voor groenonderhoud en klusjesdienst).

- **de GOM ANTWERPEN**

De gewestelijke ontwikkelingsmaatschappij voor de provincie Antwerpen, de 'GOMA' (inclusief de voor Antwerpen niet onbelangrijk werking van **het ESA**) heeft een breder werkveld dan het arrondissement Turnhout maar vertoont binnen zijn werking een duidelijke subregionale invalshoek. De werking van de GOMA en ESA is overwegend coöperatief te noemen.

Het 'subregionaal' ontwikkelings- en reconversiebeleid van de GOM Antwerpen (bron: jaarverslag 1999) ontwikkelt zich rond **vier assen**:

- a. Infrastructureel met de bedrijventerreinen (al dan niet in eigen beheer), de bedrijventra (met het Kempens bedrijventercentrum met vestigingen te Geel en te Turnhout), de research & wetenschapsparken (niet in Turnhout) en de subregionale mobiliteitsproblematiek (tracé Noord-Zuid-verbinding Kempen).
- b. Regionale ontwikkelingsprogramma's voor het betrokken arrondissement. Met name, begeleiden van EUROPESE programma's [met voor Turnhout: het reconversieprogramma doelstelling 2 en het INTERREG II programma voor het Benelux middengebied met een 13-tal goedgekeurde projecten] en deelname aan bepaalde hefboomprojecten in het kader het streekcharter (goedgekeurd op 8.06.1999).
- c. Kmo-acties: met een GOM-vertegenwoordiger bij de preventiecel bij het SSPK
- d. Ruimtelijke ordening voor de afbakening van het regionaal stedelijk gebied Turnhout zit de GOM in de stuurgroep.

Binnen **ESA**, het Economisch Studiebureau Antwerpen -een vooral door de provincie gestuurde instelling met bijna dezelfde opdrachten als de GOM- voorziet men wel meer mankracht voor het opvolgen de subregionale problematiek. Deze werking houdt het volgende in:

- Het opvolgen en begeleiding streekplatformen
- De afhandeling impulsdossiers
- Het reconversieplan Kempen
- De INTERREG-programma's
- De 'Europacel' (met organisatie studiedagen) en het 'Bureau voor projectassistentie' (**het BPA**, met een focus op sociale economie en op opwaardering van het toenmalig militair domein 'Kamp C' te Westerlo). Dit bureau werkt nauw samen met het STC voor wat de interface functie betreft.

- **Intercommunale ontwikkelingsmaatschappij voor de kempen: het IOK**

Basisdoelstelling van de Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen is de sociaal-economische en ruimtelijke ontwikkeling van het arrondissement Turnhout en van zijn aangesloten gemeenten te bevorderen. Dit concretiseert zich binnen **10 diensten** en rond **zes activiteitsvelden**.

De 10 diensten: de dienst grondverwerving, de dienst industrie, de studiedienst, de sociaal-culturele dienst, de gemeenschappelijke dienst voor preventie en bescherming op het werk, de intercommunale milieudienst, de ophaaldienst, de exploitatie afvalverwerkingseenheden, de technische dienst en tenslotte de dienst boekhouding en administratie.

BOX: De 6 Activiteitsvelden van het IOK

1 Industrieel beleid: industrieterreinen (aankoop grond, uitrusting, verkoop...)

2 Sociaal grondbeleid

3 Afvalbeleid (preventie, recyclage.....)

4 Sociaal-cultureel beleid (PVK: pedagogisch vormingsinstituut Kempen);

5prim studie en begeleiding: Europese structuurfondsen, conferentie burgemeesters, RSP-Vlaanderen, woonbehoeftenstudie, de Noord-Zuidverbindingsproblematiek;

5bis: voorzitterschap en secretariaat streekplatform Kempen

6 Dienstverlening aan gemeenten

De *aandeelhouders* van het IOK zijn vooral de gemeenten (78.8%), de provincie Antwerpen (19.5%), en de private vennoten (1.7%). Deze laatste groep bestaat uit: private bedrijven, en middenveldorganisaties uit de sfeer van werknemersorganisaties en werkgeversorganisaties.

Tot **besluit** kan gesteld worden dat het IOK naast de klassieke functies van een intercommunale (infrastructuur, sociaal grondbeleid en dienstverlening aan de gemeenten) ook een aantal andere ondersteunende taken waarneemt in de sfeer van milieu, sociaal beleid en de begeleiding van programma's en projecten in het kader van de Europese Programma's.

- **de conferentie burgemeesters**

Deze vergadering tussen de burgemeesters behorende tot de Antwerpse Kempen, waarvan het secretariaat wordt waargenomen door het IOK, wil op een gestructureerde wijze overleg en informatie-uitwisseling mogelijk maken over gemeenschappelijke problemen. Bvb: het aanbod van de LIJN mbt gratis openbaar vervoer, mogelijkheden inzake een gemeentelijk alcohol en drugbeleid, en eerste concept RSP-Antwerpen.

- **Welzijnszorg KEMPEN**

Aangelegenheden in de welzijnssector worden behartigd door WELZIJNSZORG KEMPEN, een vereniging van de 27 OCMW's uit het arrondissement Turnhout. Het IOK is hier geen initiatiefnemer maar het verleent wel logistieke ondersteuning.

Welzijnszorg Kempen is onder meer betrokken bij Beschut Wonen Kempen, de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg, Kind in Nood, de sociale verhuurkantoren Zuiderkempen en Noorderkempen, de LOGO'S, het samenwerkingsinitiatief Thuisverzorging (SIT) voor het Arrondissement Turnhout, de sociaal tewerkstellingsprojecten voor laaggeschoolden in het kader van de Sprong, de bouw van een instelling voor demente bejaarden en de problematiek van drugverslaafden.

Naast de aangelegenheden en initiatieven, die uitsluitend de OCMW's aanbelangen, wordt in het arrondissement Turnhout gestreefd naar een nauwe *samenwerking* met regionaal gestructureerde privé-organisaties om problemen aan te pakken die de lokale dimensie overstijgen. Meestal neemt deze samenwerking de vorm aan van een vzw.

BOX: INITIATIEVEN WELZIJNSZORG KEMPEN:

- de 3 vzw's geestelijke gezondheid: Kempen, Noorderkempen en Zuiderkempen
- de 2 vzw's lokaal gezondheidsnetwerken (LOGO's), voor de Noorderkempen en de Zuiderkempen..
- de vzw samenwerkingsinitiatief thuisverzorging Arrondissement Turnhout (SIT).

- **lokale werkwinkels**

zie Kortrijk

BIJLAGE 7: Wederzijdse vertegenwoordiging

Op basis van de analyse van de wederzijdse vertegenwoordiging en de werking kunnen een aantal conclusies worden afgeleid inzake openheid van het (beleids)netwerk en de dominante actoren bij sturing.

1. De arbeidsmarktinstituties zijn zeer besloten met een zeer beperkt aantal soorten leden. Zo het omvat STC enkel de sociale partners als stemgerechtigde leden. De gemeenten (via VVSG) en de derden (SLN; de vertegenwoordiging van opleiding- en vormingsorganisaties) hebben sinds 1998 *elk* recht op 1 niet stemgerechtigde adviseur, met een statuut van waarnemer.

Daarenboven wordt de subregionale werking van het STC sterk **top-down gestuurd** (door een centrale stuurgroep²⁰, met latente en open spanningen tussen lokale en centrale sociale partners). Ook de lokale werking van de LWW wordt sterk gestuurd door **het Forum Lokale Werkgelegenheid** dat naast de lokale actoren ook de sterke centrale actoren bevat, zoals de VDAB en de RVA, (de PWA); de regie van de LWW wordt waargenomen door de VDAB (universele dienstverlening) en de overkoepelende VVSG (voor de uitbouw diensteneconomie).

2. De economische streekplatformen hebben een ruime vertegenwoordiging niet alleen van de lokale sociale partners, maar ook van de politici en derdenorganisaties, bedrijven, de spontane samenwerkingsverbanden, de GOM en de intercommunale. Ook het STC is steeds aanwezig.

3. De spontane samenwerkingsverbanden met een breed draagvlak (GsiW en het SPK) hebben:

- ofwel een zeer ruime vertegenwoordiging in de sturingsorganen van bijna alle (arbeidsmarkt-, economische, onderwijs en andere socio-culturele) actoren in de streek, zoals bij het programma 'GsiW',

- ofwel een projectwerking die een ruim maatschappelijk veld bestrijkt en waaraan projectmatig wordt meegewerkt door de diverse instanties en instellingen werkzaam in de streek, zoals bij het SPK, nochtans met enkel provinciale politici en lokale sociale partners als bestuurders.

4. De subregionale arbeidsmarktinstituties worden wel nauw betrokken bij de economische instituties (de 'EI's') en de spontane samenwerkingsverbanden (GsiW, SPK), maar niet omgekeerd. Het STC zit in de streekplatformen en ook in het programma 'GsiW' en wordt nauw betrokken bij de werking van het SPK.

5. De projectwerking vertoont hetzelfde beeld: de arbeidsmarktinstituties (de AI's) met een projectwerking enkel gefocust op het arbeidsmarktgebeuren en dan nog vooral naar kansengroepen toe *versus* de EI's en de Spontane samenwerkingsverbanden (GsiW, ROM, SPK) met aandacht voor het breed veld van het sociaal economisch gebeuren met uitlopers naar ruimtelijke ordening en milieu.

²⁰ Stuurgroep STC (32 leden): 6 vertegenwoordigers van de Vlaamse regering (2 mimister werkgelegenheid + 4 Vesoc-ministers), 6 vertegenwoordigers van de sociale partners, 2 van de administratie werkgelegenheid (wv 1 coördinator STC), 2 vertegenwoordigers van de VDAB, 13 voorzitters STC's, 1 vertegenwoordigers van de derden (SLN), 1 vertegenwoordigers van de gemeenten (VVSG), 1 vertegenwoordigers van de SERV.

Conclusie

De als minst dynamisch gepercipieerde actoren in het streekgebeuren, de AI's (STC en ook LWW) worden het meest besloten beheerd, het meest centraal gestuurd, hebben een relatief beperkt projectwerkveld (kansengroepen en werkzoekenden) en moeten hun werking vooral baseren op centraal aangestuurde elementen.

De meest dynamische platformen hebben een open beheersstructuur (GsiW) en, of een open partnerschap bij hun projectwerking (de SSV: SPK en GsiW). Ook de EI's hebben een meer open beheersstructuur en hebben een ruimer socio-economisch werkveld dan de AI's. De AI's met het STC zitten in het streekplatform en worden betrokken bij de werking van de SSV's, maar niet omgekeerd.

Bouwstenen voor een dynamisch en efficiënt subregionaal beleid in Vlaanderen

VERTEGENWOORDIGING VAN (STREEK)ACTOREN IN ENKELE STREEKPLATFORMEN

actoren ... vertegenwoordigd in:	REGIO:		GENT		TURNHOUT		KORTRIJK							
	GOM	Streekopl	STC	FLW	LWW	Vaneco ²	SPK	streekopl	STC	IOK	Charter 99	REBAK	STC	leiedal
als: A. Administratie E. effectief/stemgerechtigd D. deskundige W. waarnemend/toegevoegd														
VLAAMS														
De Vlaamse overheid >de Vl_Reg (tit de commi) >de Vl_Admi														
De sociale partners >de werkgevers >de werknemers														
De spontane samenwerkingsverbanden SPK Charter 99 GsiW														
De VOI's ea >deGOM +ESA's edm														
>het STC >het Streekplatform														
> VDAB >>> RVA/PWA														
LOKAAL														
andere instellingen >de NBB >bedrijven >sectororganisaties >de Univ >de haven >de scholen >de socio-culturele verenigingen >lokale en sectorale opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven << via SLN (steunpunt lokale netwerken)														
het politiek niveau >de lokale politici >de provinciale politici >de lokale besturen ~via de VVSP ~via pol manda ~via OCMW ~via stadsdiensten (LWB, DEWER,...) >de intercommunale														

© IDEA CONSULT

LWW en FLW zie GENT

LWW en FLW zie GENT

AL GEMEEN SCHEMA

potenti.

- * DE HAVEN
- > de Gentse havenmaatschappij
- > de vereniging ter bevordering investeringen in de haven
- * VKW
- * OTC opleiding en tewerkstellingscentrum (OCMW)
- **FEB administratie cel regionaal economisch beleid